

GREVIO

Raport de evaluare România

”Grupul de
experți pentru
acțiunea
împotriva
violentei
împotriva femeilor
și a violentei
domestice

Convenția de la Istanbul

Raportul de evaluare GREVIO (de referință).
privind măsurile legislative și de altă
natură care dau efect prevederilor
Convenției Consiliului Europei,
privind prevenirea și combaterea
Violenței împotriva femeilor și violența domestică
(Convenția de la
Istanbul)

ROMÂNIA

Grupul de experți
privind acțiunea împotriva violenței
împotriva femeilor și a violenței domestice
(GREVIO)

GREVIO/Inf(2022)6

Adoptat de GREVIO la 4 martie 2022

Publicat la 16 iunie 2022

Secretariatul mecanismului de monitorizare a Convenției Consiliului Europei
privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice
Consiliul Europei
F-67075 Strasbourg Cedex
Franța

www.coe.int/conventionviolence

Cuprins

Cuvânt înainte	4
Rezumat	6
Introducere	9
eu.Scopuri, definiții, egalitate și nediscriminare, obligații generale	11
A. Principiile generale ale convenției	11
B. Domeniul de aplicare al convenției și definițiile (articolele 2 și 3)	11
C. Drepturi fundamentale, egalitate și nediscriminare (articolul 4)	13
1. Egalitatea de gen și nediscriminarea.....	13
2. Discriminarea intersecțională.....	14
D. Politici sensibile la gen (articolul 6)	16
II. Politici integrate și colectare de date	17
A. Politici cuprinzătoare și coordonate (Articolul 7)	17
B. Resurse financiare (articolul 8)	18
C. Organizațiile neguvernamentale și societatea civilă (Articolul 9)	20
D. Organismul de coordonare (Articolul 10)	21
E. Colectarea și cercetarea datelor (Articolul 11)	23
1. Colectarea datelor administrative.....	23
2. Anchete bazate pe populație.....	25
3. Cercetare.....	26
III. Prevenirea	27
A. Creșterea gradului de conștientizare (Articolul 13)	27
B. Educație (Articolul 14)	28
C. Formarea profesioniștilor (Articolul 15)	30
D. Programe de intervenție preventivă și de tratament (Articolul 16)	32
1. Programe pentru autorii violenței domestice.....	32
2. Programe pentru infractori sexuali.....	33
E. Participarea sectorului privat și a mass-mediei (Articolul 17)	33
IV. Protecție și sprijin	35
A. Obligații generale (Articolul 18)	35
B. Informații (Articolul 19)	36
C. Servicii generale de asistență (Articolul 20).....	37
1. Servicii sociale.....	37
2. Servicii pentru sanatate.....	39
D. Servicii de asistență de specialitate (Articolul 22)	40
E. Adăposturi (Articolul 23)	41
F. Linii de asistență telefonică (Articolul 24)	43
G. Sprijin pentru victimele violenței sexuale (Articolul 25).....	44
H. Protecție și sprijin pentru copiii martori (Articolul 26)	45
I. Raportarea de către profesioniști (articolul 28)	46
V. Drept material	48
A. Drept civil	48
1. Căi de atac civile împotriva statului – asigurarea diligenței necesare (articolul 29).....	48
2. Compensație (articolul 30).....	49
3. Custodia, drepturi de vizită și siguranță (articolul 31).....	50
4. Consecințele civile ale căsătoriilor forțate (articolul 32).....	53
B. Drept penal	54
1. Violența psihologică și urmărirea (articolele 33 și 34).....	54
2. Violența fizică (articolul 35).....	54
3. Violența sexuală, inclusiv violul (articolul 36).....	55
4. Căsătoria forțată (articolul 37).....	57
5. Mutilarea genitală feminină (articolul 38).....	58

6. Avortul forțat și sterilizarea forțată (Articolul 39).....	59
7. Hărțuirea sexuală (articolul 40).....	59
8. Sancțiuni și măsuri (articolul 45).....	60
9. Circumstanțele agravante (articolul 46).....	62
10. Interzicerea proceselor alternative obligatorii de soluționare a litigiilor sau a condamnării (articolul 48).....	63
VI. Cercetare, urmărire penală, drept procedural și măsuri de protecție	65
A. Obligații generale, răspuns imediat, prevenire și protecție (articolele 49 și 50)	
65	
1. Raportare, răspuns imediat și investigații de către agențiile de aplicare a legii.....	65
2. Anchetă și urmărire penală eficientă.....	67
3. Ratele de condamnare.....	69
B. Evaluarea riscurilor și managementul riscului (Articolul 51).....	69
C. Ordine de interdicție de urgență (articolul 52)	71
D. Ordine de restricție sau de protecție (articolul 53)	72
E. Procedura ex parte și din oficiu (articolul 55)	73
1. <i>Ex parte</i> și ex proceduri din oficiu.....	73
2. Sprijinul victimelor în procedurile judiciare.....	74
F. Măsuri de protecție (articolul 56)	74
G. Asistență judiciară (articolul 57)	77
VII. Migrația și azilul	79
A. Statutul de rezidență (Articolul 59)	79
B. Cereri de azil bazate pe gen (articolul 60)	79
1. Procedura de determinare a azilului sensibil la gen.....	79
2. Cazare.....	81
C. Nereturnarea (articolul 61)	82
VIII. Concluzii finale	84
Anexa I Lista propunerilor și sugestiilor GREVIO	85
Supliment II Lista autorităților naționale, altor organisme publice, organizațiilor neguvernamentale și organizațiilor societății civile cu care GREVIO a avut consultări

Cuvânt înainte

Grupul de experți pentru acțiunea împotriva violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (GREVIO) este un organism independent de monitorizare a drepturilor omului mandat să monitorizeze punerea în aplicare a Convenției Consiliului Europei, privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (CETS nr. 210, „Convenția de la Istanbul”), de către părțile la convenție. Este compus din 15 experți independenți și imparțiali, numiți pe baza expertizei lor recunoscute în domeniile drepturilor omului, egalității de gen, violenței împotriva femeilor și/sau asistenței și protecției victimelor.

Activitățile statutare ale GREVIO, includ monitorizarea de la țară la țară a Convenției de la Istanbul (procedura de evaluare), inițierea de anchete în circumstanțe specifice în cadrul unei părți la convenție (procedura de anchetă) și adoptarea de recomandări generale privind temele și conceptele convenției.

Acest raport este rodul primei proceduri de evaluare (de bază) efectuată în ceea ce privește România. Acesta acoperă Convenția de la Istanbul în întregime¹ și evaluează astfel nivelul de conformitate a legislației și practicii românești, în toate domeniile acoperite de convenție. În lumina domeniului de aplicare al convenției – așa cum este stabilit în articolul 2, paragraful 1 al acesteia – evaluarea de bază se concentrează pe măsurile luate în legătură cu „toate formele de violență împotriva femeilor, inclusiv violența domestică, care afectează femeile în mod disproporționat”. Prin urmare, termenul „victimă”, folosit în acest raport, trebuie înțeles ca referindu-se la o femeie sau o fată victimă.

Pe baza acestei evaluări, raportul propune măsuri pentru consolidarea implementării convenției. În propunerea unor astfel de măsuri, GREVIO a adoptat utilizarea diferitelor verbe care corespund unor niveluri de urgență diferite, menționând că toate sunt importante. Acestea sunt, în ordinea priorităților, „îndeamnă”, „încurajează puternic”, „încurajează” și „invită”. GREVIO folosește verbul „îndeamnă”, atunci când consideră că este necesară o acțiune imediată pentru a aduce legislația sau politica partidului în conformitate cu Convenția de la Istanbul, sau pentru a asigura implementarea acesteia. „Încurajează puternic” este folosit acolo unde GREVIO, a observat deficiențe care trebuie remediate în viitorul apropiat pentru a asigura implementarea cuprinzătoare a convenției. Un al treilea nivel de urgență este indicat de utilizarea verbului „încurajează”, care este folosit pentru deficiențe care necesită atenție, deși eventual într-o etapă ulterioară. În sfârșit, verbul „invită”, indică micile lacune în implementare pe care părțile i se cere să le ia în considerare, închiderea sau propunerile făcute pentru a oferi îndrumări în procesul de implementare.

Prima procedură de evaluare (de referință), este alcătuită din mai mulți pași, fiecare dintre ele permitând GREVIO să obțină informații critice pe care să își bazeze raportul. Se desfășoară ca un proces de dialog confidențial cu scopul de a oferi propuneri și sugestii de îmbunătățire specifice țării, dezvoltate în contextul național al părții analizate. Acestea includ următoarele:

- prezentarea, de către parte, a unui raport întocmit pe baza chestionarului de bază GREVIO (raportul de stat);
- o vizită de evaluare la partidul analizat pentru a se întâlni cu reprezentanți guvernamentali și neguvernamentali care lucrează în acest domeniu;
- comentariile partidului asupra proiectului de raport al GREVIO;
- publicarea raportului GREVIO după adoptarea acestuia împreună cu orice comentarii primite din partea partidului.

În plus, GREVIO colectează și informații suplimentare din diverse alte surse, inclusiv organizații neguvernamentale (ONG-uri), alți membri ai societății civile, instituții naționale pentru drepturile omului și organe ale Consiliului Europei (Adunarea Parlamentară, Comisarul pentru drepturile omului și alte organisme relevante), precum și alte organisme convenționale internaționale. În cadrul evaluării României, GREVIO a primit contribuții scrise de la ONG-urile care formează Coalitie pentru

1. Cu excepția capitolului VIII al convenției, pe care GREVIO l-a considerat ca fiind mai puțin relevant în evaluarea situației naționale în fiecare parte contractantă.

Egalitatea de gen și Rețeaua de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor (Retea VIF).

Raportul de stat și contribuțiile scrise transmise de societatea civilă au fost făcute publice și sunt disponibile pe site-ul oficial al Convenției de la Istanbul.

Analizele, sugestiile și propunerile cuprinse în acest prim raport de evaluare de bază au fost întocmite sub responsabilitatea exclusivă a GREVIO. Acesta acoperă situația observată de delegația GREVIO, în timpul vizitei sale de evaluare în România. Acolo unde au fost disponibile, au fost luate în considerare și evoluții legislative și politice semnificative până la 1 martie 2022.

Potrivit convenției, parlamentele naționale, primesc acest raport de la autoritățile naționale (articolul 70, paragraful 2). GREVIO solicită autorităților naționale să traducă acest raport în limbile naționale oficiale și să se asigure că acesta este difuzat pe scară largă, nu numai către instituțiile relevante ale statului la toate nivelurile (național, regional și local), în special către guvern, ministerelor și justiției, dar și ONG-urilor și altor organizații ale societății civile care activează în domeniul violenței împotriva femeilor.

Rezumat

Acest raport oferă o evaluare a măsurilor de implementare luate de autoritățile române cu privire la toate aspectele Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (denumită în continuare „convenția”).

Această evaluare a fost realizată de Grupul de experți al Consiliului Europei pentru acțiunea împotriva violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (GREVIO), un organism independent de monitorizare a drepturilor omului, mandatat să monitorizeze punerea în aplicare a convenției. Concluziile GREVIO se bazează pe informațiile obținute în timpul diferitelor etape ale primei proceduri de evaluare (de referință), prevăzute la articolul 68 din convenție. Acestea includ rapoarte scrise (un raport de stat transmis de autoritățile române și informații suplimentare transmise de ONG-urile care formează Coaliția pentru Egalitatea de Gen și Rețeaua pentru Prevenirea și Combaterea Violenței Împotriva Femeilor (Rețea VIF), precum și o vizită de evaluare de cinci zile în România. O listă a organismelor și entităților cu care GREVIO a avut schimburi poate fi găsită în Anexa II.

Raportul evidențiază eforturile depuse de autoritățile române pentru a asigura implementarea efectivă a Convenției de la Istanbul. Acesta ia act de progresele semnificative înregistrate de autoritățile române în direcția construirii unui cadru juridic, politic și instituțional cuprinzător în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice. Legea nr.217/2003 pentru prevenire și combatere a violenței domestice, a suferit mai multe modificări pentru a-l aduce în conformitate cu cerințele convenției. Printre ultimele evoluții, figurează în primul rând introducerea ordinelor de protecție temporară care permit organelor de aplicare a legii să intervină rapid pentru a proteja victimele violenței domestice și pentru a-și îndepărta făptașii din reședința familiei. Mai mult, o nouă formă de violență, violența cibernetică, a fost adăugată definiției violenței domestice, dovedind faptul că o atenție deosebită a fost acordată de autorități acestui fenomen de îngrijorare crescută, în special pentru femei și fete. Un set complex de acte normative de nivel secundar și terțiar vizat pentru a asigura implementarea eficientă a măsurilor de protecție și îngrijire a victimelor violenței domestice, a fost adoptată ulterior.

Raportul notează că legislația și strategia națională privind violența domestică, stabilesc un cadru bun pentru o multi-agentie robustă și un răspuns multisectorial în legătură cu violența domestică și evidențiază impactul pe care l-au avut asupra gestionării cazurilor de violență domestică în România.

Mai mult, raportul subliniază că primii pași au fost făcuți pentru abordarea violenței sexuale prin adoptarea recentă a unei strategii naționale de prevenire și combatere a violenței sexuale și prin înființarea unui prim centru pilot pentru victimele violenței sexuale, conceput ca un plan multidisciplinar. Serviciul care oferă asistență medicală de urgență, examinări medico-legale pentru colectarea probelor, sprijin în accesarea consilierii juridice și/sau în raportarea la poliție, precum și informații și consiliere. GREVIO a încurajat autoritățile române să-și continue eforturile prin înființarea unui serviciu integrat, cu centre în toată țara, în număr suficient și să asigure accesibilitatea acestora și durabilitate.

Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse pentru Femei și Bărbați, organismul național de coordonare, este laudată în raport pentru rolul său crucial în elaborarea și implementarea măsurilor legislative și politice în domeniul violenței domestice și egalității de gen, iar cel mai recent a violenței sexuale.

În ciuda celor de mai sus, GREVIO a observat o serie de probleme în care este justificată îmbunătățirea pentru a atinge niveluri mai ridicate de conformitate cu cerințele Convenției de la Istanbul.

Acestea se referă, de exemplu, la nevoia de a concepe și implementa politici și măsuri holistice pentru prevenirea, protejarea și urmărirea penală a tuturor formelor de violență reglementate de convenție. Analiza GREVIO a abordărilor politice existente a relevat absența unor politici cuprinzătoare privind alte forme de violență, în special hărțuirea sexuală, urmărirea, căsătoria forțată și mutilarea genitală feminină. Raportul subliniază necesitatea ca autoritățile să îmbunătățească punerea în aplicare a Convenției de la Istanbul, în legătură cu toate formele de violență împotriva femeilor, dincolo de violența domestică, cum ar fi hărțuirea sexuală, mutilarea

genitală feminină, căsătoria forțată, avortul forțat, sterilizarea forțată și urmărirea, care sunt în prezent mai puțin abordate de programe și servicii. Raportul notează că serviciile de asistență specializate pentru aceste forme de violență lipsesc în mare măsură și că răspunsurile justiției penale trebuie completate cu măsuri dedicate care să abordeze fiecare formă de violență împotriva femeilor.

Raportul menționează, de asemenea, dificultățile întâmpinate de autoritățile române în implementarea efectivă a legilor, politicilor și măsurilor relevante. Printre motive, după cum relevă raportul, se numără coordonarea și cooperarea interinstituțională slabă și fragmentată. Prin urmare, raportul consideră că, în mod prioritar, autoritățile trebuie să dezvolte soluții suplimentare care să ofere un răspuns coordonat de mai multe agenții la violența împotriva femeilor, bazat pe implicarea puternică a autorităților locale și participarea tuturor părților interesate, inclusive în special ONG-uri pentru femei. Mai mult, observând deficitul de resurse financiare alocate de la bugetele locale pentru serviciile de sprijinire a victimelor, în special ONG-urilor care activează în domeniu.

Un alt domeniu de îngrijorare este lipsa unui sistem integrat de colectare a datelor, privind violența domestică și alte forme de violență împotriva femeilor. Limitările sistemului de colectare a datelor administrative din România, împiedică o viziune cuprinzătoare asupra violenței de gen împotriva femeilor și a violenței domestice să apară în România și împiedică evaluarea politicilor și legilor publice. Prin urmare, raportul subliniază necesitatea de a îmbunătăți colectarea datelor și de a introduce un sistem de colectare a datelor de către autoritățile de aplicare a legii și judiciare, bazat pe categorii armonizate, care să permită urmărirea evoluției cauzelor pe parcursul procesului penal, acoperind toate formele de violență împotriva femeilor în domeniul de aplicare al Convenției de la Istanbul și defalcate pe sex, vârstă, dincolo de violența domestică, cum ar fi hărțuirea sexuală, mutilarea genitală feminină, căsătoria forțată, avortul forțat, sterilizarea forțată și urmărirea, care sunt în prezent mai puțin abordate de programe și servicii. Raportul notează că serviciile de asistență specializate pentru aceste forme de violență, lipsesc în mare măsură și că răspunsurile justiției penale trebuie completate cu măsuri dedicate care să abordeze fiecare formă de violență împotriva femeilor.

În timp ce remarcăm măsurile luate de autoritățile române pentru a forma profesioniști care se ocupă de victimele violenței, în special a violenței domestice, raportul subliniază că este nevoie de consolidare și extindere a capacității profesioniștilor de a oferi un răspuns eficient și adaptat la violența împotriva femeilor. Prin formare obligatorie, sistematică inițială și continuă cu privire la prevenirea și detectarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor reglementate de convenție, egalitatea între femei și bărbați, nevoile și drepturile victimelor și prevenirea victimizării secundare.

În timp ce GREVIO, primește ratificarea de către România a Convenției de la Istanbul și eforturile depuse în implementarea acesteia, a identificat, de asemenea, o serie de probleme care necesită acțiuni urgente din partea autorităților pentru a respecta pe deplin prevederile convenției. Pornind de la cele de mai sus și în plus față de acestea, se referă la necesitatea de a:

- integra perspectiva femeilor și fetelor din comunitățile de romi și a altor grupuri de femei și fete vulnerabile în proiectarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor, prin sprijinirea, finanțarea și cooperarea strânsă cu ONG-urile care îi reprezintă;
- intensificarea aplicării unei perspective de gen în legislația și politicile care se ocupă de violența împotriva femeilor;
- îmbunătățirea colectării datelor în conformitate cu cerințele articolului 11 din convenție, de către toți profesioniștii relevanți;
- să asigure o difuzare mai largă a informațiilor despre serviciile de sprijin existente și măsurile legale disponibile victimelor violenței domestice și ale altor forme de violență împotriva femeilor;
- extinde numărul și/sau capacitatea adăposturilor specializate, dedicate femeilor și copiilor acestora, în toată țara și continuă eforturile de înființare a centrelor de referință pentru violență sexuală și/sau a centrelor de criză pentru viol;
- se asigură că la stabilirea drepturilor de încredințare și de vizită, sau introducerea de măsuri care afectează exercitarea autorității părintești, autoritățile competente sunt obligate să ia în considerare incidentele de violență domestică, ce sunt luate în considerare la stabilirea drepturilor de vizită;

- ia toate măsurile legislative, pentru a armoniza definiția „membrilor de familie” din Codul penal cu definiția violenței domestice cuprinsă în articolul 3 din Convenția de la Istanbul;
- să asigure investigarea, urmărirea penală și sancțiunile adecvate în cazurile de violență împotriva femeilor, inclusiv prin creșterea nivelurilor de raportare.

În plus, GREVIO a identificat o serie de domenii suplimentare în care sunt necesare îmbunătățiri pentru a se conforma pe deplin cu obligațiile convenției. Acestea se referă, printre altele, la necesitatea de a lua în considerare modificarea infracțiunii de violență sexuală, astfel încât să se bazeze pe noțiunea de consimțământ liber acordat, în conformitate cu articolul 36, paragraful 1, din convenție. Alte domenii care necesită îmbunătățiri, se referă la identificarea rapidă a femeilor solicitante de azil care au suferit sau sunt expuse riscului de violență bazată pe gen, în vederea asigurării unei acomodări adecvate, acces la servicii de sprijin și protecție, și pentru a reduce riscul de returnare.

Introducere

România a ratificat Convenția de la Istanbul la 23 mai 2016. În conformitate cu articolul 78, paragraful 2, din convenție, România și-a rezervat dreptul de a nu aplica prevederile din Articolul 30, paragraful 2, Articolul 44, alineatele 1e, 3 și 4, Articolul 55, paragraful 1, cu privire la articolul 35 privind infracțiunile, articolul 58 cu privire la articolele 37, 38 și 39 și articolul 59. Mai mult, în conformitate cu articolul 78, alineatul 3, din convenție, România și-a rezervat dreptul de a prevedea sancțiuni nepenale pentru comportamentele menționate la articolele 33 și 34. Aceste rezerve au fost valabile pentru o perioadă de cinci ani de la data intrării în vigoare a convenției cu privire la România și au expirat la 1 martie 2022 în aplicarea articolului 79, alineatul 2, din convenție.

Convenția de la Istanbul este cel mai amplu tratat internațional pentru combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. Setul său cuprinzător de prevederi cuprinde măsuri preventive și de protecție ample, precum și o serie de obligații pentru a asigura un răspuns adecvat al justiției penale la încălcări atât de grave ale drepturilor omului. Acesta acoperă noi teme, cerând ca și cauzele fundamentale ale violenței împotriva femeilor (cum ar fi stereotipurile de gen, tradițiile dăunătoare femeilor și manifestările generale ale inegalității de gen), să fie abordate.

Convenția instituie un mecanism de monitorizare pentru a evalua nivelul de implementare de către părțile sale. Acest mecanism de monitorizare constă în doi piloni: Grupul de experți pentru acțiunea împotriva violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (GREVIO), un organism de experți independent și Comitetul părților, un organism politic compus din reprezentanți oficiali ai părților la convenție.

În conformitate cu articolul 68 din convenție, GREVIO a inițiat evaluarea de referință în ceea ce privește România prin scrisoare și transmiterea chestionarului său la 6 septembrie 2019. Ordinea de raportare către GREVIO se bazează pe o combinație de grupări regionale și ordine de ratificare. Ulterior, autoritățile române și-au depus raportul de stat la 6 februarie 2020 – termenul stabilit de GREVIO. În urma examinării preliminare a raportului statului român, GREVIO a efectuat o vizită de evaluare în România, care a avut loc în perioada 5-9 iulie 2021. Delegația a fost compusă din:

- Aleid Van den Brink, Membru GREVIO
- Vladimer Mkervalishvili, Membru GREVIO
- Carmela Apostol, Administrator la Secretariatul mecanismului de monitorizare a Convenției de la Istanbul

În cadrul vizitei de evaluare, delegația a fost întâmpinată de personalități publice de nivel înalt, inclusiv de secretarii de stat ai Ministerului Muncii și Protecției Sociale, domnul Peter Janos Makkai, Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse, doamna Luminita Popescu, Ministerul Justiției, domnul Mihai Pasca, Ministerul Sănătății, doamna Monica Althamer, Ministerul Educației și Cercetării, domnul Radu Szekely, Ministerul Afacerilor Interne, domnul Bogdan Despescu, procurorul general a României, dna Gabriela Scutea, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, Copilului și Adopție, Dna Florica Chereches, Ministerul Afacerilor Externe, Dl. Cornel Feruță, Agenția Națională pentru Romi, Dl Iulian Paraschiv, și Ministerul Finanțelor, domnul Attila Gyorgy. În plus, delegația s-a întâlnit cu o gamă largă de reprezentanți guvernamentali și neguvernamentali, care lucrează în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor. O listă a autorităților naționale, organizațiilor neguvernamentale și a altora întâlnite, este prezentată în Anexa II la prezentul raport. GREVIO este recunoscător pentru informațiile valoroase oferite de toți.

Vizita de evaluare a fost pregătită în strânsă colaborare cu Andreea Pascu – Șef serviciu, Direcția Egalitatea de Gen din cadrul Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse – care a fost desemnată ca persoană de contact pentru evaluare de către GREVIO. GREVIO dorește să mulțumească pentru cooperarea și sprijinul acordat pe parcursul întregii proceduri de evaluare, precum și pentru abordarea constructivă adoptată de autoritățile române.

Ca parte a acestei prime evaluări de bază, GREVIO a examinat măsurile de implementare luate de autoritățile române cu privire la toate aspectele convenției. Din motive de concizie, acest raport acordă prioritate unor prevederi față de altele. Deși acoperă toate capitolele convenției (cu excepția capitolului VIII), nu prezintă evaluări și concluzii detaliate pentru fiecare dispoziție.

I. Scopuri, definiții, egalitate și nediscriminare, obligații generale

A. Principiile generale ale convenției

1. Capitolul I al Convenției de la Istanbul stabilește principiile generale care se aplică tuturor articolelor de fond cuprinse în capitolele II până la VII. Acestea includ, printre altele, faptul că este un drept fundamental al omului, în special al femeilor, să trăiască o viață fără violență, atât în sfera publică, cât și în cea privată, că aceasta convenție trebuie pusă în aplicare fără discriminare pe niciun motiv și că potențialul și efectele multiplelor forme de discriminare ar trebui avute în vedere. De asemenea, ei precizează că o perspectivă de gen trebuie integrată în punerea în aplicare a convenției și în evaluarea impactului acesteia.

B. Scopul aplicării convenției și definițiile (articolele 2 și 3)

2. Având în vedere scopul aplicării Convenției de la Istanbul, stabilit în articolul 2, paragraful 1 al acesteia, prima evaluare de referință se concentrează pe măsurile luate în legătură cu toate formele de violență împotriva femeilor, inclusiv violența domestică, care afectează femeile în mod disproporționat. Articolul 3 al Convenției de la Istanbul stabilește definițiile cheie ale conceptelor care sunt fundamentale pentru implementarea acesteia. Conform paragrafului a, termenul „violență împotriva femeilor” se referă la „toate actele de violență bazate pe gen, care au ca rezultat sau sunt susceptibile să aibă ca rezultat vătămări sau suferințe fizice, sexuale, psihologice sau economice pentru femei, inclusiv amenințările cu astfel de acte, constrângerea sau privarea arbitrară de libertate, indiferent dacă are loc în viața publică sau privată”, în timp ce expresia „violență domestică” trebuie înțeleasă ca referindu-se la „toate actele fizice, sexuale, violența psihologică sau economică care se produce în cadrul unității familiale sau domestice ori între foști sau actuali soți sau parteneri, indiferent dacă făptuitorul împarte sau a împărțit aceeași reședință cu victima”. Definiția „violenței bazate pe gen împotriva femeilor”, oferită în paragraful D, al articolului 3, urmărește să asigure mai multă claritate cu privire la natura violenței acoperite, explicând că aceasta este „violența care este îndreptată împotriva unei femei, deoarece aceasta este femeie sau că afectează femeile în mod disproporționat”.

3. Prin urmare, violența abordată de Convenția de la Istanbul, diferă de alte tipuri de violență prin faptul că sexul victimei este motivul principal. Violența săvârșită împotriva unei femei, este atât cauza, cât și consecința relațiilor de putere inegale, bazate pe diferențele percepute între femei și bărbați, care conduc la statutul de subordonat al femeii în sfera publică și privată. În conformitate cu definiția dată la articolul 3b, capitolul V al convenției precizează formele de violență împotriva femeilor care urmează să fie incriminate (sau, după caz, sancționate în alt mod). Acestea sunt violența psihologică, urmărirea, violența fizică, violența sexuală, inclusiv violul, căsătoria forțată, mutilarea genitală feminină, avortul forțat, sterilizarea forțată și hărțuirea sexuală.

4. În urma intrării în vigoare a convenției în România în 2016, România a depus eforturi semnificative pentru a construi un cadru legislativ, politic și instituțional pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor. Un grup de lucru, format din reprezentanți guvernamentali ai ministerelor cheie, instituțiilor și experților în domeniu, a fost creat în vederea dezvoltării unui pachet legislativ pentru implementarea Convenției de la Istanbul. Grupul a fost coordonat de Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse pentru Femei și Bărbați (ANES), care din 2015 a jucat un rol crucial în elaborarea și implementarea măsurilor legislative și politice în domeniul violenței domestice și al egalității de gen. Modificări la diverse legi, în special Legea nr. 217/2003 pe prevenirea și combaterea violenței domestice (Legea violenței domestice) și Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și tratament pentru femei și bărbați (Legea egalității de gen), au fost elaborate pentru a da sens diferitelor cerințe ale Convenției de la Istanbul, în special introducerea în Legea privind violența domestică a Ordinului de protecție provizoriu (PPO) o măsura de protecție imediată, care permite organelor de drept să intervină rapid pentru a proteja victimele violenței domestice și pentru a îndepărta imediat făptuitorii

din locuință.

În plus, în 2018 au fost introduse măsuri pentru monitorizarea respectării și prevenirea încălcării ordinelor de protecție, dispuse de instanță și pentru evaluarea riscului în cazurile de violență domestică, conform articolului 51 din convenție. Modificările aduse legilor au fost urmate de dezvoltarea unui complex ansamblu de acte normative de nivel secundar și terțiar care vizează asigurarea implementării eficiente a măsurilor de protecție și îngrijire a victimelor violenței domestice.

5. Totodată, documente de politică importante precum Strategia națională pentru promovarea egalității de șanse și tratament pentru femei și bărbați și pentru prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2018-2021 (denumită în continuare „2018-2021 egalitatea națională și violența domestică). strategie”), urmată de Strategia națională de prevenire și combatere a violenței sexuale „SINERGY” 2020-2030, (denumită în continuare „strategia națională privind violența sexuală”), au fost adoptate. Deși stabilesc un cadru bun pentru o multi-agentie robustă și multisectorială în România, pentru prevenirea și combaterea violenței domestice și sexuale, ceea ce GREVIO susține, ele nu abordează formele de violență împotriva femeilor acoperite de domeniul de aplicare al convenției, cum ar fi căsătoria forțată, mutilarea genitală feminină (MGF), hărțuirea sexuală, avortul forțat și sterilizarea, de exemplu. Nu par să existe alte documente de politică care să abordeze în mod specific aceste forme de violență.

6. GREVIO susține în special faptul că, Legea violenței domestice, astfel cum a fost revizuită în 2018, prevede o definiție cuprinzătoare a violenței domestice, în deplină conformitate cu articolul 3 din convenție, dar care include și două forme suplimentare de violență domestică – socială.² și violență spirituală. În același timp, definiția legală a membrilor familiei (articolul 5) a devenit mai detaliată, incluzând, de exemplu, copiii din relații anterioare și copiii martori ai violenței domestice, care sunt recunoscuți în mod explicit ca victime, ceea ce GREVIO salută.

7. Mai mult, o modificare recentă a Legii privind violența domestică din iulie 2020, a inclus violența cibernetică ca formă de violență domestică.⁴ Articolul 4, paragraful 1h, definește violența cibernetică ca: „hărțuire online, mesaje online care instigă la ură pe criterii de gen, urmărire online, amenințări online, publicarea neconsensuală de informații și conținut grafic intim, acces ilegal la interceptarea comunicațiilor și date private și orice altă formă de utilizare greșită a tehnologiei informației și comunicațiilor prin intermediul computerelor, smartphone-urilor sau a altor dispozitive similare care utilizează telecomunicații sau se pot conecta la internet și pot transmite și utiliza platforme sociale sau platforme de e-mail, cu intenția de a provoca jenă, umilire, frica, amenința sau reduce la tăcere victima”.

8. „Violența domestică” este o infracțiune specifică în temeiul articolului 199 din Codul penal român, dar numai ca circumstanță agravantă pentru o serie de infracțiuni comise împotriva „membrilor familiei” și se limitează la violența fizică.⁵

9. Spre deosebire de Legea violenței domestice, Codul penal conține o definiție restrictivă a „membrilor de familie” (articolul 199) și acoperă doar actualii – dar nu și foștii soți și parteneri. De asemenea, conform Codului penal, definiția membrilor familiei este restrânsă la acele persoane care au aceeași reședință, limitându-se astfel răspunderea penală în temeiul acestei infracțiuni la cei care cad.

2. Conform Legii violenței domestice, violența socială constă în „impunerea izolării de familie, comunitate și prieteni, interzicând prezența la școală sau la locul de muncă, interzicerea/restrângerea dezvoltării profesionale, impunerea izolării, inclusiv în locuința comună, deposedarea actelor de identitate, privarea intenționată de acces la informații, precum și alte acțiuni cu efect similar”.

3. Definiția violenței spirituale este următoarea: „subestimarea sau diminuarea importanței întâlnirii morale nevoilor spirituale prin interzicerea, limitarea, ridiculizarea, penalizarea aspirațiilor membrilor familiei, accesul la resurse culturale, etnice, lingvistice sau valori religioase, interzicerea dreptului de a vorbi în limba maternă și de a-i învăța pe copii să vorbească în limba maternă, impunând aderarea la credințe și practici spirituale și religioase inacceptabile, precum și alte acțiuni cu efect similar sau repercusiuni similare”.

4. Modificarea a fost introdusă după ce Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că România a încălcat articolul 8 pentru că nu a considerat violența cibernetică ca o formă de violență domestică. A se vedea *Buturuga v. România*, hotărârea din 10 februarie 2020.

5. Infracțiunile prevăzute la articolul 199 din Codul penal sunt: omor (articolul 188); crimă calificată (articolul 189); agresiune și alte violențe (articolul 193); vătămare corporală (articolul 194) – când există consecințe permanente asupra infracțiunii prevăzute la articolul 193; agresiune sau alte vătămări care cauzează moartea (articolul 195); vătămare corporală fără intenție (articolul 196).

în cadrul definiției familiei sau împărțirea unei reședințe. Ca atare, nu este în conformitate cu definiția prevăzută la articolul 3 din Convenția de la Istanbul și diferă de definiția violenței domestice propusă de Legea violenței domestice. GREVIO subliniază astfel necesitatea de a alinia toate definițiile utilizate la cele ale Convenției de la Istanbul.

10. În plus, GREVIO observă cu îngrijorare că definițiile violenței domestice oferite de Legea violenței domestice, tratează violența domestică intergenerațională și violența partenerului intim deopotrivă și nu iau în considerare dinamica de gen și problemele de putere și control care se manifestă în această din urmă formă a violenței domestice.

11. GREVIO recunoaște faptul că violența domestică împotriva bărbaților și băieților există, deși cercetările par să indice că experiențele lor de violență sunt diferite. Articolul 2, paragraful 2, din Convenția de la Istanbul încurajează, de fapt, părțile la convenție să o aplice tuturor victimelor violenței domestice, inclusiv bărbaților și băieților. Totuși, de asemenea, subliniază că, făcând acest lucru, „părțile vor acorda o atenție deosebită femeilor victime ale violenței bazate pe gen în punerea în aplicare a dispozițiilor prezentei convenții”. Pentru a aborda în mod eficient cauzele fundamentale ale violenței împotriva femeilor, punerea în aplicare a legilor și elaborarea politicilor, trebuie să recunoască faptul că supraexpunerea femeilor la violența de gen în comparație cu bărbații, există și este susținută de inegalitățile structurale dintre femei și bărbați. ,

12. **GREVIO îndeamnă autoritățile române să intensifice implementarea Convenției de la Istanbul, în legătură cu toate formele de violență împotriva femeilor, dincolo de violența domestică, care în prezent sunt mai puțin abordate de politici, programe și servicii, cum ar fi hărțuirea sexuală, mutilarea genitală feminină (MGF).), căsătoria forțată, avortul forțat, sterilizarea forțată și urmărirea.**

13. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să ia toate măsurile legislative pentru a și armoniza definiția „membrilor de familie” din Codul penal, cu definiția violenței domestice cuprinsă în articolul 3 din Convenția de la Istanbul și pentru a asigura aplicarea efectivă a unei astfel de definiții armonizate în practică.**

C. Drepturi fundamentale, egalitate și nediscriminare (articolul 4)

1. Egalitatea de gen și nediscriminarea

14. Principiul nediscriminării și egalității în fața legii și a autorităților publice, este consacrat în Constituția României (articolele 4 și 16).⁶ Cu toate acestea, cu excepția articolului 16, paragraful 3, care garantează egalitatea de șanse pentru femei și bărbați de a accesa funcțiile publice, egalitatea între femei și bărbați nu este menționată în mod explicit în textul constituției.

15. În ciuda acestui fapt, principiul egalității de șanse și tratament între femei și bărbați este reglementat de legislație. Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare („Legea anti-discriminare”), reglementează discriminarea pe criterii de gen printre alte forme de discriminare. Legea egalității de gen interzice discriminarea bazată pe sex și are prevederi importante privind măsurile de stimulare pentru promovarea egalității de gen. Acesta definește termeni precum discriminarea pe criterii de sex, discriminarea directă și indirectă, hărțuirea și hărțuirea sexuală, salariu egal pentru muncă de valoare egală, acțiune pozitivă, discriminare multiplă și violență bazată pe gen. Mai mult, conține un capitol despre eliminarea rolurilor și stereotipurilor de gen.

16. Strategia națională de promovare a egalității de șanse și tratament pentru femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2018-2021 și planul operațional de implementare a acesteia, prevăd măsuri care să asigure integrarea perspectivei de gen în toate domeniile vieții publice.

17. Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse pentru Femei și Bărbați (Agenția Națională pentru Egalitate de șanse între Femei și Bărbați (ANES)), poate propune modificări legislative și planuri naționale de acțiune și coordonează implementarea politicilor și strategiilor guvernamentale, privind egalitatea de șanse între femei și bărbați. Mai mult, Comisia Națională pentru Egalitatea de Șanse pentru Femei și Bărbați (Comisia națională în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați), condusă de ANES și compusă din reprezentanți ai diferitelor ministere sau ai altor organisme de la nivelul administrației naționale, inclusiv ai societății civile, are un rol important în promovarea unei perspective de gen în politici și programe.

18. GREVIO ia act de eforturile depuse de autoritățile române pentru a-și îmbunătăți cadrul de politici ce vizează eliminarea discriminării împotriva femeilor și promovarea egalității de gen. Cu toate acestea, au fost exprimate îngrijorări cu privire la lacunele existente în implementarea legislației și politicilor privind egalitatea de gen.⁷

19. GREVIO încurajează autoritățile române să-și continue eforturile de implementare a legislației și politicilor publice, privind egalitatea între femei și bărbați prin asigurarea realizării practice a principiului egalității de gen.

2. Discriminarea intersecțională

20. Articolul 4, paragraful 3, al convenției cere părților să asigure punerea în aplicare a angajamentelor lor în temeiul convenției fără nicio discriminare. Această dispoziție oferă o listă deschisă de motive de discriminare care se bazează pe cea a articolului 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și pe lista cuprinsă în Protocolul nr. 12 al acesteia.⁸ precum și să includă motivele de gen, orientare sexuală, identitate de gen, vârstă, stare de sănătate, dizabilitate, stare civilă și statut de migrant sau de refugiat sau alt statut. Această obligație decurge din conștientizarea faptului că discriminarea anumitor grupuri de femei, de exemplu din partea agențiilor de aplicare a legii, a justiției sau a furnizorilor de servicii, este încă larg răspândită.⁹

21. GREVIO observă că discriminarea multiplă este abordată în articolul 2, paragraful 6, din Legea anti-discriminare și articolul 4(h) din Legea egalității de gen. Deși conceptul de discriminare multiplă este reflectat în legislație, reglementările/metodologiile aferente lipsesc.¹⁰ Există, de asemenea, o lipsă de recunoaștere și înțelegere a conceptului de discriminare multiplă și intersecțională în cadrul instanțelor și instituțiilor juridice.¹¹ Consiliul Național împotriva Discriminării (CNCD) s-a pronunțat asupra primului caz de discriminare multiplă împotriva femeilor române abia în 2017.¹²

22. GREVIO observă că strategia națională de egalitate și violență domestică 2018-2021, include unele măsuri pentru a se adresa unor grupuri specifice de femei, inclusiv femeile române, femeile cu statut de migrantă sau refugiată, femeile cu dizabilități, femeile cu HIV/SIDA și femeile în vârstă și fără adăpost. Cu toate acestea, ele se limitează la campanii de informare privind sănătatea sexuală și reproductivă a femeilor. Mai mult, GREVIO salută faptul că Strategia Națională de Integrare a Romilor 2012-2020, conține unele măsuri și politici care se concentrează pe femeile române și pe expunerea acestora la violență. De exemplu, capitolul privind sănătatea acoperă, printre altele, implementarea campaniilor de informare în rândul femeilor române cu privire la riscurile asociate căsătoriilor timpurii, prevenirea și combaterea violenței domestice și traficul de persoane. În plus,¹³ GREVIO evidențiază și rolul jucat de

7. "Making a Difference to Women Activism" – Sărbătorirea a 20 de ani – IWRAW Asia Pacific – SESIUNEA 67 CEDAW – Raport privind discriminarea și violența în contextul intoleranței privind exercitarea deplină a tuturor drepturilor omului de către femei și fete din România, Asociația Femeilor din România.

8. Motivele de discriminare în cauză, includ sexul, rasa, culoarea, limba, religia, opinia politică sau de altă natură, originea națională sau socială, asocierea cu o minoritate națională, proprietatea, nașterea sau alt statut.

9. A se vedea punctele 52-54 din Raportul explicativ.

10. A se vedea, de exemplu, Observațiile finale ale CEDAW, România, paragraful 36(b).

11. Raportul ONG Shadow către CEDAW, România, pagina 21.

12. CNCD (2017), Decizia nr. 484 din 6 septembrie 2017. Cazul a vizat comentariile făcute în timpul unei emisiuni politice la TV de către un jurnalist care i-a criticat pe părinți că și-au dus copilul de șase luni la un protest, comparând acest comportament cu ceea ce el a prezentat ca fiind comportamentul iresponsabil al mamelor române.

13. În prezent există 500 de mediatori sanitari.

mediatorii școlari în consolidarea dreptului la educație pentru fetele rome. Programele de formare pentru mediatorii școlari, includ acțiuni de sprijinire a fetelor și femeilor rome prin educație, privind drepturile omului, exercițiul liberei alegeri și dezvoltarea personală și construirea încrederii în sine, cu accent pe importanța educației pentru fete. Agenția Națională pentru Romi, care este organul public central de administrare, responsabil de coordonarea și implementarea strategiei, are, de asemenea inclus printre activitățile sale, promovarea antreprenoriatului și a educației femeilor rome.

23. Strategia națională de prevenire a părăsirii timpurii de la educație și formare (2015-2020) urmărește implementarea unui sistem eficient de politici și măsuri de prevenire, intervenție și compensare pentru abordarea cauzelor majore ale părăsirii timpurii a școlii, cu accent pe tinerii din Grupa de vârstă 11-17 ani. În acest context, căsătoriile timpurii au fost identificate ca un factor care contribuie la părăsirea timpurie a școlii. În ciuda acestor măsuri, există încă o prevalență ridicată a căsătoriilor timpurii în rândul femeilor rome, care nu sunt întotdeauna înregistrate oficial. Faptul că aceste căsătorii timpurii nu sunt întotdeauna înregistrate, provoacă dezavantaje majore în ceea ce privește eligibilitatea soțului pentru pensiile de urmaș și/sau alte beneficii aferente, printre multe alte dezavantaje.

24. GREVIO constată cu satisfacție că proiectul „Sprijin pentru implementarea Convenției de la Istanbul în România”, pentru perioada 2019-2022, include mai multe obiective care vizează femeile rome. Acestea includ, printre altele, instruirea a 50 de magistrați pe tema volentei domestice și violența împotriva femeilor rome, formarea a 200 de asistenți sociali de primă linie cu privire la discriminarea victimelor rome și organizarea de campanii naționale de conștientizare privind stereotipurile de gen și problemele cu care se confruntă femeile rome.

25. Deși salută adoptarea acestor politici și măsuri, GREVIO subliniază că sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura accesul la justiție și sprijinul femeilor rome. Constrângerile financiare și lipsa de educație juridică, împreună cu complexitățile sistemului de justiție românesc, descurajează multe victime rome ale infracțiunilor să caute dreptate. În plus, constrângerile educaționale și financiare îi împiedică să acceseze servicii de asistență. Îngrijorări deosebite au fost exprimate de ONG-uri în legătură cu prejudecățile și stereotipurile rasiste, sexiste și clasiste în rândul reprezentanților autorităților statului și lipsa intervenției în cazurile de violență împotriva femeilor rome. În plus, în ciuda legislației care interzice justificarea violenței pe motive culturale sau de altă natură,¹⁴

26. Sunt luate măsuri specifice pentru a asigura implementarea standardelor Convenției de la Istanbul în beneficiul femeilor și fetelor migrante și străine, precum și pentru femeile și fetele cu dizabilități, ceea ce GREVIO susține. De exemplu, străinii, care sunt supuși uneia sau mai multe forme de violență prevăzute la articolul 4 din Legea privind violența domestică, revizuită din 2018, pot beneficia de măsuri de protecție și sprijin în cadrul Programului național integrat de protecție a victimelor violenței domestice.¹⁵

27. Nevoile femeilor și fetelor cu dizabilități și riscul acestora de discriminare multiplă, au fost abordate prin strategia națională și un plan de acțiune privind persoanele cu dizabilități,¹⁶ cu acordarea de drepturi, incluziune și șanse egale și acces pentru femei și fete cu dizabilități. Autoritățile române au raportat, de asemenea, o serie de măsuri luate cu o atenție deosebit acordată femeilor și fetelor cu dizabilități, pentru creșterea accesului persoanelor cu dizabilități la toate facilitățile și resursele publice comunitare, inclusiv la prestațiile și serviciile de asistență socială.¹⁷

28. În cele din urmă, ANES, în parteneriat cu Agenția Națională pentru Persoane cu Handicap și ONG-ul „Active Watch”, a inițiat un proiect intitulat „Justiția nu are gen”, finanțat de Comisia Europeană.

14. Vezi și raportul Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei în urma vizitei în România din noiembrie 2018, pagina 21.

15. Hotărârea Guvernului nr. 559/2021 privind aprobarea și Metodologia-cadru de organizare și funcționare a Rețelei naționale integrate de adăposturi pentru victimele violenței domestice.

16. Strategia Națională „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități” 2016-2020.

17. Șaptezeci-Al doilea Sesiunea Adunării Generale a Națiunilor Unite: „Situția femeilor și fetelor cu dizabilități și statutul Convenției, privind drepturile persoanelor cu dizabilități și protocolul opțional al acesteia” – raport al Secretarului General, 28 iulie 2017.

Comisia, pentru a sprijini activitățile naționale de informare, conștientizare și educare pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor.

29. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să continue să abordeze multiplele forme de discriminare cu care se confruntă în special femeile și fetele din comunitățile de romi și să ia măsuri pentru a se asigura că prevederile Convenției de la Istanbul sunt puse în aplicare fără discriminare din oricare dintre celelalte motive enumerate în Articolul 4, alineatul 3.**

30. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să integreze perspectiva acestor femei în proiectarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor, prin sprijinirea, finanțarea și cooperarea strânsă cu ONG-urile de femei care le reprezintă.**

D. Politici sensibile la gen (articolul 6)

31. Articolul 6 al Convenției de la Istanbul solicită părților să includă o perspectivă de gen în implementarea și evaluarea impactului prevederilor acesteia și să promoveze și să implementeze politici care vizează obținerea egalității între femei și bărbați și împuternicirea femeilor. Această obligație decurge din conștientizarea faptului că, pentru a pune capăt tuturor formelor de violență cuprinse în domeniul de aplicare al convenției, este necesară promovarea egalității de jure și de facto între femei și bărbați. De asemenea, reflectă principiul conform căruia violența împotriva femeilor este o consecință și o cauză a inegalității de gen.

32. În România, Strategia Națională de Promovare a Egalității de Șanse și Tratament pentru Femei și Bărbați și Prevenirea și Combaterea Violenței Domestice pentru perioada 2018-2021 contopește într-un singur document de politici politicile și măsurile de combatere a violenței domestice și cele de promovare a egalității de șanse și tratament egal al femeilor și bărbaților în viața publică, ceea ce GREVIO salută. Această strategie poate fi considerată o evoluție pozitivă în recunoașterea violenței împotriva femeilor ca discriminare bazată pe gen. În plus, ANES, care este însărcinată cu coordonarea și implementarea ambilor piloni, este responsabilă de asigurarea includerii unei perspective de gen în toate politicile, programele și serviciile de cercetare (articolul 8, paragraful 7, din Legea violenței domestice).

33. Strategia națională, în conformitate cu Legea violenței domestice, adoptă principiul nediscriminării și egalității de șanse și tratament între femei și bărbați, conform căruia toți cei care se ocupă de cazuri de violență domestică să adopte echitament, imparțialitate și neobișnuit. - comportament discriminatoriu față de toate victimele, indiferent de rasă, sex, religie, naționalitate, apartenență politică, avere sau origine socială.

34. În ciuda celor de mai sus, strategia nu adoptă în mod clar o definiție a violenței împotriva femeilor și nici nu include măsuri specifice care vizează femeile. Serviciile de sprijin pentru victime adoptă, de asemenea, o abordare neutră din punct de vedere al genului, oferind servicii atât femeilor, cât și bărbaților, cu excepția serviciilor administrate de ONG-urile de femei care abordează violența împotriva femeilor dintr-o perspectivă de gen. Mai mult, în ciuda modificărilor recente pentru a-și armoniza prevederile cu Convenția de la Istanbul, Legea violenței domestice încă nu are o perspectivă de gen, deoarece nu recunoaște natura de gen a violenței domestice, ci mai degrabă subscrie la o abordare de protecție a familiei. Se referă atât la bărbați, cât și la femei ca subiecți ai protecției și state în temeiul articolului 1, paragraful 2,

35. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să introducă o perspectivă de gen în Strategia națională de promovare a egalității de șanse și tratament pentru femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2021-2027 și în Legea violenței domestice prin legarea clară a violenței împotriva femeile cu inegalitate de gen și luând în considerare experiențele specifice ale femeilor și fetelor, pe baza recunoașterii faptului că violența domestică afectează predominant femeile și fetele.**

II. Politici integrate și colectare de date

36. Capitolul II al Convenției de la Istanbul, stabilește cerința de bază pentru un răspuns holist la violența împotriva femeilor: necesitatea unor politici eficiente, cuprinzătoare și coordonate la nivel de stat, susținute de structurile instituționale, financiare și organizaționale necesare.

A. Politici cuprinzătoare și coordonate (articolul 7)

37. Articolul 7 al Convenției de la Istanbul, cere statelor părți să se asigure că măsurile coordonate și cuprinzătoare pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor, abordează toate formele de violență împotriva femeilor.

38. În România, în ultimii ani au fost luate mai multe inițiative pentru a concepe un set de politici privind unele forme de violență acoperite de Convenția de la Istanbul. De exemplu, în iunie 2018, guvernul a adoptat Strategia națională de promovare a egalității de șanse și tratament pentru femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2018-2021 și un plan de acțiune pentru implementarea acesteia.¹⁸ La fel ca și strategia anterioară pentru perioada 2013-2017, strategia urmărește promovarea egalității de șanse între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice.

39. Printre principalele sale obiective, se numără îmbunătățirea cadrului legislativ actual și implementarea acestuia, creșterea eficacității măsurilor de prevenire a violenței domestice, întărirea capacității instituționale a autorităților administrației publice centrale și locale de a răspunde la violența domestică și formarea diferitelor categorii de profesioniști pentru a lucra în cazuri de violență domestică, printre altele. GREVIO constată cu satisfacție că strategia națională privind violența domestică, abordează cei trei piloni necesari unei abordări cuprinzătoare: prevenire, protecție și urmărire penală. Cu toate acestea, pilonul de urmărire penală încorporează doar măsuri privind îmbunătățirea capacității și furnizarea de formare a agenților de aplicare a legii și organelor judiciare cu privire la violența domestică.

40. GREVIO observă că, deși strategia națională actuală adoptă o abordare cuprinzătoare pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, nu reușește să abordeze toate formele de violență împotriva femeilor acoperite de Convenția de la Istanbul. Cu toate acestea, include printre măsurile sale, dezvoltarea unei strategii naționale privind violența sexuală, care a fost finalizată și adoptată în mai 2021.¹⁹ GREVIO ia notă pozitivă de faptul că această formă de violență a primit atenție în politica națională.

41. Strategia Națională de Prevenire și Combatere a Violenței Sexuale, „SINERGY” 2020-2030, adoptă o abordare cuprinzătoare și urmărește reducerea numărului de cazuri de violență sexuală și prevenirea recidivei. GREVIO constată cu satisfacție că s-a acordat o atenție deosebită măsurilor privind violența cibernetică, un fenomen care este o preocupare din ce în ce mai mare, în special pentru femei și fete. Măsurile prevăzute, includ formarea tuturor profesioniștilor relevanți în prevenirea și combaterea violenței sexuale; activități de conștientizare destinate jurnaliștilor, bloggerilor și vloggerilor; un analiza cadrului legislativ actual pentru a spori securitatea în mediul online și a combate pornografia, „pornografia de răzbunare”²⁰ și hărțuirea/șantajul prin diseminarea de materiale cu caracter sexual explicit; sprijin psihologic pentru victimele violenței sexuale; colectarea de date pentru infracțiunile de violență sexuală (inclusiv hărțuirea sexuală stradală și infracțiunile online); și înființarea de unități specializate în cadrul parchetelor și organelor de drept. În plus, sunt introduse servicii criminalistice pentru femeile victime ale violului și violenței sexuale, care completează abordarea.

18. Hotărârea Guvernului nr. 365/2018 privind aprobarea Strategiei naționale de promovare a egalității de șanse între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2018-2021 și a Planului operațional de implementare a Strategiei naționale de promovare a Egalității de șanse între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2018-2021, publicată în Monitorul Oficial Nr. 465 din 6 iunie 2018.

19. Hotărârea Guvernului Nr. 592/2021.

20. Capitolul IV, OS II, pct. 2 din Strategia națională de prevenire și combatere a violenței sexuale.

42. În plus, GREVIO observă cu satisfacție că legislația românească și strategia națională privind violența domestică, stabilesc un cadru bun pentru o multi-agentie robustă și multisectorială în România. Planul de acțiune pentru implementarea strategiei naționale privind violența domestică, atribuie roluri și responsabilități clare în ceea ce privește implementarea politicilor prevăzute în strategie în conformitate cu articolul 2(i) din Legea violenței domestice, care prevede o abordare integrată a combaterii violenței domestice. Recunoaște rolul autorităților administrației publice centrale și locale, stabilind responsabilități specifice la ambele niveluri și între sectoare, implicând diferite ministere, dar recunoaște și rolul ONG-urilor și al societății civile în prevenirea și combaterea violenței domestice (articolul 8, paragraful 2).²¹ GREVIO constată, de asemenea, disparități în coordonarea politicilor la nivel local.

43. În ceea ce privește mecanismele de coordonare interinstituțională la nivel județean/local, o modificare din 2017 a Legii violenței domestice, a completat sarcinile atribuite inițial Comisiilor Județene.²² În domeniul egalității de șanse între femei și bărbați, cu responsabilități suplimentare în domeniul violenței domestice. Acestea includ coordonarea și eficiența mecanismelor interinstituționale în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice și colectarea și centralizarea datelor privind violența domestică la nivel județean (articolul 7, paragraful 7).

44. Deși recunoaște gradul ridicat de comprehensiune în abordarea de prevenire și combatere a violenței domestice și a violenței sexuale, deși pe baza noii strategii care nu își dezvoltă încă potențialul, GREVIO este îngrijorat de absența politicilor cuprinzătoare privind alte forme de violență, în special hărțuirea sexuală, urmărirea, căsătoria forțată și MGF.

45. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să asigure un set de politici eficiente, cuprinzător și coordonat la nivel de stat pentru prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență reglementate de Convenția de la Istanbul, în special prin promovarea unei coordonări sporite și a unei mai mari coerențe în politici și măsuri la diferitele niveluri de autoritate. În acest scop, autoritățile ar trebui să planifice remedierea fragmentării actuale în coordonarea mai multor agenții și să elaboreze măsuri menite să armonizeze și să monitorizeze implementarea planurilor locale de prevenire și combatere a violenței domestice și a violenței împotriva femeilor. Astfel de eforturi ar trebui sprijinite prin alocarea de resurse financiare adecvate și promovarea celor mai bune practici.**

B. Resurse financiare (articolul 8)

46. În Strategia națională de promovare a egalității de șanse și tratament pentru femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2018-2021, sunt enumerate diverse surse de finanțare, fără estimări efective de cost. Se precizează doar că proiecțiile bugetare urmează să fie elaborate în fiecare an pentru anul următor.²³ GREVIO este îngrijorat de faptul că ajustarea numărului de măsuri implementate la creditele bugetare existente, mai degrabă decât la nevoile identificate prin probe, ar putea compromite implementarea generală a strategiei, precum și monitorizarea și evaluarea acesteia.

47. În ceea ce privește strategia națională recent adoptată privind violența sexuală, nu există informații disponibile cu privire la resursele financiare alocate pentru implementarea acesteia. Se pare că finanțarea măsurilor prevăzute, nu a fost planificată în avans și va depinde de bugetul disponibil.

21. Vezi și Raportul Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei în urma vizitei în România din noiembrie 2018, pagina 18.

22. În toate unitățile administrativ teritoriale ale României, funcționează 43 de comisii județene (42 de județe și București); au fost înființate în temeiul Legii egalității de gen și se coordonează cu NAEO.

23. Capitolul IX al fluxului privind prevenirea și combaterea violenței domestice al strategiei, disponibil aici: <http://anes.gov.ro/wp-content/uploads/2018/06/Strategia-Nationala-ES-si-VD.pdf>.

48. Din informațiile disponibile, resursele dedicate combaterii violenței domestice și pentru furnizarea de servicii de specialitate, par să fie puternic dependente de finanțarea limitată a proiectelor din surse externe, mai degrabă decât de la bugetul de stat. Chiar și planul de acțiune pentru implementarea strategiei naționale privind violența domestică, menționează în mod explicit ca surse de finanțare, mecanismul de finanțare norvegian 2014-2021, printre altele.

49. O altă sursă importantă de finanțare pentru proiectele implementate de ANES, sunt fondurile Uniunii Europene (UE). Un total de 13 937 345 EUR au fost alocați pentru implementarea diferitelor proiecte pentru perioada 2019-2023.²⁴ De exemplu, Agenția pentru Egalitatea de Șanse a inițiat recent dezvoltarea unui proiect de patru ani, susținut din fonduri UE, care urmărește înființarea unei rețele de 42 de adăposturi de distribuție geografică adecvată, care acoperă toate județele României și municipiul București. Proiectul VENUS, valorează 11 milioane de euro. Există, de asemenea, un proiect dedicat pentru a sprijini înființarea de centre de criză de viol și de centre pentru agresori, în valoare de 2,5 milioane EUR.

50. Deși legea²⁵ impune tuturor autorităților județene să acorde asistență socială victimelor violenței domestice, în unele județe încă lipsesc adăposturile publice din cauza alocării insuficiente a resurselor autorităților locale. Mai mult, cercetări efectuate recent de o asociație a societății civile²⁶ într-unul din cele 42 de județe, în modul în care este alocat bugetul primăriei în toate orașele și satele pentru furnizarea de servicii sociale pentru violența împotriva femeilor, a relevat faptul că majoritatea (90%) nu finanțează niciun serviciu social, de sănătate sau de protecție pentru victime ale violenței domestice. Au fost exprimate îngrijorări cu privire la insuficiența resurselor financiare alocate de la bugetele locale pentru serviciile de sprijinire a victimelor, adesea pornind de la presupunerea greșită că acestea nu sunt necesare, având în vedere nivelul scăzut de raportare la poliție.

51. În acest context, GREVIO notează că o decizie de guvern recent adoptată,²⁷ prevede costuri standard minime pentru serviciile sociale ale victimelor violenței domestice,²⁸ care conform autoritatilor va fi folosită pentru a determina sumele alocate bugetelor locale pentru asigurarea finanțării suficiente și durabilă pentru serviciile de asistență specializate.

52. În ceea ce privește furnizarea de resurse financiare către ONG-urile care activează în domeniul violenței împotriva femeilor, conform informațiilor furnizate GREVIO de către ONG-uri, nu există o linie bugetară în bugetul de stat dedicată în mod special sprijinirii activității ONG-urilor. ONG-urile au cerut măsuri legislative mai clare pentru a permite punerea în funcțiune a serviciilor publice care se ocupă de violența împotriva femeilor către organizațiile de femei cu experiență. De asemenea, ONG-urile și-au exprimat îngrijorarea că furnizarea de către stat a serviciilor de sprijin pentru victime, suferă din cauza lipsei de experiență și expertiză.

53. Potrivit autorităților, alocarea de resurse financiare unui ONG, este reglementată de lege și poate fi pusă la dispoziție prin încheierea unui contract de servicii prestate de ONG. Totuși, aceasta depinde de disponibilitatea resurselor în bugetele autorităților locale. ONG-urile care lucrează pe teren, raportează că primesc finanțare redusă sau fragmentată de la autoritățile locale, exacerbată de regulile de finanțare care impun restricții severe privind accesul la servicii.

54. Prevederile legale care prevăd bugetarea de gen la nivel local, regional sau national, nu par să existe, dar un proiect privind bugetarea de gen în politicile publice, a fost implementat de ANES în parteneriat cu două organizații ale societății civile²⁹ între iunie 2019 și februarie 2020. Obiectivul său principal a fost creșterea capacității ONG-urilor de a se angaja în formularea și promovarea propunerii alternative la politicile publice inițiate de guvern. Au fost organizate sesiuni de instruire și discuții la masă rotundă privind bugetarea de gen pentru organizații neguvernamentale.

24. Alte proiecte finanțate din fonduri UE sunt proiectul „Justiția nu are gen” – 224 616 EUR și „Bugetarea de gen în politicile publice” (POCA) – 212 729 EUR.

25. Articolele 39 și 76 din Legea asistenței sociale nr. 292/2011.

26. Centrul Filia a efectuat cercetări în județul Bacău în anul 2020.

27. Hotărârea Guvernului nr. 426/2020 din 27 mai 2020 pentru aprobarea costurilor standard pentru serviciile sociale; costurile au fost actualizate în 2021 pentru a se adapta la nevoile reale.

28. Standardul de cost reprezintă suma minimă aferentă cheltuielilor anuale necesare prestării serviciilor sociale, calculate pentru un beneficiar/tipuri de servicii sociale, conform standardelor minime de calitate și/sau altor criterii prevăzute de lege.

29. Organizațiile societății civile Corona Iași și Centrul de Mediere și Securitate Comunitara au fost partenerii NAEO în proiect.

Grevio susține elaborarea unui ghid, „Bugetarea bazată pe gen în politicile publice”, pentru toți cei interesați de aspectele legate de bugetul de gen în bugetele publice și încurajează ANES să își asume responsabilitatea și să pună în practică toate propunerile făcute în acest context.

55. GREVIO îndeamnă autoritățile române să-și continue eforturile pentru:

- a. **majorarea bugetului alocat la nivel central și descentralizat pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor, consolidând totodată evaluarea resurselor financiare necesare în acest scop;**
- b. **intensifică eforturile de monitorizare a cheltuielilor reale și de evaluare a progresului, inclusiv prin bugetarea de gen.**

56. De asemenea, GREVIO invită autoritățile române să reducă treptat dependența de finanțarea externă pentru activitățile de combatere a violenței împotriva femeilor și să asigure o pondere mai mare a finanțării de la bugetul de stat al României, pentru a-și demonstra responsabilitatea financiară pentru implementarea Convenției de la Istanbul.

C. Organizațiile neguvernamentale și societatea civilă (articolul 9)

57. GREVIO constată cu satisfacție că ONG-urile și organizațiile societății civile, sunt recunoscute ca având un rol important în prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor în România și au fost implicate în elaborarea pachetului legislativ pentru implementarea Convenției de la Istanbul și a strategiilor naționale privind violența domestică și sexuală. De asemenea, ONG-urile de femei au fost implicate în proiectarea proiectelor „Sprijin pentru implementarea Convenției de la Istanbul în România” și a proiectului VENUS, pentru combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice.

58. Cu toate acestea, conform informațiilor furnizate de ONG-uri, în timp ce ANES depune un efort activ pentru a se angaja cu societatea civilă în elaborarea legislației și a politicilor, alte autorități relevante ale statului nu reușesc adesea să recunoască importanța organizațiilor de femei. De exemplu, conform informațiilor furnizate de ONG-urile de femei către GREVIO, pe tot parcursul procesului de modificare a Codului Penal în perioada 2017 și 2018, Ministerul Justiției nu s-a consultat cu organizațiile de femei și nu s-a adaptat la preocupările exprimate de Coaliția pentru violența împotriva femeilor într-un public. Scrisoare din decembrie 2017 prin care se avertizează asupra efectelor negative ale acestor modificări asupra implementării Convenției de la Istanbul.³⁰ Mai mult decât atât, înaintea recente încercări legislative de modificare a articolului 7 din Legea educației pentru a interzice în mod expres orice distincție între sex și gen în școli, universități și instituții de învățământ informal la toate nivelurile, consultări publice sau de altă natură cu organizațiile de femei sau alte organizații civile, grupuri ale societății precum Coaliția pentru egalitatea de gen nu au fost ținute.

59. GREVIO notează că ANES a semnat protocoale de colaborare cu mai multe dintre ONG-urile active care lucrează în domeniul violenței împotriva femeilor și al egalității de gen.³¹ Ei participă, de asemenea, la mecanismele instituționale naționale de cooperare, cum ar fi Comitetul Interministerial pentru Prevenirea și Combaterea Violenței Domestice și Comisia Națională pentru Egalitatea de Gen.

60. Legea violenței domestic, are prevederi explicite pentru cooperarea între autoritățile publice și ONG-urile care lucrează în domeniu. De exemplu, articolul 8, paragraful 2, prevede semnarea de parteneriate de cooperare între autoritățile publice la nivel local și național și ONG-uri în domeniile informației, prevenirii și intervenției. Articolul 13, alin.4, din aceeași lege, prevede grupuri de lucru intersectoriale în raioanele județene compuse din reprezentanți din

³⁰. De exemplu, modificarea articolului 83 din Codul de procedură penală care dă dreptul suspectului și inculpatului de a participa la audierea martorilor. <https://violentaimpotrivafemeilor.ro/modificari-la-codul-de-procedura-penala-care-anuleaza-orice-protectie-a-victimelor-violentei-domestice-si-a-victimelor-violentei-sexuale-orice-efort-de-armonizare-a-legislatiei-romane-cu-prevederile/>.

³¹. De exemplu, astfel de protocoale au fost semnate cu asociații precum Fundația Vodafone, Transcena și Centrul Filia.

serviciile relevante (poliție, sănătate, protecția copilului etc.), precum și ONG-uri. Astfel de parteneriate pot permite furnizarea de finanțare de la bugetele locale.

61. Deși serviciile ONG-urilor completează activitățile statului în domeniu, cum ar fi furnizarea de servicii de sprijin, informațiile disponibile indică faptul că acestea sunt serios subfinanțate și cu personal insuficient.³² Mai mult, sistemul de finanțare existent nu asigură finanțare oficială pentru compensarea ONG-urilor pentru activitatea lor în domeniu. De asemenea, s-a adus la cunoștința GREVIO, că din cauza lipsei de resurse financiare, mai multe ONG-uri au fost nevoite să închidă adăposturile pe care le administrează.³³

62. GREVIO constată cu satisfacție că, în ciuda dificultăților financiare întâmpinate, există ONG-uri care sunt capabile să furnizeze servicii integrate și să asigure asigurarea drepturilor de bază (cum ar fi dreptul la asistență juridică și dreptul la informare), deși cu o rată limitată, cum ar fi: Centrul de Acțiune pentru Egalitate și Drepturile Omului (ACTEDO), care oferă asistență juridică și reprezentare pro bono victimelor infracțiunilor, cu ajutorul avocaților din toată țara,³⁴ precum și Asociația pentru Egalitatea și Libertatea de Gen (ALEG)³⁵ care oferă informații online și consiliere psihologică victimelor violenței domestice și/sau sexuale.

63. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să ofere un sprijin mai mare pentru activitatea organizațiilor de femei specializate în prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor, oferindu-le oportunități de finanțare stabile și durabile, proporționale cu nevoile lor estimate. În acest scop, autoritățile române ar trebui să instituie o procedură publică dedicată, transparentă și responsabilă în cadrul căreia toate ONG-urile care oferă servicii specializate de sprijin victimelor tuturor formelor de violență împotriva femeilor și copiilor acestora să poată solicita finanțare.

D. Organismul de coordonare (articolul 10)

64. Organul de coordonare desemnat de autoritățile române în conformitate cu articolul 10 din convenție, este ANES, care exercită autoritatea de stat în două domenii de competență: promovarea egalității de șanse și tratament între femei și bărbați; și prevenirea și combaterea violenței domestice. ANES funcționează sub egida Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

65. Potrivit raportului statului român către GREVIO, ANES este responsabil pentru elaborarea, coordonarea și implementarea strategiilor și politicilor în aceste două domenii de competență. Competențele ANES sunt derivate din prevederile Legii violenței domestice (articolul 8) și ale Legii generale privind egalitatea. Ca atare, ANES este organismul responsabil pentru coordonarea și monitorizarea implementării strategiei naționale de egalitate și violență domestică 2018-2021 și a planului operațional. În plus, ANES este responsabilă de elaborarea, coordonarea și implementarea strategiei naționale privind violența sexuală.

66. ANES gestionează baza de date națională ale datelor administrative, privind violența domestică,³⁶ transmise de direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului, precum și datele colectate prin linia națională de asistență. De asemenea, ANES colectează date de la Direcția Generală pentru Protecția Copilului și Asistență Socială cu privire la beneficiarii asistenței sociale, inclusiv servicii de adăpost, consiliere psihologică și consiliere vocațională și juridică pentru victime și agresori. Aceste date sunt adunate într-un studiu național anual, care este disponibil publicului pe site-ul web al ANES.³⁷

32. Depunerea scrisă a ONG-ului, pagina 4.

33. Vezi, de exemplu, Asociația Anais, un ONG care a oferit adăpost și consiliere a peste 1.000 de femei pe o perioadă de cinci ani, dar care a fost nevoită să-și închidă centrul în 2019, după tăierea finanțării sale de la Primăria Municipiului București. Un alt ONG din Cluj-Napoca, Asociația Artemis, care deținea de câțiva ani un adăpost pentru victimele violenței de gen (violență domestică și trafic de ființe umane), a fost nevoită să se închidă din cauza lipsei de finanțare.

34. Mai multe informații sunt disponibile la: <http://probono.actedo.org/en/about-pro-bono-network/>.

35. Mai multe informații disponibile la: <https://aleg-romania.eu/2013/09/16/consiliere-on-line/>.

36. Articolul 8, paragraful 6, din Legea violenței domestice.

37. www.anes.gov.ro

67. Implementarea strategiei naționale privind violența domestică, se evaluează pe baza rapoartelor de monitorizare, întocmite anual de ANES, pe baza rapoartelor înaintate de toate autoritățile și instituțiile publice cu atribuții în implementarea Planului operațional de acțiuni pentru perioada 2018-2021. Evaluarea se bazează pe indicatorii de raportare, stabiliți în Planul Operațional de Acțiuni pentru perioada 2018-2021. Deși susține tendința de a aplica o procedură de monitorizare clară, GREVIO subliniază necesitatea de a lua în considerare posibilitatea evaluării de către entități externe, independente, pentru a asigura obiectivitatea evaluării.

68. Funcționarea și structura organizatorică a ANES este reglementată conform Hotărârii Guvernului nr. 177/2016. Este compus din 50 de posturi, totuși doar 39 dintre aceste posturi au fost ocupate în 2020. Din aceste 39 de posturi, cinci posturi de consilier sunt exclusiv pentru furnizarea de servicii de asistență prin intermediul liniei de asistență de 24 de ore pe zi pentru victimele violenței domestice, iar două posturi sunt dedicat acreditării serviciilor sociale. Potrivit informațiilor furnizate de autorități, fondurile suplimentare alocate permit ocuparea a patru din cele 11 posturi vacante.

69. Bugetul anual pentru ANES, al anului 2017, a fost de 695 500 EUR, care a crescut la 1 116 000 EUR în anul 2019, inclusiv contribuțiile din finanțare externă (granturi norvegiene).

70. De asemenea, în conformitate cu articolul 10 din Convenția de la Istanbul, în 2016 a fost creat printr-un memorandum guvernamental, Comitetul interministerial pentru prevenirea și combaterea violenței domestice. Acesta joacă un rol consultativ, care constă în asigurarea cooperării între instituțiile și organizațiile relevante, sprijinirea implementării și monitorizarea Convenției de la Istanbul și sprijinirea propunerilor de îmbunătățire a cadrului legal.

71. Sub coordonarea ANES, funcționează și Comisia Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (CONES). CONES este compus din reprezentanți ai ministerelor și ai altor organisme specializate, inclusiv autorități locale, sindicate și asociații patronale și reprezentanți ai ONG-urilor. Rolul CONES este de a sprijini activitățile desfășurate de ANES și de a asigura integrarea perspectivei de gen în politicile publice.

72. Pentru a asigura coordonarea la nivel local, Comisiile Județene pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (COJES), funcționează în coordonare cu ANES, în cele 42 de județe și în București. Principala funcție a Comisiilor Județene, este promovarea principiului nediscriminării pe criterii de sex la nivel local.

73. Din cele de mai sus, reiese că în prezent, funcțiile organismului de coordonare se aplică promovării egalității de gen și combaterii violenței domestice și sexuale și nu se aplică tuturor formelor de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul, reflectând fragmentarea abordare a tuturor formelor de violență împotriva femeilor, reglementate de convenție. Nu este echipat cu mandatul, competențele și resursele necesare pentru a respecta cerințele prevăzute la articolul 10 din Convenția de la Istanbul. În acest context, GREVIO subliniază că rolul acestui organism de coordonare trebuie înțeles în lumina obligațiilor prevăzute la articolul 7 din Convenția de la Istanbul, care impun părților la convenție să elaboreze și să implementeze politici care să cuprindă o multitudine de măsuri, luate de diferite agenții și sectoare,

74. **În vederea asigurării unei politici continue și a implementării, monitorizării și evaluării efective a măsurilor luate pentru prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență împotriva femeilor, GREVIO încurajează ferm autoritățile române să:**

- a. **să se asigure, pe de o parte, că mandatul organismului de coordonare existent cuprinde puterea de a asigura coordonarea și punerea în aplicare a politicilor și măsurilor de prevenire și combatere a tuturor formelor de violență reglementate de Convenția de la Istanbul și de a asigura pe de altă parte, monitorizarea și evaluarea independentă a acestor politici și măsuri să fie efectuată pe baza unor indicatori predefiniți, stabiliți pentru a măsura succesul;**

- b. să se asigure că funcțiile organismului de coordonare sunt exercitate în strânsă consultare cu ONG-urile relevante și cu organismele societății civile, inclusiv cu ONG-urile independente de femei, și că acestea sunt susținute de date adecvate.

E. Colectarea și cercetarea datelor (Articolul 11)

75. Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, necesită elaborarea de politici bazate pe dovezi. Colectarea de date sistematice și comparabile din toate sursele administrative relevante, este crucială în acest sens, la fel ca și informațiile despre prevalența tuturor formelor de violență împotriva femeilor.³⁸

1. Colectarea datelor administrative

76. România nu are un sistem integrat de colectare a datelor privind violența domestică și alte forme de violență împotriva femeilor. Diverse autorități, inclusiv poliția, autoritățile de urmărire penală, sistemul judiciar și ANES, colectează date, dar acestea nu sunt colectate la nivel central pentru a oferi o imagine cuprinzătoare a fenomenului violenței împotriva femeilor și violenței domestice. În plus, nu toate autoritățile relevante colectează date dezagregate, iar datele nu sunt puse sistematic la dispoziția publicului.³⁹ GREVIO subliniază că lipsa de coordonare și comparabilitate a datelor, face imposibilă urmărirea cazurilor în toate etapele procedurilor de aplicare a legii și judiciare și, mai precis, împiedică evaluarea ratelor de condamnare, uzură și recidivă, precum și identificarea lacunelor în răspunsul instituțiilor.

77. Potrivit autorităților, este în curs de elaborare un protocol de reglementare a schimbului de date administrative între ANES, serviciile de sănătate, organele de drept și sectorul justiției. Un astfel de protocol ar îmbunătăți capacitatea de monitorizare a agenției și ar îmbunătăți considerabil calitatea propunerilor de politici publice.

78. GREVIO susține faptul că Institutul Național de Statistică și ANES, au încheiat un protocol de colaborare care a condus la constituirea unui grup de lucru care vizează punerea în aplicare a articolului 11 din Convenția de la Istanbul pe două componente principale: (i) implementarea unui sistem informațional privind violența domestică și elaborarea și realizarea unui sondaj privind violența domestică pe criterii de gen (2022-2023); și (ii) cooperarea interinstituțională privind furnizarea de date statistice necesare pentru realizarea procedurilor naționale de monitorizare și raportare în conformitate cu angajamentele internaționale, și anume Convenția de la Istanbul și Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW).

a. Agențiile de aplicare a legii și sectorul justiției

79. Inspectoratul Național al Poliției Române colectează statistici anuale și lunare privind plângerile penale, tipul infracțiunii și numărul de făptuitori și victime segregate pe vârstă, sex, relația dintre aceștia și locul de reședință. De asemenea, statisticile includ numărul de ordine provizorii de protecție emise de poliție și numărul de ordine de protecție încălcate.⁴⁰

80. Ministerul Public colectează date globale privind numărul de cazuri urmărite penal, numărul victimelor și autorilor, vârsta acestora și relația dintre victimă și făptuitor. Cu toate acestea, datele nu sunt dezagregate pe sex. Baza de date care înregistrează informații despre făptuitori, nu poate genera date dezagregate pe sex și pe vârstă. Pentru a arăta numărul cazurilor de violență împotriva femeilor de către bărbați sau parteneri bărbați urmărite penal de către parchetele române, ar fi important ca Parchetul Public să-și extindă colectarea de date pentru a include vârsta și sexul făptuitorului și a victimei.

38. În timp ce această secțiune discută principalele considerații legate de colectarea datelor, capitolele V și VI oferă și o reflecție asupra datelor referitoare la anumite infracțiuni penale.

39. Datele sunt disponibile la cerere în baza Legii nr. 544/2001, privind accesul public la datele oficiale.

40. ONG-urile din Rețeaua VIF publică ca infografice ușor de utilizat, date anuale de la Poliția Română.

81. Potrivit raportului de stat, Oficiul de Statistică Judiciară care funcționează în cadrul Ministerului Justiției, colectează date privind cauzele aflate în fața instanțelor de judecată, care sunt colecționate de personal de specialitate la introducerea datelor în Sistemul Informațional de Registrul Electronic al Tribunalului (ECRIS) și care sunt periodic replicat în scopuri statistice. Datele statistice privind persoanele condamnate împotriva cărora există o hotărâre definitivă dispusă de instanță, sunt disponibile prin intermediul bazelor de date gestionate de Ministerul Justiției și care sunt dezagregate în funcție de criterii sexuale (bărbați/femei) și grupe generale de vârstă (adulți/minori). În bazele de date gestionate de minister, nu sunt disponibile alte criterii dezagregate. Pentru a obține informații cu privire la numărul de condamnări pe tip de infracțiune, ar trebui să existe o colectare de date pe baza infracțiunii, privind procedurile judiciare, dezagregate în funcție de vârsta și sexul făptuitorului și victimei, precum și care să indice relația făptuitorului cu victima. Potrivit informațiilor furnizate de autorități, Ministerul Justiției pregătește o nouă versiune a ECRIS, care va include criterii suplimentare de dezagregare, atât pentru făptuitor, cât și pentru victimă.

82. Datele care acoperă violența domestică, așa cum este definită în Legea violenței domestice, nu sunt colectate în prezent de Ministerul Public și Ministerul Justiției. Mai mult decât atât, detaliile despre partenerii care nu conviețuiesc și foștii parteneri de conviețuire, nu sunt incluse în datele colectate. Prin urmare, lipsesc categorii cuprinzătoare de relații în conformitate cu prevederile Convenției de la Istanbul.

83. Din datele furnizate în anezele raportului statului român către GREVIO, în legătură cu justiția penală, datele sunt limitate la violența săvârșită în familie conform infracțiunilor din Codul penal. Datele sunt înregistrate de Ministerul Public, conform articolelor Codului Penal și apoi încrucișate ca formă de violență între membrii familiei.

84. Cadrul legal actual se referă la „violența domestică”, care include atât violența partenerului intim, cât și violența intergenerațională. Sfera de aplicare a definiției violenței domestice se referă la partenerii intimi care fie sunt/au fost căsătoriți, fie au aceeași gospodărie. Există dificultăți în interpretarea datelor, deoarece terminologia folosită nu este aceea de partener intim. Definiția actuală îi exclude pe cei care sunt parteneri intimi, dar care nu împart o gospodărie. Prin urmare, este important ca sistemele de justiție să înregistreze toate infracțiunile comise împotriva partenerilor intimi, nu numai a celor dintre partenerii care împart o gospodărie comună sau care sunt căsătoriți. Ar trebui incluse, de asemenea, categorii suplimentare adaptate contextului național, cum ar fi foștii parteneri de concubinaj și actualii sau foștii parteneri care nu conviețuiesc.

85. GREVIO, îndeamnă autoritățile române să introducă un sistem de colectare a datelor administrative de către organele de drept și organele judiciare bazat pe categorii armonizate, care să permită urmărirea evoluției cauzelor pe parcursul procesului penal, acoperind toate formele de violență împotriva femeilor, reglementate de Convenția de la Istanbul și defalcate pe sex, vârstă, tip de infracțiune și tip de relație a făptuitorului cu victima.

b. Sectorul de sănătate

86. În România, Institutul Național de Sănătate Publică, colectează date privind victimele violenței împotriva femeilor și violenței domestice internate în spitalele publice și private, dezagregate pe vârstă, dar fără a include informații despre sexul victimelor, tipul de violență și tipul de relație dintre presupusul făptuitor față de victimă. Cu toate acestea, nu sunt colectate date privind numărul de victime ale violenței împotriva femeilor și ale violenței domestice care nu sunt internate în spitale, dar caută asistență medicală în raport cu experiențele lor de violență. Absența unor astfel de date, limitează semnificativ capacitatea autorităților de a evalua impactul și performanța serviciilor de sănătate în răspunsul la violența împotriva femeilor și violența domestică.

87. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să extindă colectarea de date, privind contactul furnizorilor de asistență medicală cu pacienții, din motive legate de experiențele de violență de gen. Astfel de date ar trebui să fie dezagregate, cel puțin, după sex, vârstă și relația făptuitorului cu victima.

c. Servicii sociale

88. ANES, gestionează baza de date națională a victimelor și agresorilor violenței domestice, care beneficiază de servicii sociale privind violența domestică, cu datele transmise de direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului (GDSACP), precum și datele colectate prin intermediul liniei naționale de asistență.

89. Datele statistice se referă doar la cazuri de violență domestică și sunt dezagregate pe sex, cetățenie, vârstă, tipuri de intervenție, servicii oferite, tipuri și nivel de reglementare, măsuri legale, măsuri de siguranță și protecție, tipologia soluțiilor și factori de risc. Aceste date sunt încorporate într-un studiu național, care este făcut public pe www.anes.gov.ro.

90. ONG-urile din România, colectează date statistice despre beneficiari, dezagregate pe zonă geografică, tip de infracțiune, soluție/servicii oferite, sex, vârstă și sursă de referință.

91. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să extindă colectarea de date cu privire la rapoartele făcute și intervențiile propuse de serviciile sociale, în legătură cu toate formele de violență acoperite de Convenția de la Istanbul.

d. Date despre procedura de azil

92. Datele privind numărul de cereri de azil depuse pe baza persecuției legate de gen și rezultatele acestora, nu sunt colectate.

93. GREVIO încurajează autoritățile române să introducă un sistem de colectare a datelor care să permită înregistrarea rezultatelor cererilor de azil formulate pe baza persecuției legate de gen, inclusiv mutilarea genitală feminină și căsătoria forțată.

2. Anchete bazate pe populație

94. În 2017, a fost realizat un sondaj de opinie pe tema violenței domestice, în cadrul proiectului „Campania națională de conștientizare și informare despre violența domestică”, implementat de ANES și finanțat prin Mecanismul Financiar Norvegian, parte a programului „RO20 Violența domestică” și violența de gen”. Acesta a relevat că toleranța populației față de violență, a scăzut considerabil în ultimii ani, nouă din 10 români considerând violența domestică o problemă pentru societate. Acest lucru indică o creștere a gradului de conștientizare a violenței domestice, pe care GREVIO o susține și pe care se poate construi.

95. În mod similar, anchetele privind siguranța publică, efectuate de Institutul Național de Statistică și Inspectoratul General al Poliției Române în anii 2015, 2016 și 2017 au arătat că, per total, violența domestică este puțin tolerată în România, deși încă rămâne un anumit nivel de acceptare a fenomenului în societate.

96. În martie 2021, un studiu național privind prevalența diferitelor forme de violență împotriva femeilor, a fost realizat de către ANES în cadrul proiectului „Sprijin pentru implementarea Convenției de la Istanbul în România”. În ciuda misiunii sale, studiul s-a concentrat doar pe violența domestică. În afară de aceasta, în România nu au fost efectuate anchete pe populație care să dezvăluie prevalența oricăreia dintre celelalte forme de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul. Singurele date disponibile, provin din Sondajul privind violența împotriva femeilor, realizat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene în 2014, care a arătat că, de la vârsta de 15 ani, 30% dintre femeile din România au suferit violență fizică și/sau sexuală și doar 23% raportaseră poliției cel mai grav incident; 8% dintre femei fuseseră urmărite; și 32% au fost hartuite sexual.

97. GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române, să efectueze anchete pe populație cu privire la diferitele forme de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul. GREVIO încurajează în continuare autoritățile române să se asigure că proiectarea

dintre aceste sondaje, permite rezultatelor sondajului să arate expunerea femeilor la diferitele forme de violență acoperite de Convenția de la Istanbul, inclusiv violența domestică.

3. Cercetare

98. Articolul 11, paragraful 1b, din convenție creează obligația părților de a sprijini cercetarea, din considerentul că este esențial ca părțile să își bazeze politicile și măsurile de prevenire și combatere a tuturor formelor de violență reglementate de convenție pe starea de cercetare și cunoștințe de ultimă oră în acest domeniu. Ca element cheie al elaborării politicilor bazate pe dovezi, cercetarea poate contribui în mare măsură la îmbunătățirea răspunsurilor de zi cu zi, din lumea reală, la violența împotriva femeilor și a violenței domestice din partea sistemului judiciar, a serviciilor de sprijin și a agențiilor de aplicare a legii.⁴¹

99. Autoritățile române au furnizat informații despre doar două studii efectuate cu sprijinul statului. Primul, „Studiu privind violența domestică – Cauze și răspuns instituțional”, realizat în 2016 de Institutul de Cercetare și Prevenire a Criminalității din cadrul poliției, s-a concentrat pe răspunsul instituțional al poliției în gestionarea cazurilor de violență domestică, luând în considerare atât perspectiva internă a celor implicați în gestionarea acestor situații (limite de intervenție, dificultăți și efecte ale intervenției) și percepția victimei asupra intervenției de către poliție. Cel de-al doilea studiu, denumit „Abuz și neglijare asupra copiilor”, a fost realizat de GDASPC în parteneriat cu ONG-ul „Salvați Copiii”, la nivel național în 2013 și a adunat informații despre violența împotriva fetelor.

100. GREVIO reamintește că, Convenția de la Istanbul cere statelor să sprijine cercetarea în domeniul tuturor formelor de violență împotriva femeilor, pentru a identifica cauzele și efectele lor fundamentale și, în consecință, pentru a-și baza politicile și măsurile de prevenire și combatere a acestor forme de violență pe cercetare și cunoștințe în acest domeniu. Totuși, observăm că în România s-a acordat puțină atenție formelor de violență, altele decât violența domestică, cum ar fi urmărirea, violența sexuală și violul, mutilarea genitală feminină (MGF) și căsătoria forțată. Există, de asemenea, o absență a cercetării asupra efectelor violenței bazate pe gen asupra copiilor, în special asupra copiilor martori ai violenței domestice și asupra accesului femeilor victime la sprijin, protecție și justiție.

101. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să:**

- a. Abordeze, prin cercetare, toate formele de violență împotriva femeilor, cum ar fi violența sexuală, hărțuirea sexuală și căsătoria forțată sau alte practici tradiționale dăunătoare femeilor, precum și violența care afectează grupuri vulnerabile de femei, cum ar fi femeile și fetele rome, femeile migrante, femeile LGBTI și femeile cu dizabilități;**
- b. sprijinirea cercetării pentru a studia efectele asupra copiilor, ale asistării la violență domestică și accesul femeilor victime la sprijin, protecție și justiție.**

41. A se vedea Raportul explicativ la Convenția de la Istanbul, punctul 77.

III. Prevenirea

102. Acest capitol conține o serie de obligații generale și mai specifice în domeniul prevenirii. Acestea includ măsuri preventive timpurii, cum ar fi schimbarea modelelor sociale și culturale de comportament ale femeilor și bărbaților, eradicarea prejudecăților și stereotipurilor de gen și măsuri de implicare a întregii societăți, inclusiv bărbații și băieții, în realizarea egalității de gen și prevenirea violenței împotriva femeilor. De asemenea, include măsuri preventive mai specifice, cum ar fi creșterea gradului de conștientizare și campanii, asigurarea formării adecvate a tuturor profesioniștilor, educația în școli și în alte instituții și, nu în ultimul rând, măsuri precum programele pentru agresori pentru a preveni victimizarea ulterioară.

A. Creșterea gradului de conștientizare (articolul 13)

103. În România, Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse pentru Femei și Bărbați (ANES) a avut un rol principal în implementarea campaniilor de conștientizare a violenței domestice la nivel național. De exemplu, ANES a implementat o campanie de conștientizare de doi ani în perioada 2015-2017, privind violența domestică, finanțată de Mecanismul Financiar Norvegian, care a folosit o varietate de metode, cum ar fi spoturi TV și radio, dezbateri regionale și distribuirea de material informativ, adresat publicului larg. În acest cadru, a fost realizat un sondaj de opinie care a analizat atitudinile și gradul de conștientizare față de violența domestică, atât în rândul organelor publice, cât și al instituțiilor din domeniu.

104. ANES a desfășurat, de asemenea, activități de conștientizare în cadrul Zilei Internaționale a Femeii, al Zilei Internaționale pentru Eliminarea Violenței împotriva Femeilor și al campaniilor ONU precum „Orange the World” și campania „HeForShe”.

105. GREVIO constată că un element pozitiv al eforturilor de conștientizare ale ANES, a fost crearea unui parteneriat cu o companie privată pentru a promova numărul de urgență pentru victimele violenței domestice. În 2020 și 2021, au fost întreprinse alte câteva inițiative de sensibilizare și promovare a numărului de urgență de către ANES, în parteneriat cu Televiziunea Națională Română, Consiliul Național al Audiovizualului și o companie de transport.

106. Alte eforturi ale ANES, au inclus colaborarea cu Federația Națională de Lupte pentru implementarea unei campanii de combatere a stereotipurilor de gen în sport și cu Ministerul Tineretului și Sportului, pentru implementarea activităților de promovare a principiului egalității de șanse și tratament pentru femei și bărbați în educația tinerilor, inclusiv violența bazată pe gen.

107. GREVIO susține implicarea poliției române în mai multe campanii de conștientizare. Campaniile la nivel național „Aripi sparte”, care au fost desfășurate în parteneriat cu organizațiile societății civile în 2016 și 2017, s-au concentrat pe violența domestică. În acest context, la nivel național, au fost distribuite „ghiduri de siguranță” pentru victime și materiale de conștientizare. Campaniile au implicat, de asemenea, activități de conștientizare atât în zonele urbane, cât și în cele rurale și au implicat instituții de învățământ, societatea civilă, companii private și instituții publice. O altă campanie națională de sensibilizare condusă de poliție, a fost implementată în 2019 în cadrul proiectului „Strategii și practici eficiente de justiție penală pentru combaterea violenței bazate pe gen în Europa de Est”, finanțat de Consiliul European și OSCE.

108. Deși susține eforturile depuse de autorități pentru a crește vizibilitatea violenței împotriva femeilor, în special a violenței domestice, GREVIO observă cu îngrijorare că majoritatea activităților de conștientizare evidențiate de autorități, sunt implementate în primul rând prin proiecte finanțate extern, care pun sub semnul întrebării sustenabilitatea acțiunilor de conștientizare, odată ce finanțarea s-a încheiat.

109. Mai mult, în lumina informațiilor că majoritatea românelor nu își cunosc drepturile și măsurile de protecție și serviciile de sprijin disponibile,⁴² GREVIO consideră că trebuie implementate acțiuni suplimentare la intervale regulate, menite să crească gradul de conștientizare a publicului și să furnizeze persoanelor expuse riscului, informații cu privire la protecția, sprijinul și căile legale disponibile femeilor victime ale violenței. În acest context, GREVIO reamintește că una dintre cerințele articolului 13 din convenție este ca aceste campanii și programe de conștientizare, să fie desfășurate în mod regulat, astfel încât să ajungă la cât mai multe persoane posibil.

110. Deși susține eforturile autorităților de a promova conștientizarea violenței domestice, GREVIO observă că alte forme de violență acoperite de convenție, cum ar fi violența sexuală/violul, căsătoria timpurie/forțată și urmărirea, cu rate ridicate de subraportare, sunt abordate doar marginal, sau chiar deloc. De asemenea, nu este clar dacă dinamica de gen a violenței domestice și experiențele specifice ale femeilor și fetelor, au fost abordate/evidențiate în campaniile implementate. Sunt necesare mai multe eforturi pentru a extinde sfera inițiativelor de conștientizare, pentru a aborda toate aspectele violenței și pentru a reuși să ajungem la toate femeile și fetele potențial afectate, precum și la societate în general.

111. În noiembrie 2021 a fost lansată o campanie publică națională care se adresează nevoilor specifice ale femeilor române în contextul proiectului „Sprijin pentru implementarea Convenției de la Istanbul în România”. Constatând lipsa activităților de conștientizare care să ajungă la alte grupuri vulnerabile de femei și fete și care să abordeze nevoile specifice ale acestora, GREVIO subliniază necesitatea ca autoritățile române să diversifice activitățile de conștientizare, astfel încât informațiile și mesajele difuzate să fie relevante pentru nevoile specifice și preocupările femeilor și fetelor expuse riscului de a se intersecta discriminării, din cauza vârstei, dizabilității sau statutului lor de migrant sau minoritate etnică, de exemplu.

112. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să-și intensifice eforturile de a desfășura campanii de conștientizare, în mod regulat și la toate nivelurile, în vederea abordării diferitelor aspecte ale prevenirii și combaterii tuturor formelor de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul și pentru a ajunge la grupuri specifice de femei și fete, în special femeile române. În plus, GREVIO încurajează ferm autoritățile române să asigure o finanțare de stat adecvată și durabilă pentru campaniile de conștientizare și să implice toate părțile interesate relevante în astfel de eforturi, inclusiv organizațiile societății civile. GREVIO încurajează, de asemenea, autoritățile române să analizeze eficacitatea campaniilor de conștientizare desfășurate și, pe baza acestei analize, să conceapă pași suplimentari.

B. Educație (articolul 14)

113. Atitudinile, convingerile și modelele comportamentale sunt modelate foarte devreme în viață. Prin urmare, instituțiile de învățământ au un rol important de jucat în promovarea egalității între femei și bărbați și a drepturilor omului. Prin urmare, articolul 14 impune conceperea materialelor didactice care promovează egalitatea între femei și bărbați, rolurile de gen nestereotipate, respectul reciproc, soluționarea nonviolentă a conflictelor în relațiile interpersonale și dreptul la integritate personală și care să informeze cursanții despre diferitele forme de gen. - violența împotriva femeilor.

114. GREVIO susține prevederea, în strategia națională pentru egalitate și violență domestică 2018-2021, pentru măsuri specifice de promovare a egalității de gen și de prevenire a violenței bazate pe gen în educație, cum ar fi creșterea gradului de conștientizare a copiilor și tinerilor cu privire la prevederile legale, privind egalitatea de șanse între femei și bărbați. De asemenea, prevede implementarea unor campanii de informare și conștientizare în rândul elevilor de la toate nivelurile de învățământ cu privire la importanța respectării dreptului la nediscriminare și a egalității de șanse între femei și bărbați, precum și asupra conceptului de discriminare multiplă.

42. Potrivit sondajului realizat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (2014), Violenta împotriva Femeii –un sondaj la nivelul UE, p. 162, 74% dintre românce nu cunoșteau instituțiile sau organizațiile care oferă servicii de sprijin pentru violența de gen.

115. În contextul implementării strategiei naționale, ANES a întreprins mai mulți pași pentru integrare educationala, conținut care promovează egalitatea de gen la diferite niveluri, cum ar fi crearea unui ghid pentru integrarea perspectivei de gen în educația preșcolară și programele de formare, privind egalitatea de gen pentru profesori. Mai mult, potrivit raportului de stat, pachetul legislativ pentru armonizarea legislației naționale cu prevederile Convenției de la Istanbul, include integrarea egalității de gen și a violenței de gen la toate nivelurile sistemului de învățământ. Un Protocol de colaborare semnat între ANES și Ministerul Educației în august 2020, prevede implementarea de activități, proiecte și evenimente comune pentru elevi și profesori, cu scopul prevenirii și combaterii violenței și a discriminării de gen.

116. În timp ce au fost făcute eforturi laudabile, studiile de gen rămân subdezvoltate în România, iar subiectele legate de egalitatea între bărbați și femei sunt adesea marginalizate și abordate fragmentar.⁴³ GREVIO observă cu îngrijorare că, în iunie 2020, parlamentul a votat un amendament la articolul 7 din legea națională a educației, interzicând în mod expres orice distincție între sex și gen în școli, universități și instituții de învățământ informal la toate nivelurile, cu amenzi stabilite, pentru neconformitate. În dezbaterea publică care a urmat, principiile enunțate la articolul 14 din convenția care se adresează sectorului educațional au fost denaturate. Deși a fost respinsă ulterior de Curtea Constituțională, deoarece modificarea propusă nu a fost considerată a fi în conformitate cu Constituția României și cu alte legi naționale și tratate internaționale,⁴⁴ GREVIO subliniază necesitatea intensificării eforturilor de abordare a declarațiilor false și a presupunerilor false cu privire la obiectivele și obligațiile cuprinse în articolul 14 al Convenției de la Istanbul. GREVIO reamintește că articolul 14, stabilește obligația statelor părți de a elabora, pentru grupele de vârstă pe care le consideră adecvate, materiale didactice privind aspectele care ajută la abordarea cauzelor fundamentale ale violenței împotriva femeilor și ale violenței domestice. Acestea sunt principiile egalității între femei și bărbați, rolurile de gen nestereotipate, respectul reciproc, soluționarea nonviolentă a conflictelor în relațiile interpersonale și dreptul la integritate personală. În urma vizitei de evaluare, autoritățile române au adus în atenția GREVIO, faptul că în semestrul II 2021, 10 000 de profesioniști, au fost desemnați drept persoane cu atribuții privind egalitatea de gen în sistemul educațional, ale caror sarcina este promovarea principiilor și valorilor menționate mai sus.

117. Legea nr. 272 din 2004 pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Copilului (Legea nr. 272/2004), prevede că administrația publică centrală și administrația locală, precum și alte instituții relevante, trebuie să ia toate măsurile necesare pentru integrarea sistematică, sesiuni de „educație pentru viață” în școli, inclusiv educație sexuală, cu scopul de a preveni infecțiile cu transmitere sexuală și sarcinile timpurii.⁴⁵

118. ONG-urile raportează că, deși există standarde minime stabilite de Ministerul Educației pentru predarea educației sexuale și un ghid creat pentru profesori pentru modulul de educație sexuală din programele de educație pentru sănătate, acestea nu au fost actualizate de peste 10 ani și nu acoperă probleme precum consimțământul și violența sexuală. În plus, educația pentru sănătate nu este obligatorie și există o rată de participare scăzută în rândul elevilor (6% pentru anul școlar 2014-2015). Formarea cadrelor didactice privind educația sexuală nu este obligatorie și nici calitatea educației pentru sănătate nu este evaluată la niciun nivel.⁴⁶

119. O modificare legislativă la legea menționată anterior, a fost adoptată de parlament și promulgată de președinte în aprilie 2020, obligând școlile să ofere educație sexuală copiilor cel puțin o dată la șase luni. Cu toate acestea, din cauza rezistenței tot mai mari la educația despre sexualitate⁴⁷ și stigmatizarea celor care participă la el, deseori canalizat prin campanii de dezinformare asupra conținutului unei astfel de educații, acest amendament a fost abandonat în iunie 2020 și textul a revenit la

43. „Simțul și sensibilitățile elevilor. Un studiu explorator al percepțiilor de gen la cea mai mare universitate din România” – articol de Alexandra Columban și Felicia Cornelia Macarie; www.researchgate.net/publication/345237777.

44. Decizia nr. 907 din 16 decembrie 2020 a Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 7 alin. (1) lit. e), introdusă prin Articolul unic din Legea pentru modificarea articolului 7 din Legea educației naționale nr. /2011.

45. http://youact.org/wp-content/uploads/2018/05/WEB-SPREAD_The-Current-State-of-Sexuality-Education-in-Cyprus-Georgia-Poland-Romania-and-the-Netherlands-Insights-from-a-Youth-Perspective.pdf.

46. Raportul ONG Shadow care completează raportul Guvernului României la CEDAW.

47. De exemplu, vezi www.citizenngo.org/en/ed/40131-camera-romana-deputati-da-parintilor-drept-spune-nu-sex-ed și www.comprehensivesexualityeducation.org/.

original. De asemenea, este necesar ca părinții să dea acordul scris pentru ca și copiilor lor să li se predea educație pentru sănătate.

120. GREVIO reamintește că importanța educației sexuale cuprinzătoare pentru fete și băieți, inclusiv predarea unor noțiuni precum consimțământul și limitele personale, a fost exprimată de diferite organizații și organisme interguvernamentale,⁴⁸ și Recomandarea CM/Rec(2019)1 a Consiliului Europei către statele membre, privind prevenirea și combaterea sexismului adecvate vârstei, bazată pe dovezi exacte din punct de vedere științific și introducerea educației sexuale în programa școlară.

121. Acest lucru este deosebit de important, având în vedere contextul în care România are una dintre cele mai mari rate de sarcini la adolescenți din Uniunea Europeană,⁵⁰ și de departe cea mai mare rată a mortalității cauzate de cancerul de col uterin din UE.⁵¹ Un sondaj realizat de societatea civilă, a relevat că inițiativele de revizuire a curriculumului școlar și introducerea educației sexuale cuprinzătoare au eșuat în principal din cauza presiunii exercitate de grupuri care reprezintă doar o minoritate a societății, și nu din cauza rezistenței largi din partea restului societății.⁵²

122. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să își intensifice eforturile pentru a promova, adaptat capacității în evoluție a cursanților, principiile egalității între femei și bărbați, rolurile de gen nestereotipate, respectul reciproc, soluționarea nonviolentă a conflictelor în relațiile interpersonale și dreptul la integritate personală și să asigure informații cu privire la diferitele forme de violență bazată pe gen împotriva femeilor, în programele formale și la toate nivelurile de învățământ. Aceasta include necesitatea de a aborda în special căsătoriile forțate și violența sexuală, concentrându-se pe dreptul la integritate personală și la relațiile de putere inegale între femei și bărbați.

C. Formarea profesioniștilor (articolul 15)

123. Standardul stabilit de Convenția de la Istanbul în articolul 15, este acela al inițialului și al continuării sistematice a formării profesioniștilor relevanți care se ocupă de victimele sau autorii tuturor actelor de violență. Formarea necesară, trebuie să acopere prevenirea și detectarea unei astfel de violențe, egalitatea între femei și bărbați, nevoile și drepturile victimelor și prevenirea victimizării secundare.

124. În România, strategia națională de egalitate și violență domestică 2018-2021, include „dezvoltarea și consolidarea competențelor profesionale prin pregătirea necesară a diferitelor categorii de specialiști, pentru intervenție adaptată cazului”, lucru pe care GREVIO îl susține.

125. Mai mult decât atât, strategia națională recent adoptată privind violența sexuală, prevede formare periodică pentru toate categoriile de profesioniști relevanți, precum profesori, medici, psihologi, ofițeri de poliție, judecători, procurori, asistenți sociali și ONG-uri care activează în domeniul violenței sexuale, inclusiv instruire privind actele comise în mediul online.

126. Potrivit autorităților, programele de învățământ ale instituțiilor de învățământ care intră sub egida Ministerului Afacerilor Interne, includ elemente de promovare a competenței profesionale în ceea ce privește abordarea violenței domestice. Cursuri de formare inițială a polițiștilor,

48. „Educația sexuală completă” este definită de „Orientările tehnice internaționale privind educația sexuală – O abordare bazată pe dovezi” ale UNESCO (2018) și Standardele Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) pentru educația sexuală în Europa (2010). A se vedea, de asemenea, Rezoluția Consiliului pentru Drepturile Omului al Națiunilor Unite, Accelerarea eforturilor pentru eliminarea violenței împotriva femeilor: implicarea bărbaților și băieților în prevenirea și răspunsul la violența împotriva tuturor femeilor și fetelor, adoptată la 12 iulie 2017, A/HRC/RES/35/10 .

49. A se vedea Recomandarea CM/Rec(2019)1 privind prevenirea și combaterea sexismului, secțiunea II.G.6.

50. Statistici pentru 2015 disponibile la Eurostat, Mame adolescente și mai în vârstă din UE, la: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20170808-1?inheritRedirect=true>.

51. Statistici pentru 2012, disponibil la Comisia Europeană, Cancer screening in the EU (2017), p. 58

52. Sondajul Barometrul de gen realizat de Asociația Filia a arătat că trei sferturi (75,8%) dintre respondenți au fost în favoarea predării educației sexuale în școli, în timp ce doar 17,8% s-au opus.

conțin prelegeri pe subiecte legate de combaterea violenței domestice, inclusiv conștientizarea generală a violenței domestice și a rolului lor de a primii răspunsuri, precum și prelegeri specifice despre abordarea cazurilor de violență domestică, cum ar fi evaluarea riscurilor, cererea de protecție temporară sau imobilizare, ordonarea și raportarea măsurilor de management al riscurilor luate. Instruirea este condusă de formatori din cadrul Poliției Române.

127. GREVIO, constată că nu există informații disponibile cu privire la formarea cu privire la alte forme de violență în sfera de aplicare a convenției. În plus, formarea continuă disponibilă nu este nici obligatorie, nici sistematică, ceea ce pare să aibă un impact grav asupra capacității agențiilor de aplicare a legii de a recunoaște și identifica violența de gen împotriva femeilor, precum și asupra măsurii în care acestea tratează victimele violenței într-o manieră respectuoasă, profesională și nediscriminatorie. Chiar și strategia națională recent adoptată privind violența sexuală, evidențiază nivelul scăzut de încredere a publicului în capacitatea de intervenție a poliției, care este cauza principală a nivelului scăzut de raportare a violenței domestice și sexuale, precum și a nivelului ridicat de retragere a reclamațiilor.

128. Potrivit art. 103, alin. 1, din Legea nr. 304/2004, pregătirea inițială și continuă a judecătorilor și procurorilor, este asigurată de Institutul Național al Magistraturii (INM). INM a inclus elemente privind violența domestică, în programul de formare inițială pentru viitorii judecători și procurori, deși acestea sunt integrate în disciplinele „drept penal” și „dreptul familiei” și nu sunt domenii de sine stătătoare.

129. INM este, de asemenea, implicat în furnizarea de sesiuni de formare continuă pentru procurori și justiție, în cadrul proiectelor finanțate extern. În perioada 2009-2014, acestea au inclus sesiuni de formare a formatorilor cu un număr mai mic de cursanți (10 judecători și 10 procurori), precum și sesiuni de formare de trei zile pentru polițiști, procurori și judecători din diverse județe, inclusiv 74 de judecători și 84 de procurori. Pe parcursul anului 2016, au fost oferite 15 sesiuni de formare interinstituțională, celor din sectorul justiției penale și agențiilor de drept, ai căror participanți au fost 62 de judecători, 67 de procurori și 250 de polițiști. Pentru perioada 2019-2021, au fost planificate 10 seminarii de două zile pentru 20 de judecători și procurori, cu privire la tratarea cazurilor de violență domestică. Se pare că nicio sesiune de formare nu se concentrează în mod special pe violența împotriva femeilor ca formă de violență bazată pe gen sau pe egalitatea de gen. Mai mult, instruirea oferită nu este obligatorie și doar un număr limitat de profesioniști au fost implicați în formare și doar pentru o perioadă scurtă. În plus, nu există informații cu privire la impactul formării asupra grupurilor țintă.

130. Faptul că majoritatea sesiunilor de formare continuă pentru judecători și procurori sunt implementate în cadrul proiectelor finanțate extern, pune în discuție și disponibilitatea formării sistematice și continue pentru aceste grupuri de profesioniști.

131. Potrivit reglementărilor actuale privind formarea continuă a magistraților, judecătorii și procurorii sunt obligați să participe la cel puțin o sesiune de formare la fiecare trei ani.⁵³ Sesiunile la care se participă, sunt bazate pe alegerea personală a magistraților și pe domeniul lor de specializare, dar nu pe baza unei analize prealabile a nevoilor acestora și a evaluării sesiunilor de formare anterioare. GREVIO este, prin urmare, îngrijorat de faptul că formarea continuă a judecătorilor este lăsată la discreția lor și că cifrele furnizate de autorități cu privire la numărul de judecători care au accesat formarea relevantă sunt relativ scăzute. Mai mult, practica judiciară și studiile disponibile,⁵⁴ evidențiază deficiențe persistente în gestionarea cazurilor de violență domestică și sexuală de către judecători, cum ar fi atitudinile de învinovățire a victimelor, victimizarea secundară, lipsa de înțelegere a vulnerabilității anumitor grupuri de victime⁵⁵ și referirea limitată a victimelor către servicii de asistență specializate. Aceste constatări necesită o instruire mai frecventă și mai cuprinzătoare pentru autoritățile judiciare, cu accent pe

53. Consiliul Superior al Magistraturii, Regulament din 24 august 2005 Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 816 din 08/09/2005 privind modul de desfășurare a cursurilor de formare profesională continuă a judecătorilor și procurorilor și atestare a rezultatelor obținute, Regulamentul din 24 august 2005 publicat în Monitorul Oficial nr. 816 din 8 septembrie 2005 privind cursurile de formare profesională pentru judecători și procurori și certificarea rezultatelor], p. 1.

54. Studiul realizat în cadrul unui proiect transnațional finanțat de Programul Justiție al UE (VICATIS: Victim-centred Approach to Improving Support Services) este disponibil la adresa www.crj.ro/en/antidiscrimination/in-curs-proiecte/vicatis.

55. Consiliul Superior al Magistraturii (2014), Îmbunătățirea accesului la justiție pentru romi și alte grupuri vulnerabile – O abordare integrată, p. 83.

caracteristicile anumitor victime vulnerabile, drepturile și nevoile acestora și modul de evitare a victimizării secundare.

132. Nu s-au furnizat informații specifice cu privire la formarea inițială și continuă a altor grupuri profesionale relevante care se ocupă de femeile victime ale violenței, cum ar fi profesioniștii din domeniul sănătății, lucrătorii din serviciile sociale și funcționarii de imigrare și azil, așa cum prevede articolul 15 din Convenția de la Istanbul. Cu toate acestea, GREVIO a fost informat de către autorități că pregătirea obligatorie a tuturor acestor profesioniști, este inclusă în planurile anuale de formare ale fiecărei autorități relevante.

133. Funcționarii însărcinați cu primirea și procesarea cererilor de azil pentru femei, sunt un alt grup de profesioniști pentru care este important să se ofere instruire privind violența de gen împotriva femeilor. Cu excepția sesiunilor ocazionale de formare, violența bazată pe gen nu este inclusă ca subiect de formare specific în programa de dezvoltare profesională a ofițerilor de caz care se ocupă de cazuri de azil.

134. În concluzie, pregătirea profesioniștilor din România, s-a concentrat pe violența domestică și nu este clar dacă se pune accentul pe aspectele de gen ale violenței domestice, precum și pe impactul acestei violențe asupra copiilor. Deși observă demersurile întreprinse de autoritățile române pentru formarea profesioniștilor care se ocupă cu victimele violenței, GREVIO consideră că există un spațiu suplimentar pentru consolidarea și extinderea capacității profesioniștilor de a oferi un răspuns eficient și adaptat la violența împotriva femeilor prin intermediul inițiale și sistematice obligatorii, formare continuă.

135. GREVIO îndeamnă autoritățile române să asigure formarea inițială și continuă sistematică și obligatorie privind prevenirea și depistarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor, reglementate de Convenția de la Istanbul, privind egalitatea între femei și bărbați, nevoile și drepturile victimelor și privind prevenirea victimizării secundare pentru toate grupurile profesionale, în special forțele de ordine, sectorul sănătății și sistemul judiciar. Toată formarea trebuie să fie susținută și consolidată prin protocoale și linii directoare clare care stabilesc standardele pe care personalul trebuie să le respecte și prin finanțare adecvată și durabilă pentru sesiunile de formare.

D. Programe de intervenție preventivă și tratament (articolul 16)

1. Programe pentru autorii violenței domestice

136. Conform informațiilor disponibile, în prezent nu există programe specifice de intervenție preventivă și de tratament a autorilor de violență domestică. O problemă de îngrijorare, este implementarea unui program de management al furiei „conceput să abordeze furia ca și cauză a violenței”, de către sistemul de probațiune. Făptuitorii de violență domestică, sunt obligați să participe la astfel de programe de către instanțe sau sunt sfătuiți să participe de către consilierii de probațiune atunci când consideră necesar. În timp ce unii făptuitori ar putea avea nevoie de pregătire pentru gestionarea furiei, GREVIO subliniază că intervenția preventivă ar trebui să încurajeze toți autorii să își asume responsabilitatea pentru acțiunile lor și să pună la îndoială atitudinile, comportamentele și stereotipurile lor dăunătoare față de femei. Este esențial ca astfel de programe să abordeze problemele de bază ale puterii și controlului.

137. Informațiile furnizate în raportul statului român către GREVIO, indică faptul că un program de prevenire primară a violenței domestice, numit „STOP VIOLENCE!”, este implementat în sistemul penitenciar din anul 2010. Este un program de asistență socială ai cărui beneficiari includ persoane condamnate pentru infracțiuni împotriva membrilor familiei și persoane private de libertate care manifestă dificultăți în legătură cu membrii familiei în urma unor incidente de violență. Programul durează 12 săptămâni și principalele sale obiective sunt de a oferi informații beneficiarilor, despre diferitele tipuri de violență domestică, de a demonta prejudecățile legate de violența domestică și de a ajuta beneficiarii programului să recunoască efectele violenței domestice, să înțeleagă diferențele de gen

și să dezvolte abilități de relație. Un total de 724 de infractori au finalizat programul în 2019 și 448 în 2020.

138. În timp ce ONG-urile cu expertiză în domeniu au dezvoltat programe pentru făptuitorii din închisori și eliberați condiționat în cadrul unui parteneriat public-privat, aceste programe par să se concentreze din nou pe managementul furiei și problemele dependenței și nu este clar cum integrează o victimă. -abordare de siguranță și o înțelegere de gen a violenței domestice.

139. În plus, nu există măsuri specifice pentru a evalua impactul programelor asupra comportamentului făptuitorilor și/sau siguranței victimelor.

140. GREVIO susține înființarea a opt centre de consiliere pentru făptuitori și crearea unei metodologii unice și a unui set de instrumente standardizate de lucru cu autorii, unele dintre obiectivele stabilite de proiect „Sprijin pentru implementarea Convenției de la Istanbul”, implementate de ANES în cadrul schemei de granturi SEE/Norvegia.

141. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să:**

- a. să dezvolte programe pentru agresori, bazate pe standarde minime comune: concentrarea pe realizarea schimbării comportamentale a făptuitorilor pentru a adopta un comportament non-violent; să se asigure că siguranța victimelor, sprijinul acestora și drepturile omului, reprezintă o preocupare primordială; să lucreze în strânsă coordonare cu serviciile specializate de sprijin pentru victime, cum ar fi adăposturile pentru femei și centrele de consiliere, pe baza cooperării între mai multe agenții;
- b. să se asigure că personalul care administrează astfel de programe, primește o formare adecvată, care încorporează o înțelegere de gen a violenței și necesitatea de a deconstrui stereotipurile de gen dăunătoare;
- c. să ia măsuri de monitorizare a programelor pentru făptuitori și de evaluare a impactului acestora, pe baza unui set de indicatori predefiniți care vizează măsurarea eficacității unor astfel de programe de prevenire a unor acte de violență ulterioare, luând în considerare, inter alia, feedbackul din partea victimei.

2. Programe pentru infractori sexuali

142. În ceea ce privește programele pentru infractorii sexuali, în conformitate cu Legea nr. 118/2019, o înregistrare automată națională, pentru persoanele care comit infracțiuni sexuale sau exploatarea de persoane sau minori, au devenit funcționale în iunie 2021. În sistemul penitenciar, este implementat un program pentru infracțiunile sexuale. După o evaluare a nevoilor lor specifice, sunt oferite sesiuni pentru grupuri de 4-12 participanți. Durata și frecvența ședințelor depind de patologia infractorilor incluși în program, iar ședințele se concentrează pe consolidarea capacității de autocontrol și empatie față de victime. În 2019, 297 de infractori au finalizat programul și 285 au făcut-o în 2020.

143. **GREVIO încurajează autoritățile române să dezvolte programe de tratament pentru infractorii sexuali, care să țină seama în mod corespunzător de bunele practici dezvoltate la nivel internațional, garantând în același timp o abordare bazată pe drepturile omului.**

E. Participarea sectorului privat și a mass-media (articolul 17)

144. Articolul 17 din Convenția de la Istanbul, cere statelor părți să încurajeze sectorul privat, sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor și mass-media, să participe la elaborarea și punerea în aplicare a politicilor și să stabilească orientări și standarde de autoreglementare pentru a preveni violența împotriva femeilor și pentru a spori respect pentru demnitatea lor.

145. GREVIO susține faptul că Strategia națională de promovare a egalității de șanse și tratament pentru femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2018-2021, prevede măsuri specifice care vizează combaterea hărțuirii și hărțuirii sexuale la locul de muncă.

146. Mai mult, constată cu satisfacție că modificările recente aduse Legii egalității de gen,⁵⁶ solicită angajatorilor să elaboreze politici interne pentru prevenirea și combaterea hărțurii sexuale și a discriminării pe criterii de sex la locul de muncă, precum și să sensibilizeze angajații cu privire la politica antihărțuire și să informeze angajații cu privire la procedura privind plângerile de hărțuire sexuală. Cu toate acestea, conform indicațiilor reprezentanților societății civile, autoritățile nu au luat măsuri pentru a asigura implementarea acestor cerințe legale și, prin urmare, sunt necesare mai multe eforturi pentru a-și intensifica angajamentul față de locurile de muncă sigure și sănătoase și pentru a proteja femeile de hărțuirea sexuală la locul de muncă. .

147. Informațiile despre alte inițiative de implicare a angajatorilor sau a altor entități din sectorul privat în elaborarea politicilor privind diferitele forme de violență, nu au fost puse la dispoziție. În ceea ce privește sectorul mass-media, GREVIO susține includerea în mai multe legi a prevederilor care stabilesc standarde mass-media pentru raportarea violenței bazate pe gen: articolul 317 din Codul penal, privind aspectele legate de discriminare; Legea Audiovizualului nr. 504/2002; Decizia 220/2011 privind codul de reglementare a conținutului audiovizual; Legea nr. 148/2000 privind publicitatea; Ordonanța 137/2000 privind prevenirea și pedepsirea tuturor formelor de discriminare; Legea violenței domestice și articolele 18 și 19 din Legea egalității de gen.

148. În ceea ce privește standardele de autoreglementare, articolul 40 din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările ulterioare, prevede că: „difuzarea de programe care conțin orice formă de incitare la ură pe criterii de rasă, religie, naționalitate, sex sau orientarea sexuală este interzisă”. Potrivit art. 10, alin. 41, din legea menționată anterior, Consiliul Național al Audiovizualului (CNA), exercită controlul asupra conținutului programelor oferite de furnizorii de servicii media audiovizuale după ce acestea au fost făcute publice. CNA emite rapoarte de monitorizare cu privire la protecția demnității umane și a dreptului la propria imagine, precum și la protecția minorilor și poate impune sancțiuni, cum ar fi avertismente și amenzi.⁵⁷

149. Legea Audiovizualului abordează violența și prin legislația secundară și în special prin Decizia CNA nr. 220/2011, privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual. Codul de reglementare, urmărește să consolideze protecția demnității umane și protecția minorilor în ceea ce privește conținutul audiovizual împotriva efectelor potențial dăunătoare asupra dezvoltării fizice, mentale sau morale. Potrivit articolului 6, paragraful 3, acordul explicit al unui minor cu vârsta de peste 16 ani este necesar pentru diseminarea informațiilor referitoare la abuzul fizic, psihologic sau sexual la care a fost martor sau la care a fost victimă. De asemenea, același articol impune eliminarea oricărui element care poate conduce la identificarea acestuia, la cererea minorului, a părinților sau a reprezentantului legal. GREVIO constată cu satisfacție că la 24 martie 2019, Parlamentul României a modificat Legea Audiovizualului nr. 504/2002 prin Legea nr. 52/2019, introducând un nou capitol care se refera în mod expres la protecția victimelor violentei domestice.

150. GREVIO ia act cu interes de o hotărâre în legătură cu mass-media online, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție,⁵⁸ care a statuat că Facebook și alte platforme de rețele sociale online sunt un spațiu public și, ca atare, utilizatorii pot fi trasi la răspundere penală pentru faptele lor, inclusiv pentru distribuirea de conținut care face obiectul material al unei infracțiuni. Astfel, postările care conduc la provocarea publică, incitarea la ură sau discriminare, tulburarea liniștii și ordinii publice, cu conținut explicit sexual sau pornografie infantilă, pot fi pedepsite legal.

151. GREVIO invită autoritățile române să caute implicarea angajatorilor în prevenirea violenței împotriva femeilor. În acest scop, angajatorii ar trebui încurajați să adopte măsuri și să stabilească standarde de autoreglementare pentru prevenirea și combaterea violenței de gen împotriva femeilor la locul de muncă.

56. Articolul 5 din Hotărârea Guvernului nr. 262/2019 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Egalității de gen.

57. De exemplu, în 2018, Consiliul Național al Audiovizualului a emis 10 avertismente și 20 de amenzi pe tema apărării demnității umane și a dreptului la propria imagine și cinci avertismente și 14 amenzi pe tema protecției minorilor.

58. Decizia Nr.4546/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

IV. Protecție și sprijin

152. Capitulul IV al Convenției de la Istanbul, vizează o structură multifacetată, profesională și orientată către victim, pentru orice femeie care a suferit oricare dintre formele de violență reglementate de convenție.

A. Obligații generale (articolul 18)

153. Articolul 18 din Convenția de la Istanbul stabilește o serie de principii generale care trebuie respectate în furnizarea de servicii de protecție și de sprijin atât generale, cât și specializate. Unul dintre aceste principii este necesitatea ca serviciile să acționeze într-o manieră concertată și coordonată, cu implicarea tuturor agențiilor implicate, ținând cont de relația dintre victime, infractori, copii și mediul lor social mai larg. Abordarea complexității violenței împotriva femeilor, necesită stabilirea unui sistem de intervenție care să implice toate sectoarele de politici relevante, nivelurile administrative și actorii. Intervențiile multisectoriale și multi-agenții la nivel național, regional și local sunt esențiale pentru asigurarea unui răspuns eficient și coeziv la toate formele de violență.

154. În România, Legea violenței domestice, oferă un cadru pentru cooperarea multisectorială cu multi-agenții, în acordarea diferitelor forme de asistență pentru victimele violenței domestice. Acesta prevede crearea de echipe intersectoriale județene (TIC), pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva copiilor și a violenței domestice (articolul 13, alineatele 4-8). Aceștia sunt alcătuiți din reprezentanți ai poliției, jandarmeriei, furnizorilor de servicii medicale, compartimentului pentru violență domestică a GDASPC a județului, serviciilor sociale pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, ONG-uri, reprezentanți ai cabinetelor de probațiune, unităților de medicină legală și ai altor instituții cu responsabilități relevante în domeniu. TIC-urile au doar un rol consultativ și oferă asistență și îndrumare profesioniștilor care lucrează direct cu victimele violenței domestice și, la solicitarea unui manager de caz GDASPC, facilitarea cooperării între instituțiile care participă la managementul de caz, de la caz la caz. TIC-urile au fost înființate în majoritatea județelor prin hotărâri ale autorităților locale. Cu toate acestea, datorită rolului lor consultativ, aceștia nu prestează intervenții multi-agenții la nivelul managementului de caz, ceea ce împiedică un răspuns adecvat coordonat multi-agenție și multisectorial.

155. Practici promițătoare privind mecanismele de răspuns multi-agenții și multisectoriale, au fost identificate în mai multe județe din România, unde au fost create mecanisme de coordonare multisectoriale (grupuri de lucru pentru violența domestică), în cadrul cărora mai multe agenții (poliție, servicii specializate în violență domestică, servicii de sănătate, servicii sociale generale etc.) participă și lucrează în colaborare, oferind răspunsuri multisectoriale victimelor violenței domestice din acele județe. Grupurile de lucru privind violența domestică, se întâlnesc regulat pentru a coordona cazurile, pentru a rezolva probleme și a revizui procesele și nevoile de îmbunătățire a cooperării dintre agenții. Rolurile și responsabilitățile din fiecare grup de lucru, sunt atribuite pe baza unui protocol. Protocolul prevede, de asemenea, instruire pentru profesioniști,

156. Intervențiile de urgență la nivel local, sunt asigurate prin constituirea de echipe mobile de intervenție integrate, compuse din profesioniști din Serviciile Publice (PSAS), care sunt în principal profesioniști din GDASPC.⁵⁹ Aceste echipe sunt mandatate să efectueze o procedură numită „Intervenție de urgență” în care profesioniștii din PSAS intervin după ce a fost emis un ordin de protecție provizoriu (OPP) de către poliție. Rolul echipei mobile este de a oferi servicii sociale în cazurile de urgență în care există un risc ridicat pentru victimă. Aceștia trebuie să verifice alertele, să efectueze evaluări inițiale ale riscurilor și să ia măsurile necesare pentru a depăși riscul imediat

59 Ordinul nr. 2525/2018 al Ministerului Muncii și Justiției Sociale privind procedura de intervenție de urgență în cazurile de violență domestică

situație pentru victimă, în principal prin trimiterea cazului la unitatea de violență domestică din cadrul GDASPC sau PSAS pentru cazare protejată a victimei și gestionarea cazului. Managementul cazurilor este întotdeauna îndeplinit de unitatea de violență domestică din cadrul GDASPC. Conform informațiilor furnizate de autorități, până în prezent au fost înființate 1 422 de echipe mobile de intervenție integrată (trebuie înființate încă 1 264 de echipe de intervenție pentru a acoperi toată țara).

157. În timp ce GREVIO ia act de noile prevederi legale privind răspunsurile multisectoriale și multi-agenților la violența domestică, este îngrijorat că acestea ar fi putut duce la crearea de noi structuri ale căror roluri sunt uneori neclare și se pot suprapune. ONG-urile raportează că este destul de slabă coordonarea interinstituțională. Nu există o coordonare comună a serviciilor de stat și nicio bază de date națională care să arate toate serviciile disponibile și spațiile libere la un moment dat. Trimiterea cazurilor se bazează cel mai adesea pe contactul personal între specialiști individuali.⁶⁰

158. GREVIO constată cu interes, un mecanism eficient de cooperare și sesizare între entitățile publice și private din Târgu Mureș, cu privire la victimele violenței domestice. O echipă multisectorială, oferă intervenție eficientă și prevenirea violenței,⁶¹ inclusiv utilizarea unui adăpost condus de Institutul Est-European pentru Sănătatea Reproducerii, o organizație de sprijinire a victimelor. Adăpostul oferă victimelor și copiilor acestora asistență practică, informații, consiliere psihologică și asistență juridică. Sprijinul se bazează pe o evaluare a nevoilor lor individuale și se elaborează un plan de acțiune personalizat. Adăpostul colaborează, de asemenea, cu unitatea de urgență a spitalului județean, oferind programe periodice de instruire a personalului, medicilor și asistentelor medicale cu privire la identificarea violenței de gen și tratarea victimelor.

159. GREVIO atrage atenția asupra faptului că în România sistemul de sprijin se adresează aproape exclusiv victimelor violenței domestice. Un sprijin similar nu există pentru victimele oricărei alte forme de violență împotriva femeilor reglementate de Convenția de la Istanbul.

160. GREVIO îndeamnă autoritățile române să înființeze structuri instituționalizate de coordonare și cooperare între diferitele agenții guvernamentale și neguvernamentale și furnizori de servicii, pentru a asigura o cooperare cu multi-agenții, adaptată nevoilor specifice ale victimelor de toate formele de violență împotriva femeilor, reglementate de Convenția de la Istanbul, în special violul și violența sexuală, căsătoria forțată, urmărirea și hărțuirea sexuală.

B. Informații (articolul 19)

161. Mai multe legi stabilesc obligația autorităților de a furniza informații despre serviciile de sprijin disponibile și măsurile legale victimelor violenței, ceea ce GREVIO susține. Conform Legii violenței domestice, autoritățile naționale și locale sunt obligate să informeze victimele violenței domestice cu privire la drepturile lor, serviciile de sprijin și orice măsuri legale sau ajutor financiar disponibil (articolele 6b și 7). Mai mult, Legea nr. 211/2004 stabilește obligația autorităților judiciare (judecători, procurori, polițiști și agenți de poliție), cu care victimele infracțiunii stabilesc mai întâi contactul pentru a oferi informații cu privire la modul de acces la serviciile de sprijin disponibile, unde să depună o plângere penală și dreptul lor la asistență juridică sau de a obține despăgubiri financiare de la stat. În plus, pentru a se asigura că victimele înțeleg informațiile care le sunt prezentate, comunicarea are loc în formă scrisă (articolul 4). În temeiul articolului 13, alin.1, din Ordonanța Guvernului nr. 102/2000, privind statutul și regimul refugiaților în România, cetățenii străini beneficiază de același drept de a primi informații atâta timp cât își au reședința legală în România. Această prevedere include și migranții care au solicitat statutul de refugiat și cărora li s-a acordat un permis de ședere temporară până la soluționarea cererii lor pentru un statut de refugiat.

162. Există o mare variație în ceea ce privește modul în care informațiile sunt furnizate victimelor din întreaga țară. De exemplu, la unele secții de poliție, victimelor li se oferă materiale scrise (cum ar fi imprimante sau pliante)

60. Depunere scrisă ONG, pagina 12.

61. Echipa este formată din reprezentanți ai Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului a Județului Mureș, ai Institutului Est-European pentru Sănătatea Reproducerii (organizație de sprijinire a victimelor), ai Inspectoratului

de Poliție al Județului Mureș și ai altor autorități de drept, unitatea de urgență. al spitalului județean (UPU/ SMURD), al Direcției de Sănătate Publică și al Inspectoratului Școlar al județului Mureș.

care detaliază drepturile lor, în timp ce majoritatea oferă doar informații orale. Autoritățile judiciare – ofițeri de poliție, procurori și judecători – nu informează întotdeauna victimele cu privire la drepturile lor⁶², iar atunci când oferă informații, au tendința de a folosi termeni juridici abstracti în loc să-și adapteze limbajul la capacitatea de înțelegere a victimei. Uneori, aceștia doar le citesc victimelor drepturile lor, așa cum sunt stipulate de Codul de procedură penală, fără a oferi sfaturi practice despre cum să-și exercite drepturile sau să acceseze serviciile de asistență.⁶³

163. GREVIO, susține disponibilitatea unei cantități semnificative de informații relevante pentru victimele violenței domestice, pe site-urile web administrate de ANES, GDASPC, PSAS, Consiliul Național împotriva discriminării și Avocatul Poporului României. Parchetul General a creat o secțiune dedicată pe site-ul său cu un ghid practice, detaliat pentru victimele ce aparțin grupurilor vulnerabile, inclusiv victimele violenței domestice. Poliția română, în cooperare cu organizațiile societății civile, a dezvoltat și lansat o aplicație digitală gratuită (Bright SKY RO), care oferă informații și diverse instrumente pentru a ajuta victimele violenței domestice. Totuși, conform indicațiilor membrilor societății civile, sunt necesare mai multe materiale scrise (pliante, afișe, broșuri), în locurile în care victimele pot cauta informații și sprijin (posturi de poliție, spitale și centre medicale, organizații de sprijinire a victimelor, centre de servicii sociale).

164. În plus, șapte centre de informare și conștientizare, conduse de consiliile locale și GDASPC, oferă servicii de informare victimelor violenței, în mod gratuit. Furnizarea de informații victimelor infracțiunilor din România, este completată de trei linii de asistență naționale, dar gradul de conștientizare a existenței acestor linii de asistență este scăzut în rândul populației românești.

165. În ceea ce privește dreptul victimelor de a primi informații într-o limbă pe care o înțeleg, GREVIO este îngrijorat de faptul că informațiile privind serviciile de sprijin disponibile pe site-ul Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse, nu sunt disponibile în nicio limbă minoritară (maghiară, germană). Mai mult, informațiile oferite de poliție, sunt doar în limba română. Informațiile despre serviciile de sprijin și despre măsurile legale la care au acces victimele, nu par a fi ușor accesibile diferitelor grupuri vulnerabile (cum ar fi femeile rome, femeile din zonele rurale), ceea ce le-ar putea descuraja să raporteze crimele.

166. Deși GREVIO constată cu apreciere că se întreprind eforturi pentru a furniza informații despre serviciile de violență domestică și măsurile legale, este îngrijorat de absența informațiilor despre alte forme de violență, în special informații destinate victimelor violenței sexuale, femeile și fetele expuse riscului de MGF și căsătorie forțată.

167. GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române să se asigure că profesioniștii din toate instituțiile relevante, adoptă o abordare mai proactivă în informarea victimelor și asigură o difuzare mai largă a informațiilor despre serviciile de sprijin existente și măsurile legale disponibile victimelor violenței domestice și altor forme de violență împotriva femeilor într-o limbă pe care o înțeleg.

C. Servicii generale de asistență (articolul 20)

1. Servicii sociale

168. În România, serviciile de asistență socială pentru victimele violenței domestice și copii, sunt furnizate de către GDASPC, în fiecare dintre cele 41 de județe și cele șase sectoare ale Bucureștiului și de către Serviciile Publice Sociale (SPAS) la nivel local (comunal, orășenesc și municipal).

169. Legea violenței domestice, prevede dreptul victimelor violenței domestice, la protecție special adecvată situațiilor și nevoilor lor, consiliere, reabilitare, servicii de reintegrare socială, asistență medicală gratuită și consiliere și asistență juridică gratuite (articolul 6).

62. VOICIARE – Victims of Crime Implementation Analysis of Rights in Europe – Model National Research for Romania, de Alexandra Columban.

63. VIITORIA – Raport național România – elaborat de Centrul de Resurse Juridice, România, București, aprilie 2019.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale, este autoritatea publică centrală responsabilă de politica de asistență socială de promovare a drepturilor victimelor violenței domestice (art. 8, alin. 4). Administrația publică locală, are obligația de a înființa și furniza servicii sociale de prevenire și combatere a violenței domestice, într-o repartizare geografică adecvată (art. 18, alin. 1). Toate serviciile pentru victimele violenței domestice sunt gratuite și trebuie finanțate prin bugetele locale și/sau naționale, indiferent dacă aceste servicii sunt publice sau fac parte dintr-un parteneriat public-privat.

170. ANES, a elaborat o nomenclatură și un regulament-cadru⁶⁴, pentru organizarea și funcționarea serviciilor sociale, care descrie în detaliu, principiile de intervenție, condițiile de acces, drepturile și obligațiile beneficiarilor, structura organizatorică, numărul de posturi și categoriile de personal din fiecare tip de serviciu social.

171. Mai mult, în situații de pericol imediat, o echipă mobilă, formată din reprezentanți ai PSAS, evaluează riscul la care sunt expuse victimele și le orientează, în funcție de nevoile lor, la cea mai apropiată unitate sanitară sau furnizor de servicii de asistență specializată, ori notifică organele de drept acolo unde este necesar (articolul 51 din Legea violenței domestice). Managementul cazului, este întreprins de Departamentul pentru Violentă Domestică din cadrul GDASPC.

172. Serviciile de sprijin pentru victimele altor forme de violență, inclusiv victimele violenței fizice și sexuale grave, sunt furnizate de către GDASPC, în baza Legii nr. 211/2004, privind drepturile victimelor infracțiunilor. Modificarea, adusă în lege în aprilie 2019, a pus bazele creării de servicii generice de sprijinire a victimelor în România, care să fie furnizate de către fiecare dintre departamentele specializate din cadrul GDASPC, fiind formate din cel puțin trei specialiști: un asistent social, un psiholog și un consilier juridic (articolul 3.1). Serviciile oferite de compartimentele pentru victimele infracțiunii, pot include informații despre drepturile acestora, consiliere psihologică, consiliere în probleme financiare referitoare la infracțiune, sprijin emoțional, informare despre rolul victimei în procesul penal și pregătirea procesului, precum și trimiterea către alte servicii specializate de sprijin (articolul 7, paragraful 4).

173. Deși nu există informații disponibile cu privire la modul în care sunt implementate noile prevederi legale, GREVIO este îngrijorat de faptul că, potrivit legii, noile departamente, urmează să fie înființate prin reorganizarea internă al fiecărui GDASPC, în limita numărului existent de posturi aprobate și în cadrul bugetului general aprobat, cu condiția ca numărul de cereri depuse în acea zonă geografică să justifice acest lucru. În acest context, se pare că subraportarea violenței ar putea duce la o scădere a numărului de servicii disponibile pentru victimele infracțiunilor.

174. Au fost exprimate îngrijorări că multe dintre autorități, în special autoritățile judiciare și, în general, populația, inclusiv femeile victime ale violenței, nu sunt la curent cu serviciile de sprijin existente. Prin urmare, trimiterea nu sunt întotdeauna făcute, iar victimele pot să nu beneficieze întotdeauna de serviciile generale de asistență disponibile. În consecință, informațiile despre serviciile de sprijin disponibile pentru victime, trebuie să fie mai vizibile și actualizate în mod constant, pentru a facilita trimiterea victimelor de către autoritățile judiciare și alte autorități competente și trebuie depus mai mult efort pentru informarea populației generale cu privire la serviciile de sprijin existente.

175. Mai mult decât atât, pare să existe un deficit de cooperare și mecanisme de referire între instituțiile de stat și serviciile de sprijinire a victimelor, ceea ce limitează sever accesul victimelor la astfel de servicii. Lipsesc protocoalele dintre poliție, parchete, instanțe și serviciile sociale sau ONG-urile care oferă servicii de sprijin victimelor și este nevoie de mai multă pregătire pentru profesioniștii care se ocupă de victimele violenței cu privire la trimiterea și evaluarea nevoilor, pentru a se asigura că victimele primesc sprijin personalizat și specializat, adaptat nevoilor lor.

64. Nomenclatorul serviciilor sociale, precum și regulamentele-cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale au fost aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 867/2015.

176. În ceea ce privește integrarea economică și abilitarea socială a victimelor violenței, potrivit autorităților, servicii de orientare profesională, formare profesională, socială și profesională integrarea pe piața muncii și dezvoltarea competențelor pentru integrarea pe piața muncii, sunt oferite în contextul proiectului VENUS. Cu toate acestea, nu există informații despre numărul victimelor de violență care au beneficiat de aceste programe. Legea violenței domestice, prevede centre de recuperare care oferă asistență victimelor violenței pentru a le reintegra în societate și a găsi un loc de muncă. De asemenea, oferă adăpost până la 180 de zile. Nu este clar, însă, dacă asistența financiară este oferită, în caz de nevoie, victimei. În România, există 17 centre de recuperare pentru victimele violenței domestice, conduse de consiliile locale și de organisme private acreditate și GDASCP. Centrele de recuperare sunt unitati de asistenta sociala, disponibile pentru intreaga familie.

177. Mai mult, GREVIO notează că, potrivit legii, centrele de recuperare trebuie să încheie acorduri cu autoritățile care se ocupă de ocuparea forței de muncă dintr-un județ, pentru a oferi un sprijin mai bun victimelor pentru reintrarea în forța de muncă, pentru a permite accesul la orice formare profesională și pentru a le sprijini în timpul procesului de reabilitare.

178. GREVIO remarcă, de asemenea, ca exemplu promițător de abilitare economică a femeilor victime ale violenței domestice, alocarea subvențiilor pentru chirie de către Primăria Cluj-Napoca, către trei categorii de beneficiari, inclusiv victime ale violenței domestice. Proiectul a fost introdus în 2018 și oferă victimelor violenței domestice, independență (deci, despărțirea de făptuitor) prin acoperirea parțială sau integrală a chiriei – între 900 lei (aproximativ 190 euro) și 1 400 lei (aproximativ 290 euro) pe lună – timp de până la trei ani.⁶⁵ Patru victime ale violenței domestice au aplicat pentru program în 2018 și toate au fost acceptate, iar alte trei cereri au fost depuse în ianuarie 2019. Deși remarcă impactul pozitiv asupra beneficiarilor, GREVIO remarcă numărul lor scăzut, ceea ce ar putea sugera bariere administrative, criterii stricte de eligibilitate și/sau o lipsă de conștientizare a programului în rândul femeilor eligibile și al potențialilor beneficiari. În februarie 2019, Primăria Municipiului București a lansat un program similar, intitulat „Împreună”, care acoperă costuri de chirie de până la 1500 lei (aproximativ 315 euro) pe lună, doar pentru victimele violenței domestice.

179. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să asigure resurse umane și financiare adecvate pentru serviciile sociale, inclusiv cele furnizate de autoritățile locale în sprijinul victimelor tuturor formelor de violență împotriva femeilor.

180. GREVIO încurajează, de asemenea, autoritățile române să asigure înființarea de programe dedicate care vizează împuternicirea femeilor victime ale violenței domestice, inclusiv asigurarea independenței lor economice prin asistență financiară, educație, formare, asistență în găsirea unui loc de muncă și soluții locative pe termen lung.

2. Servicii pentru sanătate

181. Serviciile publice de asistență medicală, joacă un rol important în prevenirea violenței și în furnizarea de servicii medicale victimelor diferitelor forme de violență abordate de Convenția de la Istanbul, inclusiv în identificarea, depistarea și detectarea violenței împotriva femeilor. În România, sectorul sănătății pare să ofere documentație criminalistică a probelor în cazurile de violență sexuală, dar nu este clar în ce măsură este cazul și pentru probele criminalistice în cazurile de violență domestică.

182. În timp ce GREVIO susține introducerea asistenței medicale gratuite pentru victimele violenței domestice, ca parte a protecției speciale cuprinzătoare prevăzute de Legea violenței domestice (Legea nr. 217/2003), care include trimiterea victimelor la cea mai apropiată unitate sanitară, acesta reamintește importanța încorporării sprijinului oferit victimelor violenței domestice într-o abordare multi-agenție care urmărește să ofere servicii holistice pe baza protocoalelor convenite și a procedurilor standardizate. Din informațiile puse la dispoziție, nu este clar în ce măsură sectorul sănătății este echipat pentru a face acest lucru și instruit pentru a răspunde nevoilor specifice ale femeilor victime ale tuturor formelor de

65. Primăria Cluj-Napoca, Ajutor pentru plata chiriei, 2018, [Primăria Cluj-Napoca, Subvenții pentru chirie, 2018]. Preluat de pe <https://primariaclujnapoca.ro/social/ajutor-pentru-plata-chiriei/> (accesat 1 februarie 2019).

violență. Certificatele medicale trebuie obținute pentru a primi un loc într-un adăpost pentru violența domestică, iar adăposturile par să coopereze activ cu sectorul sănătății pentru a asigura sprijin medical pentru rezidenții lor. Din acest motiv, ar fi de maximă importanță să se elaboreze protocoale convenite și să se asigure instruirea diferiților profesioniști din domeniul sănătății, cu privire la utilizarea acestora. În plus, accesul și un răspuns adecvat din partea profesioniștilor medicali, sunt vitale pentru bunăstarea fizică și psihologică a victimei, pentru perspectivele acesteia de a obține justiție penală. Acest lucru este deosebit de important, având în vedere că femeile care se confruntă cu violența, în special femeile din mediul rural, femeile cu dizabilități, femeile rome și femeile LGBTI, întâmpină bariere în accesul la serviciile medicale, care trebuie reduse.

183. GREVIO, încurajează ferm autoritățile române să asigure femeilor victime ale violenței, acoperite de Convenția de la Istanbul, acces la servicii de sănătate cu resurse adecvate, instruite pentru a ajuta victimele, în special prin:

- a. având în vedere formele de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul, răspunderea nevoilor medicale ale victimelor într-o manieră sensibilă și asigurând trimiteri către servicii de asistență relevante și specializate;**
- b. dezvoltarea și implementarea eficientă a protocoalelor și a liniilor directe, care să asigure că toți profesioniștii din domeniul sănătății, răspund în mod adecvat femeilor victime ale tuturor formelor de violență, inclusiv prin recunoașterea faptului că femeile expuse discriminării intersecționale, în special femeile cu dizabilități, femeile migrante și femeile rome, se pot confrunta cu bariere semnificative în căutarea ajutorului;**
- c. furnizarea de documentație gratuită a probelor criminalistice adecvate pentru utilizarea de către sectorul justiției penale.**

D. Servicii de asistență de specialitate (articolul 22)

184. Scopul sprijinului de specialitate este de a asigura sarcina complexă de împuternicire a victimelor, prin sprijin și asistență optimă pentru nevoile lor specifice. O mare parte din aceasta este cel mai bine asigurată de organizațiile de femei și de serviciile de sprijin oferite, de exemplu, de autoritățile locale cu personal specializat și experimentat, cu cunoștințe aprofundate despre violența de gen împotriva femeilor. Este important să ne asigurăm că aceste servicii sunt suficient de răspândite în toată țara și sunt accesibile tuturor victimelor. În plus, aceste servicii și personalul lor, trebuie să poată aborda diferitele tipuri de violență acoperite de domeniul de aplicare al Convenției de la Istanbul și să ofere sprijin tuturor grupurilor de victime, inclusiv grupurilor greu accesibile.

185. În România, serviciile de sprijin de specialitate (cum ar fi adăposturi, consiliere psihologică și asistență juridică), sunt furnizate de serviciile sociale de stat, fie direct, fie ca parte a unui parteneriat public-privat cu ONG-uri. În general, acestea se limitează la victimele violenței domestice și la copiii victime ale abuzului și exploatării.

186. Potrivit articolului 6 din Legea violenței domestice, victimele violenței domestice ar trebui să beneficieze de sprijin specializat, adaptat nevoilor lor. Legea violenței domestice, stabilește trei tipuri de servicii pentru victimele violenței domestice: servicii rezidențiale, de îngrijire de zi cu zi și servicii de program continuu. Centrele sociale de zi cu zi, oferă asistență socială, consiliere psihologică și juridică, precum și informații și îndrumare a victimelor violenței domestice. În România, există 29 de centre de acest tip. Toate serviciile pentru victimele violenței domestice, sunt gratuite (articolul 16, alin. 6, din Legea violenței domestice) și trebuie finanțate de la bugetele locale și/sau naționale, indiferent dacă aceste servicii sunt parteneriate publice sau public-private.

187. GREVIO remarcă faptul că toate serviciile specializate trebuie să respecte standarde minime pentru a obține și menține o licență de funcționare. În 2019, un ordin al Ministerului Muncii, a stabilit standarde minime de calitate⁶⁶ pentru furnizarea de servicii sociale specializate pentru victimele violenței domestice. Acesta include un set de standarde minime pentru serviciile de specialitate în legătură cu accesul la serviciu, evaluarea inițială și planurile de intervenție individualizate, resursele umane, managementul,

66. Ordinul nr. 28/2019 al ministrului muncii și justiției sociale pentru aprobarea standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale de prevenire și combatere a violenței domestice.

conditiile sanitare si igienice, alimentatia, respectarea drepturilor beneficiarilor si aspectele etice. În acest sens, GREVIO reamintește că standardele de calitate ar trebui să fie, de asemenea, legate de principiile pe care ar trebui să se bazeze serviciile, cum ar fi o înțelegere de gen a violenței, abilitarea victimelor, evitarea victimizării secundare a acestora, respectarea confidențialității etc.

188. Standardele minime, necesită o abordare cuprinzătoare și de gen a violenței domestice, care include cooperare multidisciplinară și sprijin individualizat pentru a asigura o intervenție personalizată și coerentă. În ceea ce privește cooperarea, ca standard, furnizorii de servicii sociale, publice și private, trebuie să încheie protocoale de colaborare cu autoritățile publice locale și organizațiile neguvernamentale. Nu există informații disponibile despre modul în care aceste standarde sunt implementate efectiv în practică de către toate autoritățile publice. Conform indicațiilor societății civile, implementarea acestor standarde de calitate, variază de la județ la județ și depinde foarte mult de resursele financiare alocate la nivel local.

189. Un proiect de patru ani, susținut din fonduri UE (proiectul VENUS), a fost lansat în 2019, în vederea înființării unei rețele de 42 de adăposturi de distribuție geografică adecvată, care să acopere toate județele din România și municipiul București. Prin aceste adăposturi, victimele violenței domestice vor beneficia de consiliere psihologică și juridică, asistență socială și consiliere vocațională.

190. Programul national, recent adoptat pentru protecția victimelor violenței domestice și metodologia acestuia⁶⁷ pentru implementarea proiectului VENUS, urmărește crearea cadrului de coordonare instituțional și procedural necesar, pentru implementarea măsurilor integrate de protecție și sprijin pentru victimele violenței domestice în situații riscante și vulnerabile. Acestea includ o gamă largă de măsuri de evaluare, îndrumare și asigurare a măsurilor integrate de protecție și sprijin pentru victimele violenței domestice care urmează să fie asigurate în parteneriat între autoritățile administrației centrale și locale, responsabile în domeniu. În acest scop, în fiecare județ din România și din București, va fi înființată o rețea integrată de adăposturi, grupuri de sprijin și birouri de consiliere profesională pentru victimele violenței domestice. GREVIO constată cu satisfacție că un obiectiv important al proiectului, este reabilitarea socială și reintegrarea profesională a femeilor victime ale violenței domestice. În acest scop, vor fi înființate birouri de consiliere profesională, pentru a asigura (re)integrarea profesională și independența economică a victimelor.

191. În ciuda îmbunătățirilor din ultimii ani, serviciile specializate de asistență rămân subdezvoltate, insuficiente și adesea inaccesibile. Acest lucru este fie din motive financiare (de exemplu, multe victime trebuie să plătească pentru consiliere psihologică, deoarece nu o pot accesa gratuit, în ciuda legislației naționale care le acordă dreptul), fie din motive geografice (serviciile de asistență tind să fie situate în orașe mai mari și persoanele care locuiesc în mediul rural au dificultăți în a ajunge la ele).⁶⁸

192. GREVIO îndeamnă autoritățile române să asigure servicii de sprijin, specializate adecvate pentru femei, susținute de finanțare durabilă și adecvată în toată țara, pentru toate formele de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul.

E. Adăposturi (articolul 23)

193. Legea violenței domestice, stabilește următoarele tipuri de servicii rezidențiale pentru victimele violenței domestice și copiii acestora: a) centre de primire de urgență sau adăposturi care asigură protecție, locuințe protejate temporar (de la 5 la 60 de zile), îngrijiri medicale, psihologice și juridice, consiliere,⁶⁹ b) centre de recuperare care oferă locuință (până la 180 de zile), îngrijire, consiliere juridică și psihologică, sprijin care vizează recuperarea și abilitarea victimelor prin adoptarea

67. Programul național integrat de protecție a victimelor violenței domestice și Metodologia-cadru, privind înființarea și funcționarea rețelei naționale inovatoare de adăposturi (case protejate) pentru victimele violenței domestice, au fost aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 559/2021 din 19. mai 2021.

68. VIITORIA – Raport național România – întocmit de Centrul de Resurse Juridice, România, București, aprilie 2019. Vezi și VOICIARE – Victims of Crime Implementation Analysis of Rights in Europe – National Research template for Romania by Alexandra Columban.

69. În total, 52 de adăposturi de urgență.

unei vieți active și realizarea integrării lor profesionale;⁷⁰ și c) locuințe protejate sau case protejate, care asigură cazare (până la 12 luni), îngrijire, asistență socială, consiliere juridică și psihologică și orientare profesională. Adresele caselor protejate sunt ținute secrete față de public.

194. După cum s-a menționat mai sus, ANES a lansat un proiect de patru ani – VENUS – susținut din fonduri UE, care își propune să creeze o rețea de 42 de adăposturi de distribuție geografică, adecvată care să acopere toate județele României și municipiul București. În martie 2020, în toată țara au fost înființate 42 de case protejate. Fiecare casă protejată găzduiește doar șase victime.

195. Potrivit informațiilor transmise de autorități, România dispune în total de 160 de servicii specializate de sprijin care asigură cazare pentru victimele violenței domestice și agresori, dintre care 152 sunt pentru victimele violenței domestice și opt pentru autori, care funcționează în cadrul GDASPC.

196. Dintre aceste servicii specializate, 114 (cu o capacitate totală estimată de 940 de paturi), sunt servicii rezidențiale (adăposturi și case protejate), pentru victimele violenței domestice. Aceste servicii sunt gratuite și locațiile lor sunt păstrate secrete. GREVIO subliniază astfel necesitatea creșterii numărului de adăposturi specializate pentru femeile victime ale violenței și copiii acestora, pentru a se apropia de standardul minim de un loc de familie la 10 000 de cap de populație.⁷¹

197. Adăposturile sunt concentrate în mare parte în zonele urbane, ceea ce face dificil accesul victimelor din zonele rurale sau izolate.

198. Adăposturile pot fi accesate 24/7, în funcție de nevoile victimelor. GREVIO a fost conștient de faptul că este foarte dificil de evaluat care adăposturi sunt funcționale și care nu.⁷² Pe tot parcursul măsurilor de izolare impuse de Guvernul României în timpul pandemiei de Covid-19, nu a existat o hartă a serviciilor de funcționare disponibile sau informații ușor accesibile despre reglementările de sănătate și siguranță legate de pandemie în adăposturi.⁷³

199. În timpul vizitei sale de evaluare, GREVIO a constatat o subutilizare a adăposturilor de stat, ceea ce este îngrijorător, având în vedere deficitul general de adăposturi din România. Motivele unei astfel de situații sunt neclare și pot avea de-a face cu lipsa de informații despre adăposturile existente sau cu dificultățile întâmpinate de femeile victime în accesarea acestora, după cum se indică mai jos.

200. Procedurile birocratice existente aplicabile în toate adăposturile pentru femei, implică faptul că acestea nu pot fi accesate de femeile cu statut de migrație neregulamentară în România. Pentru a accesa adăposturile și centrele de criză GDASPC, victimele trebuie să aibă acte de identitate (care dovedesc că victima locuiește în județul respectiv), dovada violenței (cum ar fi certificat medical, plângere la poliție) și aprobarea prealabilă a directorului GDASPC, în județul respectiv, printre alte câteva documente.⁷⁴ GREVIO este îngrijorat de pragul ridicat stabilit pentru accesul la adăposturi și reamintește că adăposturile ar trebui să fie ușor accesibile pentru toate femeile, fără cerințe nejustificate.

201. GREVIO constată cu satisfacție că toate adăposturile trebuie să încheie acorduri de colaborare cu spitale sau alte unități sanitare, care asigură îngrijiri medicale și psihiatrice, ceea ce înseamnă că se asigură suport medical imediat pentru victimele violenței domestice.

202. Nu au fost furnizate informații despre modul în care aceste servicii (adăposturi și centre) sprijină femeile victime ale violenței în practică, sau dacă aplică o înțelegere sau o abordare centrată pe victimă și pe gen. Majoritatea serviciilor publice de sprijin, nu sunt echipate și personalizate în mod adecvat⁷⁵ să ofere sprijin efectiv grupurilor vulnerabile de femei, cum ar fi femeile cu dizabilități și femeile migrante. Resurse insuficiente combinate cu lipsa capacității tehnice la nivel județean și local

70. În total, 20 de centre de recuperare.

71. Raport explicativ la Convenția de la Istanbul, punctul 135.

72. Depunere scrisă ONG, pagina 9.

73. Ibid., pagina 11.

74. Ibid.

75. Potrivit raportului de stat, adăposturile au personal insuficient – sunt 10 beneficiari susținuți de un angajat în adăposturi la un moment dat.

se află, de asemenea, la rădăcina deficitului și a calității inconsecvente a serviciilor de asistență oferite victimelor în diferite regiuni ale României.

203. Finanțarea diferitelor tipuri de adăposturi și centre, depinde dacă acestea sunt conduse de un furnizor public sau privat, sau de un parteneriat public-privat. Consiliile locale par să acorde subvenții adăposturilor sau altor servicii specializate, doar dacă victimele au domiciliul social în orașul/satul în care se află serviciul. Ca urmare, un număr mare de beneficiari nu se încadrează în această categorie și trebuie sprijiniți prin alte mijloace, cum ar fi donațiile, care sunt adesea rare și imprevizibile. Există un mecanism rigid în vigoare atunci când vine vorba de finanțarea serviciilor de sprijin, care în cele din urmă întârzie accesul imediat al femeilor la serviciile de sprijin. Mai mult, bugetul este alocat anual, ceea ce afectează negativ sustenabilitatea serviciilor de sprijin.

204. ONG-urile pentru femei oferă, de asemenea, sprijin (rezidențial și nerezidențial) victimelor altor forme de violență decât violența domestică. Din păcate, informațiile nu sunt disponibile cu privire la numărul și tipul serviciului oferit. ONG-urile pentru femei, primesc fonduri limitate de la stat pentru a oferi sprijin specializat femeilor victime ale violenței de gen. Prin urmare, ONG-urile de femei se bazează în mare parte pe donatori privați și pe granturi internaționale pentru a sprijini victimele violenței.

205. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să:**

- a. **extinda numărul și/sau capacitatea adăposturilor specializate, dedicate femeilor și copiilor acestora, în toată țara, cu monitorizarea calității și sustenabilității financiare a furnizării serviciilor;**
- b. **asigure accesul echitabil la astfel de servicii specializate de adăpost pentru toate femeile victime ale tuturor formelor de violență, acoperite de Convenția de la Istanbul, în special femeile cu dizabilități, femeile care locuiesc în zonele rurale, femeile în vârstă, femeile rome și femeile migrante (inclusiv cele cu migrație ilegală). statut), inclusiv prin revizuirea criteriilor actuale de acces la adăposturile GDASPC și prin asigurarea faptului că procedurile de acces nu contribuie la victimizarea secundară.**

F. Linii de asistență telefonică (articolul 24)

206. România are o linie națională de asistență pentru femei („o linie telefonică gratuită pentru victimele violenței domestice, discriminării pe criterii de gen și traficului de persoane”), operațională din 2015 și care este disponibilă 24/7, gratuit și oferă asistență multilingvă (în română, maghiară, italiană și engleză). Linia de asistență poate fi contactată la 0800 500 333 de către victimele violenței domestice, martorii sau orice alte persoane care doresc să dezvăluie un act de violență domestică, discriminare pe criterii de gen și trafic de persoane din România, dar și din străinătate. Apelurile către linia de asistență sunt confidențiale.

207. Linia de asistență, oferă atât asistență psihologică, cât și socială, și trimiteri către servicii de sprijin specializate. ANES a elaborat linii directe specifice pentru a sprijini victimele violenței domestice, precum și un instrument de evaluare a riscurilor pentru operatori.

208. ANES este instituția care administrează această linie de asistență și are în prezent cinci angajați care sprijină victimele violenței. Din 2016 până în 2019, această linie de asistență a fost susținută prin asistență juridică și supraveghere de către Asociația ONG de femei ANAIS.

209. În 2020, linia de asistență a primit 4 000 de apeluri, ceea ce este semnificativ mai mare în comparație cu numărul de apeluri primite în 2018 (1 963 de apeluri). Această creștere s-ar putea explica prin demersurile recente întreprinse de autoritățile române pentru promovarea acesteia, pe care GREVIO le susține.⁷⁶

76. La sfârșitul anului 2019, campania din cadrul proiectului „Strategii și practici eficiente ale sistemului de justiție penală pentru combaterea violenței de gen în Europa de Est”, a promovat numărul de urgență 112 și linia telefonică pentru violență domestică – 0800 500 333. Sloganul campaniei a fost: „Spune NU VIOLENTEI DOMESTICE! Sunați la 112 pentru un RAPORT DE CAZ sau la 0800 500 333 pentru consiliere! Nu fi indiferent; atitudinea ta poate salva vieți!”.

Totuși, se pare că sunt necesare mai multe eforturi pentru a asigura diseminarea numărului liniilor de asistență în rândul populației din România, în special în zonele rurale și în rândul grupurilor vulnerabile de femei.

210. GREVIO sustine existența acestei linii de asistență, dar observă că domeniul său de aplicare este limitat la violența domestică și discriminarea bazată pe gen. Nu este clar în ce măsură, victimele violului, căsătoriei forțate, hărțuirii sexuale sau urmării pot primi sprijin și consiliere. Potrivit autorităților, funcționarea liniei de asistență este asigurată de cinci angajați calificați ai ANES, care lucrează în trei schimburi. Cu toate acestea, victimele sprijinite de ONG-urile de femei care au încercat să ajungă la linia de asistență, au raportat că nimeni nu a răspuns la telefon.⁷⁷

211. Mai sunt 45 de numere de telefon stabilite la nivel de județ, administrate de GDASPC, dintre care 36 sunt gratuite și disponibile 24/7. Cu toate acestea, se pare că 41 dintre aceste linii de asistență regionale, nu sunt linii de asistență specifice care se ocupă de violența de gen, ci linii de asistență care sprijină în principal copiii aflați în situații dificile.⁷⁸ În orașul Sibiu, a fost introdusă în 2019, o linie telefonică de asistență pentru supraviețuitorii violenței de gen.

212. România are două linii de asistență pentru copiii victime ale violenței; unul este condus de Asociația Child Helpline: Linia 116.111 – numărul european pentru liniile de asistență pentru copii – și Linia 116 000 – Linia telefonică europeană pentru copiii dispăruți. Principalele forme de violență înregistrate de Linia 116 111 sunt: abuz emoțional, molestare fizică și neglijare. Recent a fost observată o creștere alarmantă a abuzurilor sexuale împotriva copiilor.⁷⁹

213. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să extindă oferta de consiliere telefonică, disponibilă în prezent, asigurând consiliere și trimiteri în legătură cu toate formele de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul, dincolo de violența domestică și într-o varietate mai largă de limbi, inclusiv limbile minorităților, prin personal instruit în toate formele de violență și să facă publicitate pe scară largă a liniei de asistență existentă.**

G. Sprijin pentru victimele violenței sexuale (articolul 25)

214. În România, nu există încă, centre de referință pentru criza violurilor sau violența sexuală, complet stabilite, într-o distribuție geografică adecvată. Cu toate acestea, GREVIO remarcă faptul că în unele spitale, există centre de urgență pentru victimele violenței sexuale, care oferă examinări medico-legale și asistență medicală, precum și asistență și consiliere post-traumatică pentru victimele violenței sexuale. Cu toate acestea, nu există informații despre numărul acestor servicii, locația și beneficiarii acestora, ceea ce face dificilă evaluarea accesibilității acestora în practică, pentru femeile și fetele care au suferit violență sexuală și viol, inclusiv cele expuse riscului de a se intersecta cu forme de discriminare. În plus, GREVIO notează că certificatele de la examinatorii criminaliști, par să fie supuse unei taxe,

215. Având în vedere cele de mai sus, GREVIO sustine înființarea unui prim centru pilot pentru victimele violenței sexuale, care introduce un model de servicii integrate, în cadrul Spitalului Universitar de Urgență București. Centrul a fost stabilit în cadrul proiectului „Suport pentru implementare al Convenției de la Istanbul în România”, finanțat prin Mecanismul Financiar Norvegian 2014-2021, proiect care vizează stabilirea a 10 centre de servicii integrate pentru victimele violenței sexuale, la nivel național, care ar trebui să devină operaționale fără întâzieri nejustificate. Astfel de centre, sunt concepute ca servicii multidisciplinare, destinate victimelor adulte ale violenței sexuale, care oferă asistență medicală de urgență, examinări medico-legale pentru colectarea de probe, sprijin pentru accesul la consiliere juridică și/sau raportare la poliție, precum și informații și consiliere. O metodologie de lucru nouă și inovatoare a fost

77. Depunere scrisă ONG, pagina 10.

78. Raport WAVE 2019.

79. Potrivit raportului de stat, în 53,73% din cazurile de abuz sexual asupra copiilor, autorii au fost adulți din mediul social al copilului; s-a înregistrat o creștere alarmantă a numărului de cazuri față de 2016 (28%); majoritatea victimelor abuzului sexual au fost fete (65,68%); grupele de vârstă și sexul copiilor victime ale abuzului sexual au fost: băieți în vârstă

6 la 12 (20,89%); băieți cu vârsta cuprinsă între 13 și 16 ani (13,43%); fete între 6 și 12 ani (32,83%); fete cu vârsta cuprinsă între 13 și 16 ani (32,85%).

adoptată care include un kit standard pentru recoltarea probelor biologice care urmează să fie utilizate de personalul medical de urgență și criminalistică.

216. Pentru fetele care au suferit violență sexuală, unele servicii de asistență sunt disponibile în toate regiunile la nivel de județ și sunt operate de GDASPC. Cu toate acestea, oferă doar un sprijin limitat. Mai mult, a fost raportat un protocol de cooperare de intervenție la nivel județean între poliție, GDASPC și Institutul de Medicină Legală. GDASPC oferă consiliere și evaluare psihologică de către un specialist copilului victimă, iar Institutul de Medicină Legală, colectează informații și date specifice pentru a fi incluse în raportul medico-legal.

217. În plus, organizațiile neguvernamentale care fac parte din rețeaua „Rupe tăcerea despre violența sexuală”, oferă informații, consiliere psihologică și asistență juridică în cazurile de violență sexuală.

218. GREVIO subliniază necesitatea de a asigura servicii de sprijin pentru toate victimele violului și violenței sexuale, inclusiv pentru grupurile greu accesibile, care ar putea să nu solicite ajutor imediat. În același timp, GREVIO reamintește importanța asigurării unui sprijin cuprinzător pentru victimele violenței sexuale, inclusiv servicii de consiliere pe termen lung și servicii care oferă sprijin practic, cum ar fi însoțirea în instanță și sprijinul victimelor în procedurile judiciare. Inițiativa luată prin intermediul primului centru pilot pentru victimele violenței sexuale, finanțat de donatori externi, este prin urmare, promițător, dar trebuie nu numai desfășurat în toată țara, ci evoluat și într-un serviciu durabil, cu finanțare de stat, alocată dincolo de faza inițială a proiectului.

219. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să-și continue eforturile de a înființa centre de referință pentru violență sexuală și/sau centre de criză pentru viol și de a le asigura finanțarea de stat sustenabilă, dincolo de faza inițială a proiectului. Reamintește că un astfel de centru, ar trebui să fie disponibil pentru fiecare 200 000 de locuitori și că răspândirea lor geografică ar trebui să le facă accesibile victimelor atât în zonele rurale, cât și în orașe.⁸⁰ Colectarea probelor criminalistice și eliberarea certificatelor criminalistice, nu trebuie să facă obiectul unei taxe.

H. Protecția și sprijinul copiilor martori (articolul 26)

220. Obligația prevăzută în acest articol, este de a se asigura că, ori de câte ori copiii au fost martori ai violenței domestice, viol, hărțuire sexuală sau alte forme de violență reglementate de convenție, serviciile oferite victimelor directe sunt, de asemenea, echipate pentru a răspunde nevoilor și drepturilor oricărui copil care au fost prezenți. Deși acest lucru este cel mai relevant pentru cazurile de violență domestică, este important să rețineți că și alte forme de violență pot fi asistate de copii.

221. Cercetările au arătat că și copiii care văd că unul dintre părinți îl agrează des pe celălalt în casă, dezvoltă probleme emoționale, tulburări de funcționare cognitivă și accepta atitudini în jurul violenței care trebuie abordate pe termen lung.⁸¹ Prin urmare, este de o importanță crucială să se asigure accesul acestora la consiliere și terapie psihologică, de îndată ce intră în atenția autorităților.

222. GREVIO susține recunoașterea acordată efectului nociv asupra copiilor care sunt martori ai violenței domestice, în legislația și documentele de politică din România. Hotărârea Guvernului nr. 49/2011 și Legea violenței domestice (art. 5, alin. 2), plasează în mod expres asistarea la violență domestică, pe criteriu de egalitate cu trăirea ei în mod direct în ceea ce privește acțiunea pe care o cere din partea agențiilor statale. Potrivit autorităților, unele dintre măsurile și serviciile incluse în Strategia națională de egalitate și violență domestică 2018-2021, pentru promovarea egalității de șanse și tratament pentru femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice, sunt dedicate copiilor martori ai violenței domestice.

⁸⁰.Raport explicativ la Convenție, paragraful 142.

⁸¹. „Probleme asociate cu martorii violenței domestice de către copii”, Jeffrey L. Edleson, VAW Net, disponibil la adresa http://vawnet.org/sites/default/files/materials/files/2016-09/AR_Witness.pdf.

223. Cu toate acestea, dificultățile par să persistă în modul în care agențiile statutare evaluează nivelul de risc pentru un copil care a fost martor la violență, din partea tatălui său. Mulți judecători consideră, în practică, copiii martori ai violenței domestice, ca fiind în pericol mai puțin în comparație cu copiii care suferă direct de violență și recomandă frecvent contactul cu tatăl (a se vedea capitolul V, secțiunea despre articolul 31). Conștientizarea sistemului judiciar, este scăzută cu privire la efectul dăunător pe care îl poate avea asupra copilului asistența la violența de către un părinte împotriva celuilalt.

224. Nu există informații disponibile despre faptul dacă serviciile oferite copiilor martori, sunt adecvate vârstei și stadiului de dezvoltare și adaptate nevoilor copiilor, ținând cont de interesul superior al copilului. Cu toate acestea, există mai multe informații despre serviciile de sprijin pentru copiii care au suferit violență sau abuz. Potrivit autorităților, un copil care este martor la violență, este tratat în același mod ca și un copil victimă.

225. Când se comite o infracțiune violentă împotriva copiilor sau există o amenințare imediată la adresa siguranței acestora, serviciile de protecție a copilului, sesizează autoritățile judiciare și iau măsuri pentru a găzdui copilul într-un adăpost (unde pot fi însoțiți de un părinte, dacă ambii sunt victime a violenței), să îi plaseze în plasament, într-un cămin de plasament sau într-un centru rezidențial specializat și să le ofere consiliere psihologică și asistență medicală gratuite. Aceste servicii sunt asigurate în cea mai mare parte de către GDASPC – câte unul în fiecare din cele 41 de județe și șase astfel de instituții din București, în fiecare dintre raioanele sale.

226. GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române, să intensifice măsurile pentru a da un sens mai practic recunoașterii oferite de lege a efectelor nocive ale asistării la violență domestică asupra copiilor și să ofere acestor copii, servicii de sprijin adecvate, adaptate nevoilor lor specifice.

I. Raportarea de către profesioniști (articolul 28)

227. Legislația română, prevede obligații de raportare pentru profesioniștii care ar putea, în cursul activității lor, sa intre în contact cu victimele violenței împotriva femeilor.

228. Codul de procedură penală (art. 291), impune funcționarilor care ocupă funcții de conducere în cadrul unei autorități ale administrației publice sau în cadrul altor autorități publice, instituții publice sau alte persoane juridice de drept public, să sesizeze de îndată orice infracțiune pentru care acțiunea penală este pusă în mișcare din oficiu, să ia măsuri pentru ca urmele infracțiunii sau orice altă probă, să nu dispară. De asemenea, Codul penal (articolul 267), sancționează nedenunțarea de către funcționarii publici, organelor judiciare a oricărei infracțiuni despre care au aflat în virtutea profesiei lor. Definiția funcționarului public prevăzută de Codul penal, este amplă (articolul 175) și pare să includă medicii, moașele sau alți profesioniști din domeniul sănătății.⁸²

229. Raportarea de către profesioniști este obligatorie atunci când vine vorba de violența împotriva copiilor. Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, prevede obligația profesioniștilor publici sau privați care lucrează cu copiii, de a sesiza imediat autoritățile competente, GDASPC, atunci când suspectează neglijare sau abuz asupra copilului, rele tratamente (articolul 89 alineatul (3) și articolul 96 alineatul (1)). Orice altă persoană, precum și victima, se pot raporta la GDASPC (articolul 89, paragraful 2).

230. Anexa 1 la Hotărârea Guvernului nr.49/2011 privind o metodologie-cadru pentru prevenirea și intervenția multidisciplinară și crearea de rețele în situațiile de violență asupra copiilor și violență domestică, detaliază procedurile de raportare către GDASPC, către celelalte autorități competente (poliție sau parchet) și, de asemenea, către alte entități (PSAS, Asociația pentru Linia de Asistență pentru Copii și alte linii de asistență și linii telefonice specifice). Situații de urgență (cum ar fi viața unui copil în pericol; un copil grav rănit; un copil victimă a abuzului sexual; un copil sub opt ani, lăsat singur acasă; un copil care solicită ajutor imediat; un copil care refuză să plece acasă;

82. În Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.26 din 3 decembrie 2014 s-a precizat că „un medic angajat într-o unitate spitalicească a sistemului public de sănătate, poate fi calificat ca funcționar public în sensul prevederilor art. 175, alin. 1b, din Codul penal”.

copil neglijat; cazuri de muncă a copiilor), trebuie raportate imediat la liniile telefonice pentru copii, administrate de GDASPC.

231. Din informațiile disponibile, reiese că, în practică, polițiștii contactează într-adevăr serviciile sociale și că medicii anunță poliția în cazurile de abuz asupra copiilor, dar că profesorii rareori fac același lucru, mai ales pentru că nu cunosc legislația existentă și cum pot preveni abuzul.⁸³

232. GREVIO ia act de recenta modificare a articolului 266 alin1, din Codul penal (în iulie 2021) care sancționează cu închisoare de la șase luni la doi ani, actul persoanei care, luând act de săvârșirea unei fapte penale de trafic sau exploatare a persoanelor vulnerabile, ori infracțiuni contra libertății și integrității sexuale, săvârșite împotriva unui minor, nu sesizează de îndată autoritățile.

83. VIITORIA – Raport național România – elaborat de Centrul de Resurse Juridice, România, București, aprilie 2019.

V. Drept material

233. Capitolul V al Convenției de la Istanbul, acoperă o serie de prevederi legate de dreptul material, atât în domeniul dreptului civil, cât și al dreptului penal. Scopul lor este de a contribui la crearea, în toate părțile convenției, a cadrului legislativ necesar pentru a preveni violența împotriva femeilor, pentru a le proteja de victimizarea ulterioară și pentru a asigura o intervenție și o urmărire solidă de către agențiile de aplicare a legii. În interesul prioritizării, această secțiune a raportului abordează mai multe, dar nu toate prevederile capitolului V al convenției.

A. Drept civil

1. Căi de atac civile împotriva statului – asigurarea diligenței necesare (articolul 29)

234. Un obiectiv principal al convenției, este de a pune capăt impunității pentru actele de violență împotriva femeilor. Acest lucru necesită nu numai ca făptuitorii individuali să fie trași la răspundere prin legea penală și alte măsuri, ci și căile legale să fie disponibile pentru a contesta și aborda orice nerespectare de către actorii statali, a obligației lor de diligență necesară de a preveni, investiga și pedepsi actele de violență (Articolul 5, paragraful 2, din convenție).

235. Principiul răspunderii civile a funcționarilor publici, în special a procurorilor și judecătorilor, este consacrat de art.52 din Constituția României și art.96 din legea nr. 303/2004, privind statutul judecătorilor și procurorilor. Funcționarii publici, în special procurorii și judecătorii, pot fi considerați răspunzători pentru neprevenirea și protejarea victimelor violentei împotriva femeilor, ca parte a regulilor generale privind răspunderea civilă a funcționarilor publici. Acest lucru, totuși, pare posibil în circumstanțe specifice, iar cererile pot fi făcute numai de către stat. Potrivit art.52, paragraful 3, din Constituție, statul răspunde pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare, independent de vina judecătorilor sau procurorilor, dar poate recupera despăgubirile plătite victimelor prin introducerea unei acțiuni împotriva judecătorilor sau procurorilor care și-au îndeplinit atribuțiile cu rea credință sau neglijență gravă (art. 96 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor). Prin urmare, doar statul este considerat responsabil pentru abaterile grave ale funcționarilor publici precum judecătorii și procurorii. Mai mult decât atât, în timp ce cererile civile pot fi formulate împotriva statului însuși (prin Ministerul Finanțelor Publice), nu au fost puse la dispoziția GREVIO, date privind numărul unor astfel de cereri și rezultatele acestora, ceea ce face dificilă evaluarea utilizării acestui instrument, în contextul eșecului de a preveni violența împotriva femeilor și de a proteja femeile victime.

236. Se pot lua măsuri disciplinare și împotriva funcționarilor publici care nu au luat măsurile preventive sau de protecție necesare, în conformitate cu articolele 98-101 din Legea nr. 303/2004 (cu privire la judecători și procurori) sau articolele 55-65 din Legea nr. 360/2002 privind statutul polițistului. Din nou, nu sunt disponibile date privind numărul de cazuri în care au fost luate măsuri disciplinare împotriva funcționarilor publici care nu au reușit să prevină, să investigheze și să pună în judecată actele de violență reglementate de Convenția de la Istanbul.

237. Mai mult, nu există nicio dovadă că victimele violenței domestice sau ale altor forme de violență împotriva femeilor, sunt informate cu privire la responsabilitatea civilă a funcționarilor publici care nu au reușit să prevină, să investigheze și să urmărească actele de violență reglementate de convenție și că se pot lua măsuri legale.

238. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să:**

- a. să ia măsuri practice pentru a se asigura că femeile victime ale violenței, primesc informații adecvate cu privire la răspunderea civilă a funcționarilor publici, pentru a putea folosi în practică căile de atac existente;
- b. să se asigure că sunt colectate și actualizate în mod regulat, date adecvate privind utilizarea remediilor disponibile.

2. Compensație (articolul 30)

239. Potrivit Codului de procedură penală român, despăgubirea primară din partea infractorului, este disponibilă femeilor victime ale violenței în cadrul procesului penal (articolele 19-26) sau prin introducerea unui proces civil separat (articolele 27-28). Poliția, procurorul și alte autorități judiciare, au obligația de a informa victimele cu privire la acest drept. Victimele infracțiunii, pot participa la procesele penale, în calitate de părți civile și pot cere despăgubiri pentru daune materiale și/sau morale de la făptuitor. În cazul în care victima este un copil sau are competență juridică limitată, procurorul, potrivit CPC, face cererea de despăgubire în numele victimei. Atât procurorul, cât și judecătorul sunt obligați să informeze victimele cu privire la dreptul lor de a cere daune-interese de la făptuitori. În conformitate cu articolul 19, alineatul 4, din CPC, o acțiune civilă, urmează să fie soluționată în cadrul procesului penal, cu excepția cazului în care aceasta ar conduce la depășirea duratei rezonabile a procesului. Despăgubirile pot fi solicitate pentru daune fizice și psihologice, inclusiv în cazul în care aceste daune sunt pe termen lung sau permanent, caz în care ar putea exista o sumă forfetară plătită ca despăgubire și/sau o plată lunară.⁸⁴

240. Deși accesul la despăgubiri din partea făptuitorilor este, în principiu, asigurat de dispozițiile legale existente, în practică, femeile victime ale violenței nu par să fie informate sistematic cu privire la dreptul lor de a cere despăgubiri în contextul procedurilor penale și că taxele judiciare nu se aplică la astfel de pretenții.

241. Dacă în procesul penal nu este introdusă nicio acțiune civilă în despăgubire, sau instanța penală nu soluționează acțiunea civilă sau, alternativ, dacă pierderile nu sunt acoperite în întregime, victima sau succesorii săi, pot depune o cerere de despăgubire la o instanță civilă.⁸⁵ Probele produse în cursul procesului penal, pot fi folosite în fața instanței civile.

242. Nu există date care să indice câte victime ale violenței împotriva femeilor au beneficiat de despăgubiri în proceduri civile sau penale și ce sume au fost acordate.

243. În ceea ce privește compensarea secundară de stat pentru victimele infracțiunilor, România și-a rezervat dreptul de a nu aplica articolul 30, paragraful 2 din Convenția de la Istanbul. Motivele prezentate de autoritățile române, indică faptul că aceasta a fost o măsură luată pentru a evita o eventuală nerespectare a convenției. GREVIO constată însă că legislația română, în special Legea nr. 211/2004 privind anumite măsuri de asigurare a informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor, care pune în aplicare Directiva UE 2004/80/CE, stabilește o schemă de despăgubire de stat pentru victime ale anumitor infracțiuni grave (articolele 21-34), care este în conformitate cu cerințele articolului 30, paragraful 2.

244. În ceea ce privește durata procedurii de despăgubire, aceasta pare să varieze în funcție de calea procedurală urmată. Pentru cauzele în care victimele au solicitat repararea prejudiciului prin alăturarea acțiunii civile la procesul penal, instanța penală s-a pronunțat asupra ambelor acțiuni – civilă și penală – cu aceeași hotărâre. Conform datelor statistice culese de Ministerul Justiției în anul 2020, durata, în medie, pentru soluționarea cazurilor de viol (art. 218 din Codul penal), a fost de 230 de zile (458 de cazuri), iar pentru cazurile de violență domestică. (art. 199 din Codul penal), a fost de 288 de zile (472 de cazuri).

245. GREVIO, remarcă faptul că în 2019 a fost publicat un ghid privind compensarea financiară pentru femeile victime ale infracțiunilor,⁸⁶ ca parte a proiectului finanțat de UE „JUSTICE FOR WOMEN – Spre o protecție mai eficientă a drepturilor și acces la procedurile judiciare pentru victimele infracțiunilor”, cu scopul principal de a ajuta judecătorii să se ocupe de problemele legate de compensarea financiară a femeilor victime ale infracțiunilor. Oferirea de mai multe îndrumări cu privire la această problemă, poate spori eficacitatea cadrului juridic național.

246. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să ia măsuri suplimentare pentru:**

84. Articolul 1 386 din Codul civil prevede că „Dacă vătămarea este de natură [continuă], despăgubirea se acordă sub formă de prestații periodice”.

85. Articolul 19 din Codul de procedură penală.

86. Ghid disponibil în limba română la: <http://prorefugiu.org/wp-content/uploads/2019/08/Financial-Compensation-Guide.pdf>.

- a. a facilita accesul victimelor la despăgubiri în cadrul procedurilor civile și penale și să se asigure că o astfel de reparație este atribuită prompt și proporțională cu gravitatea prejudiciului suferit;
- b. colectarea datelor, privind numărul de cazuri în care femeile victime ale violenței au solicitat și au obținut despăgubiri de la autor, pentru infracțiunile prevăzute de Convenția de la Istanbul.

247. GREVIO, invită în continuare autoritățile române să-și ridice rezerva fata de articolul 30, paragraful 2, din Convenția de la Istanbul.

3. Custodia, drepturi de vizită și siguranță (articolul 31)

248. Deciziile privind custodia și vizitarea în legătură cu familiile cu antecedente de abuz, necesită o echilibrare atentă a diferitelor interese în joc. Articolul 31 din Convenția de la Istanbul, urmărește să asigure că incidentele de violență reglementate de convenție, în special violența domestică, sunt luate în considerare în deciziile privind custodia și drepturile de vizită, pentru a se asigura că exercitarea acestor drepturi nu dăunează drepturilor și siguranței acestora, victimei sau copiilor.

249. Legea română a familiei, conține prevederi care permit revocarea de la părinți sau limitarea răspunderii părintești, inclusiv drepturile de custodie și de vizită.

250. Deși în cazurile de divorț regula este responsabilitatea părintească împărțită, articolul 398 din Codul civil roman, prevede că pentru „motive grave”, având în vedere interesele copilului, instanța poate decide ca autoritatea părintească să fie exercitată exclusiv de un părinte. Articolul 36, alin.7, din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, exemplifica într-o lista neexhaustivă, motivele subiective menționate de Codul civil în mod general și include în mod specific „violența împotriva copiilor sau împotriva celuilalt părinte”. Mai mult, istoricul violenței părinților asupra copiilor sau a altor persoane, este unul dintre criteriile în baza cărora instanța decide cu ce părinte va locui copilul, conform prevederilor art. 21 din Legea nr. 272/2004.

251. Legea prevede circumstanțele specifice în care astfel de măsuri urmează să fie luate în considerare de către instanță, care în general gravitează în jurul protejării siguranței și dezvoltării copilului împotriva riscurilor sau a incapacității părintelui de a exercita îngrijirea părintească. De exemplu, potrivit articolului 263 din Codul civil și al articolului 2 din Legea nr. 272/2004, orice măsură privind copilul, trebuie să țină cont de interesul superior al copilului.

252. Experții în domeniu au atras însă atenția GREVIO, asupra faptului că în majoritatea cazurilor de violență domestică, cu excepția cazului în care se dovedește violența gravă asupra copiilor, judecătorii rareori iau în considerare incidentele de violență asupra mamelor în stabilirea drepturilor de custodie și de vizită.⁸⁷ Custodia comună este regula generală, iar custodia exclusivă este extrem de greu de obținut, chiar dacă expertiza psihologică dovedește efectele negative ale violenței domestice asupra copiilor în cauză.⁸⁸

253. Cercetările recente, arată de asemenea, că responsabilitatea părintească partajată și vizitele nesupravegheate cu părintele abuziv, sunt acordate chiar și în cazurile de violență domestică. Incidentele de violență domestică, sunt în mare măsură trecute cu vederea, deoarece serviciile sociale și instanțele, funcționează frecvent pornind de la ipoteza că manifestările abuzive față de celălalt părinte, are un impact asupra abilităților parentale ale abuzatorului, iar conștientizarea impactului negativ a asistării la un astfel de abuz asupra copilului, este scăzută. Dreptul tatălui de a vedea copilul, este în mare măsură, superior dreptului la siguranța femeilor și copiilor. Uneori, mamele sunt chiar ținute responsabil, dacă ele nu sunt în măsură să protejeze copilul de violența tatălui împotriva sa, sau a copilului.⁸⁹

87. Informații furnizate în timpul vizitei de evaluare.

88. Depunere scrisă ONG, pagina 13.

89. „Îmbunătățirea justiției în contact cu copiii” – Proiect de cercetare finanțat prin Programul Drepturi, Egalitate și Cetățenie al Uniunii Europene (2014-2020), al cărui scop este implicarea copiilor și tinerilor în deciziile privind contactul cu copiii pentru familiile afectate de violență domestică.

254. Deficiențele în implementarea Convenției de la Haga, privind aspectele civile ale răpirii internaționale de copii, în ceea ce privește obligația instanțelor române, de a asigura siguranța victimelor și a copiilor acestora în decizia și exercitarea drepturilor de custodie și de vizită au fost, de asemenea, identificate de către Comisia Europeană a Drepturilor Omului, într-o hotărâre recentă, OCI și alții împotriva României.⁹⁰

255. În timp ce GREVIO susține măsurile legislative luate pentru a permite limitări ale custodiei și vizitelor în cazul în care acest lucru poate pune în pericol siguranța femeilor victime ale violenței domestice și a copiilor acestora, GREVIO este îngrijorat de lipsa de înțelegere dintre judecători și alți profesioniști ai prejudiciului suferit de copiii ce asista la violența domestică. GREVIO reamintește că incidentele de violență de către un părinte împotriva altuia, au un impact sever asupra copiilor. Expunerea la o astfel de violență generează frică, provoacă traume, afectează negativ dezvoltarea copiilor⁹¹ și este recunoscută ca o formă de violență mentală.⁹² GREVIO subliniază astfel necesitatea unei pregătiri adecvate a judecătorilor și a profesioniștilor interesați în vederea creșterii gradului de conștientizare a acestora, cu privire la efectele nocive ale expunerii la violență asupra copiilor.

256. Acest lucru este deosebit de acut în lumina presupunerii persistente în rândul judecătorilor și al unor profesioniști, că și copiii care își exprimă teama sau reticența de a-și întâlni tatăl din cauza comportamentului lor violent față de ei sau față de mama lor, au fost manipulați de mamele lor. În acest context, GREVIO constată cu gravă îngrijorare că așa-numitul sindrom de alienare parentală, a fost recunoscut în România ca o formă de abuz psihologic sever asupra copilului, prin Ordinul Colegiului Psihologilor nr. 2/2016. GREVIO notează că acest lucru contravine poziției exprimate de Asociația Europeană pentru Psihoterapie⁹³ și Organizația Mondială a Sănătății, care a decis recent să nu includă noțiunea de „alienare parentală” din clasificarea sa internațională a bolii.⁹⁴ GREVIO subliniază că argumentele defensive bazate pe sau asemănătoare cu „alienarea parentală”, permit violența partenerului intim și riscurile de siguranță care rezultă asupra femeii și copiilor, să rămână neabordate, ducând la consecințe dăunătoare, inclusiv deces. În schimb, este de maximă importanță să conștientizăm profesioniștii relevanți, că obligația prevăzută la articolul 31, paragraful 2, din Convenția de la Istanbul, decurge din conștientizarea faptului că pentru multe victime și copiii lor, respectarea ordinelor de contact poate prezenta o problemă gravă a riscului de siguranță, pentru că deseori, înseamnă întâlnirea față în față cu făptuitorul⁹⁵ și poate acționa ca un factor care contribuie la cazuri grave de violență, inclusivuciderea femeii și/sau a copiilor.⁹⁶ Prin urmare, evaluările adecvate ale riscurilor, trebuie să facă parte integrantă din aceste procese, astfel încât să se asigure că deciziile luate sunt în interesul superior al copilului și, în special, că siguranța părintelui și a copilului sunt protejate. În timp ce GREVIO sprijină pe deplin dreptul copilului de a-și menține legăturile cu ambii părinți, așa cum este consacrat în articolul 9, paragraful 3, din Convenția ONU privind drepturile copilului, expunerea la violență domestică – în calitate de victimă sau martor – necesită să fie facute excepții în interesul superior al copilului.⁹⁷

257. GREVIO subliniază importanța dreptului copilului de a fi audiat atunci când examinează cazurile de custodie. Mai mult, subliniază că, în cazurile în care se suspectează violența în parteneriat intim, astfel

90. OCI și alții împotriva României (Cererea nr. 49450/17), hotărâre din 21 mai 2019. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a constatat că drepturile mamei și ale copiilor au fost încălcate de către instanțele române care au dispus returnarea copiilor în Italia, deși aceasta a constatat că tatăl fusese violent cu ei.

91. Raport explicativ la Convenția de la Istanbul, punctul 143.

92. Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, Comentariul general nr. 13, adoptat la 18 aprilie 2011, paragraful 21e, CRC/C/GC/13, care enumeră expunerea la violența domestică ca formă de violență mintală, așa cum este interzisă de articolul 19, paragraful 1 din Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului.

93. A se vedea declarația din decembrie 2017 a Asociației Europene pentru Psihoterapie (EAP) care avertizează că atât conceptele de „sindrom de alienare parentală” (PAS) cât și „alienare parentală” (PA), nu sunt adecvate pentru utilizarea în orice practică psihoterapeutică. Această declarație a EAP, care constă din 128 de organizații de psihoterapeuți din 41 de țări europene, servește drept ghid pentru psihoterapeuții din întreaga Europă.

94. A se vedea Rezoluția Parlamentului European din 6 octombrie 2021 privind impactul violenței partenerului intim și al drepturilor de custodie asupra femeilor și copiilor.

95. Raport explicativ la Convenția de la Istanbul, paragraful 176.

96. La momentul evaluării GREVIO, în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, era un caz (Penati împotriva Italiei, cererea nr. 44166/15) privind decesul lui Federico Shady Barakat, fiul reclamantului, în vârstă de opt ani la data evenimentului, din mâna tatălui său, în timpul unei întâlniri între tată și copil în cadrul unei vizite protejate la sediul unei agenții locale de sănătate (ASL).

97. Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, subliniază în paragraful 61 al Comentariului său general nr. 13, că „interpretarea interesului superior al copilului trebuie să fie în concordanță cu întreaga Convenție, inclusiv cu obligația de a proteja copiii împotriva tuturor formelor de violență.”

audierile ar trebui să fie desfășurate într-un mediu prietenos copiilor, de către profesioniști instruiți, inclusiv cei calificați în neuropsihiatrie infantilă, pentru a evita adâncirea traumei și victimizarea.

258. Potrivit art. 29, alin. 2, din Legea nr. 272/2004, republicată, și art. 264 alin. (1) din Codul civil, în procedurile judiciare cu privire la copil, este obligatoriu ca un copil care a împlinit vârsta de 10 ani să fie audiat. Un copil care nu a împlinit vârsta de 10 ani, poate fi audiat și dacă instanța consideră că acest lucru este necesar pentru soluționarea cauzei. Potrivit art. 226 din Codul de procedură civilă, ședința se ține în cameră separată de prezența părinților, a unui tutore sau a altor persoane, în funcție de specificul și nevoile copilului. GREVIO a fost informat de către autoritățile române că au înființat încă din 2014, săli de audiere prietenoase copiilor, cu aparate de înregistrare audio-video. În prezent, nu există suficiente săli speciale de interviu pentru copii, pentru a satisface nevoile lor specifice și pentru a evita revictimizarea. Potrivit informațiilor primite de la autorități, în prezent la nivelul GDASPC, există șapte încăperi cu oglinzi unidireționale, sisteme de înregistrare video-audio și alte dotări prietenoase copiilor și cinci încăperi similare dar fără sistem de înregistrare. În timp ce GREVIO sustine faptul că, în 2020, un grup de lucru a fost înființat la nivelul Ministerului Justiției cu scopul de a îmbunătăți protecția tuturor victimelor infracțiunilor la nivel național, iar unul dintre țintele specifice discutate a fost înființarea unei astfel de camere în fiecare județ, subliniază necesitatea grăbirii procesului de amenajare a unor încăperi speciale suplimentare pentru copii. În prezent, la nivelul GDASPC, există șapte camere cu oglinzi unidireționale, sisteme de înregistrare video-audio și alte facilități prietenoase pentru copii și cinci încăperi similare, dar fără sistem de înregistrare.

259. GREVIO este, de asemenea, îngrijorat de faptul că, potrivit informațiilor disponibile, în unele cazuri, ședințele de judecată cu minori, sunt superficiale și scurte. Copiii nu sunt pregătiți pentru audieri, iar traumele pe care le-au suferit din cauza abuzului emoțional și fizic nu sunt abordate în mod corespunzător. Două motive sugerate de judecători pentru o astfel de situație, sunt supraîncărcarea incredibilă a cauzelor familiale pe parcursul unei singure zile alocate unui judecător („deci nu are suficient timp pentru a afla mai multe despre caz și să aibă o atitudine și compasiune adecvată atunci când interviuează copiii care participă la audieri”) și lipsa de specializare a judecătorilor.

260. Potrivit articolelor 396 și 486 din Codul civil al României, în cauzele privind divorțul în care există copii, instanțele sunt obligate să solicite rapoarte specifice de cercetare psihosocială. Asemenea rapoarte sunt diferite de opiniile de specialitate întocmite de psihologii care își desfășoară activitatea în baza Legii nr. 213/2004. Acestea sunt emise de GDASPC și conțin informații referitoare, printre altele, la etapele dezvoltării psihologice și intelectuale a copilului și a părinților, a mediului familial în care copilul se dezvoltă/s-ar putea dezvolta. Raportul de anchetă psihosocială, poate conține concluzii și recomandări administrative de natură juridică/judiciară, care în general sunt luate în considerare de către instanțele de judecată atunci când se hotărăște cu privire la custodia și/sau locul de reședință al copiilor, după divorț.

261. **GREVIO îndeamnă autoritățile române să ia măsurile necesare pentru:**

- a. **A asigura că instanțele de familie își respectă datoria de a lua în considerare toate problemele legate de violența împotriva femeilor, atunci când stabilesc drepturile de custodie și de vizită, de a evalua dacă o astfel de violență ar justifica restrângerea drepturilor de custodie și de vizită;**
- b. **Includerea unui proces sistematic de examinare a cazurilor legate de stabilirea drepturilor de custodie și de vizită, pentru a determina dacă violența a fost o problemă în relație și dacă a fost raportată.**

Astfel de măsuri, ar trebui să fie însoțite de furnizarea de formare obligatorie și direcționată pentru ofițerii judiciari și de aplicare a legii, precum și pentru toți profesioniștii care se ocupă de cazuri de violență bazată pe gen și abuz asupra copiilor, inclusiv practicienii juridici care se ocupă de cazuri de separare și custodie. Această formare ar trebui să acopere toate formele de violență domestică și mecanismele acesteia, inclusiv constrângerea, manipularea

și violența psihologică, precum și efectele dăunătoare ale asistării la violență domestică asupra bunăstării copiilor.

4. Consecințele civile ale căsătoriilor forțate (articolul 32)

262. Articolul 32 din Convenția de la Istanbul, prevede ca părțile să ia măsurile legislative sau de altă natură, necesare pentru a se asigura că pot fi anulabile căsătoriile forțate (anulate sau dizolvate), fără a reprezenta o povară financiară sau administrativă excesivă asupra victimei.

263. Conform legislației române, vârsta minimă necesară pentru căsătorie este de 18 ani. Pentru motive întemeiate, o autorizație de căsătorie poate fi acordată de către judecător, persoanelor cu vârsta de cel puțin 16 ani. Autorizarea se bazează pe maturitatea persoanei (atestată de medic) și aprobarea părinților sau a tutorei legale (art. 272 C. civ.).

264. Funcționarii de stat îndreptați să îndeplinească căsătorii civile, sunt obligați să verifice existența tuturor condițiilor cerute de lege pentru încheierea valabilă a căsătoriei, printre care se numără consimțământul, menționat expres în art. 258 și art. 271 din Codul civil român ca o condiție esențială pentru valabilitatea căsătoriei și vârsta viitorilor soți. Viitorii soți sunt obligați să depună o declarație de căsătorie împreună cu actele de stare civilă, care să ateste îndeplinirea tuturor condițiilor legale pentru căsătorie. Există sisteme fiabile de înregistrare a nașterilor și pot fi folosite pentru a evita orice încercare de a ascunde vârsta persoanelor care urmează să fie căsătorite. Mai mult decât atât, există o cerință legală de a înregistra toate căsătoriile, astfel cum se prevede la articolul 290 și articolul 99 din Codul civil.

265. Nu există prevederi specifice privind anularea, sau desfacerea căsătoriilor încheiate forțat, dar anularea căsătoriei forțate poate fi solicitată în temeiul dispozițiilor care acoperă o căsătorie viciată de eroare, o căsătorie încheiată cu un copil sub vârsta de 16 ani,⁹⁸ sau o căsătorie fictivă.⁹⁹ GREVIO nu a găsit nicio informație că instanțele au recurs vreodată la aceste prevederi pentru a anula o căsătorie forțată.

266. Acțiunea în declararea nulității absolute a căsătoriei, nu este supusă niciunui termen de prescripție. Cu toate acestea, căsătoria este anulabilă la cererea soțului al cărui consimțământ a fost viciat de eroare (în legătură cu identitatea fizică a viitorului soț), fraudă sau violență. În astfel de cazuri, anularea căsătoriei este supusă unui termen de prescripție de șase luni, care, după caz, curge de la data obținerii consimțământului prin violență sau de la data la care persoana în cauză a luat cunoștință de fraudă, eroare sau orice altă cauză de anulare, dar nu mai târziu de 18 luni de la încheierea căsătoriei. GREVIO este îngrijorat de faptul că termenul de șase luni de căsătorie după care nu mai este posibilă anularea, limitează în mod nejustificat capacitatea femeilor victime ale căsătoriei forțate de a solicita anularea.

267. Mai mult, victimele care solicită anularea căsătoriei nu sunt scutite de taxele legale și nu există o procedură simplificată pentru căsătoriile forțate.

268. GREVIO mai observă că autoritățile ar trebui să ia în considerare abordarea prin politici a consecințelor economice și sociale ale anulării căsătoriilor forțate. Presupunând că femeile se tem să pretindă desfacerea căsătoriei forțate, din cauza fricii dificultății economice. Măsurile de politică existente, ar putea include programe care vizează abilitarea economică și socială a copiilor/victimelor căsătoriei forțate, care depășesc asistența juridică în timpul procedurilor judiciare.

269. **GREVIO invită autoritățile române să ia măsuri pentru întărirea căilor de atac pentru femeile aflate în situații de căsătorie forțată, în vederea redobândirii stării civile de necăsătorite, în special prin eliminarea termenului de anulare și prin oferirea dreptului legal de a anula sau desface căsătoria. GREVIO invită, de asemenea, autoritățile să înlăture orice povară financiară sau administrativă nejustificată impusă femeilor și fetelor care doresc să-și recapete statutul de necăsătorit.**

98. Articolul 294 din Codul civil.

99. Articolul 295, alin.2, din Codul civil.

B. Drept penal

270. Codul penal roman, acoperă unele dintre formele de conduită intenționată pe care statele părți, sunt obligate să le incrimineze în temeiul articolelor 33-40 din Convenția de la Istanbul, în special diferite forme de agresiune fizică și violență sexuală, hărțuire sexuală, avort forțat, omor, comportament amenințător.

1. Violența psihologică și urmărirea (articolele 33 și 34)

În temeiul articolului 78, paragraful 3, din convenție, România și-a rezervat dreptul de a prevedea sancțiuni nepenale pentru violența psihologică și urmărirea penală menționate la articolele 33 și 34 din convenție pentru perioada cuprinsă între 2016 și 2021. Motivele prezentate de către autoritățile române, sugerează că este nevoie de mai mult timp pentru a găsi soluții durabile în cadrul legal existent pentru a asigura conformitatea acestora cu articolele 33 și 34 din convenție. În consecință, GREVIO nu a fost în măsură să examineze punerea în aplicare a acestor două articole.

271. GREVIO invită autoritățile române să ridice rezervele privind articolele 33 și 34 din Convenția de la Istanbul.

2. Violența fizică (articolul 35)

272. Codul penal al României, cuprinde o gamă largă de infracțiuni care cuprind diferite forme de violență fizică, de la agresiune sau alte violențe (articolul 193), până la vătămare corporală (articolul 194), delimitarea dintre acestea făcându-se în funcție de gravitatea consecințelor.

273. Cu toate acestea, de o relevanță deosebită pentru violența domestică, este infracțiunea specifică de violență domestică, cuprinsă în articolul 199 din Codul penal. Această infracțiune acoperă abuzul în cadrul familiei, care variază de la vătămarea corporală (articolul 194), inclusiv din neglijență (articolul 196), până la omor (articolul 188). Cu toate acestea, nu include abuzul emoțional sau economic și nici nu poate fi folosit pentru a urmări penal violența sexuală. Majoritatea cazurilor de violență sexuală și viol în contextul violenței domestice, conduc la acuzații în temeiul articolului 218 (viol) sau a altor articole din Codul penal legate de violența sexuală, care califică actele de violență sexuală împotriva unui membru al familiei drept circumstanță agravantă și în consecință, implică sancțiuni mai aspre.

274. GREVIO este îngrijorat de faptul că prevederile articolului 199 din Codul penal, nu se aplică foștilor soți, parteneri și membrilor de familie care nu au aceeași reședință cu victima, întrucât Codul penal conține o definiție restrictivă a „membrilor de familie” care nu mai include soții și partenerii actuali și membrii familiei care au aceeași reședință.

275. Violența fizică asupra unui membru de familie se pedepsește cu sancțiuni mai aspre (termenul maxim special al pedepsei stabilite de lege se majorează cu un sfert), decât în cazurile în care victima este străină de făptuitor. O astfel de protecție sporită, totuși, nu se extinde la foștii soți sau parteneri și nici la actualii parteneri care nu conviețuiesc, care nu sunt incluși în definiția membrului de familie.

276. Natura și originea leziunilor, precum și numărul de zile de îngrijiri medicale, a căror determinare este esențială în încadrarea juridică a infracțiunii, se stabilesc de către medicul legist și se menționează într-un certificat medico-legal. Certificatul medico-legal, care nu este gratuit, poate fi folosit ca mijloc de probă pentru probe fizice în cauze penale și în cauze civile, precum cele privind ordinele de protecție.

277. GREVIO încurajează autoritățile române să asigure aplicarea efectivă a întregii game de infracțiuni relevante pentru violența fizică angajată de un partener intim împotriva celuilalt.

3. Violența sexuală, inclusiv violul (articolul 36)

278. În România, infracțiunile sexuale sunt incriminate în mai multe prevederi ale Codului Penal, care includ violul (articolul 218), agresiunea sexuală (articolul 219), un act sexual cu un minor (articolul 220), corupția sexuală a minorilor (articolul 221) și recrutarea minorilor în scopuri sexuale (articolul 222).

279. Reamintind că, în conformitate cu articolul 36 din Convenția de la Istanbul, prevederile privind violul și violența sexuală trebuie să se bazeze pe ideea că consimțământul trebuie dat voluntar ca rezultat al liberului arbitru al unei femei și evaluat în contextul circumstanțelor înconjurătoare, GREVIO notează că, în România, definițiile violului și agresiunii sexuale, impun ca elemente constitutive folosirea constrângerii sau a unei stări sau situații a victimei, care o face incapabilă de a rezista și, prin urmare, nu sunt aliniate cerințelor Convenției de la Istanbul.

280. Astfel de definiții, pun accentul pe elementele de probă care evidențiază lipsa consimțământului și nu surprind pe deplin realitățile femeilor care se confruntă cu violența sexuală și mecanismele lor de a face față unei astfel de violențe, care include reacții precum fuga, lupta, eșecul sau împrietenirea. Cercetările privind neurobiologia traumei sexuale, efectuate asupra victimelor violului, arată că „înghețarea” (cunoscută și sub denumirea de „imobilitate tonică”), este o reacție frecventă a victimelor asociată cu tulburarea de stres post-traumatic (PTSD) ulterioară și depresia severă.¹⁰⁰

281. Conform informațiilor disponibile, în practică, multe cazuri de viol sunt respinse ca nefondate, deoarece legea impune dovada constrângerii sau dovezi că victima nu a putut să-și exprime liberul arbitru. GREVIO subliniază, prin urmare, că în cazurile de violență sexuală împotriva femeilor și fetelor, autoritățile de anchetă și judecătoria ar trebui să își concentreze atenția asupra presupusului făptuitor sau învinuit, pentru a stabili în mod obiectiv dacă consimțământul a fost obținut efectiv de la o victimă, în loc de plasarea acestuia, sarcina probei pentru a dovedi că a fost amenințată sau supusă violenței.

282. În ceea ce privește infracțiunile sexuale împotriva minorilor, în legislația română, vârsta la care o persoană este considerată a fi capabilă din punct de vedere legal să își dea consimțământul la acte sexuale este de 16 ani. Conform prevederilor legale relevante, actul sexual cu o minoră sub 16 ani fără consimțământul acesteia, se califică drept viol, conform art. 218 din Codul penal și se pedepsește cu închisoare de la șapte la 12 ani. Un act sexual cu un minor sub 16 ani cu consimțământul acestuia, se califică drept act sexual cu un minor în temeiul articolului 219 din Codul penal, pedepsit cu închisoare de la doi la nouă ani când copilul are vârsta sub 14 ani și între unu și cinci ani, când minorul are vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani.

283. Reprezentanții societății civile și ai ONG-urilor de femei, au alertat GREVIO asupra faptului că, în majoritatea cazurilor, instanțele naționale califică un act sexual cu un minor sub 16 ani, drept viol doar dacă există dovezi de constrângere fizică; doar în câteva cazuri sunt luați în considerare alți factori, precum constrângerea psihologică sau incapacitatea victimei de a înțelege pe deplin consecințele deciziilor sale. Acest lucru este susținut de o analiză a jurisprudenței relevante.¹⁰¹ GREVIO este foarte îngrijorat de faptul că prin stabilirea la 16 ani a vârstei consimțământului pentru actul sexual și, în același timp, limitând urmărirea penală a violului la cazurile în care victimele opun rezistență, indiferent de vârsta victimei, autoritățile au lăsat copiii insuficient protejați împotriva violului.

284.

Existența unei legislații – deschise interpretării – cu privire la vârsta sub care copiii nu pot fi considerați capabili să dea consimțământ valid pentru raporturile sexuale cu un adult, a condus la situații în care procurorii și judecătorii naționali au ajuns la concluzia că victimele foarte tinere și-au dat consimțământul pentru relațiile sexuale cu adulții, concluzii care au condus Curtea Europeană a Drepturilor Omului să decidă că au existat încălcări ale Convenției Europene a Drepturilor Omului.¹⁰²

100. În diverse studii, o imobilitate semnificativă a fost raportată de 37% până la 52% dintre victimele agresiunii sexuale. Vezi Moller A., Sondergaard HP și Helstrom L. (2017) „Tonic immobility during sexual assault – a common reaction predicting post-traumatic stress disorder and severe depression”, *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*, 2017; 96: p. 932-938.
101. Raportul Inspecției Judiciare a Consiliului Superior al Magistraturii – „Practica instanțelor și procurorilor în cercetarea și examinarea cauzelor privind infracțiunile sexuale împotriva minorilor”, aprobată la 27 iulie 2021.

285. O lege adoptată la 1 iulie 2021, a modificat Codul Penal prin adăugarea unor prevederi care vizează creșterea protecției minorilor împotriva violenței sexuale. Modificarea a eliminat termenul de prescripție pentru viol și abuz sexual asupra minorilor și a mărit pedepsele pentru aceleași infracțiuni. În ciuda acestor evoluții juridice, problema centrală, adică eșecul instanțelor naționale de a dezvolta o practică consecventă atunci când abordează problemele legate de consimțământul victimelor, rămâne încă neabordată. Dacă copiii victime ale infracțiunilor sexuale, la vârsta de 11, 12, 13 sau 14 ani, și-au dau consimțământul la raporturi sexuale cu un adult, rămâne încă de la instanțele române să decidă de la caz la caz. În absența unei poziții în această privință în Convenția de la Istanbul, GREVIO nu are dreptul să se pronunțe cu privire la chestionarea unei vârste minime sub care raporturile sexuale cu un copil ar genera automat o infracțiune. Cu toate acestea, GREVIO constată că situația actuală este nesatisfăcătoare prin faptul că intră în sfera de competență a prevederilor generale, privind violul și agresiunea sexuală, ale căror limite au fost discutate mai sus, și că nu oferă nicio soluție la necesitatea de a proteja copiii de violențe sexuale, relații la care nu își pot da consimțământul liber și informat.¹⁰³

286. Îngrijorări similare au fost exprimate în legătură cu abordarea întreprinsă de autoritățile române în cazurile de raporturi sexuale neconsensuale cu fete și femei cu dizabilități, care sunt uneori considerate ca fiind consensuale în absența dovezilor de rezistență fizică.¹⁰⁴

287. Principiul stabilit de Convenția de la Istanbul, este că toate actele sexuale fără consimțământul victimei, vor da naștere la sancțiuni disuasive. Faptul că acțiunea este săvârșită fără consimțământul victimei, este punctul de care depinde pedeapsa, indiferent dacă aceasta este săvârșită de cineva care folosește violență sau abuzează de poziția sa de putere asupra victimei, inclusiv de poziția sa de putere rezultată dintr-o diferență substanțială de vârstă. GREVIO avertizează împotriva creării unei ierarhii a victimelor pe baza caracteristicilor acestora, precum vârsta fragedă, neputința sau handicapul și solicită măsuri legislative adecvate, pentru a transmite mesajul că violul este viol, acolo unde circumstanțele sunt deosebit de violente, abuzive și traumatizante,

288. În ceea ce privește violul conjugal, GREVIO susține o prevedere explicită din Codul penal care incriminează violul conjugal. Rareori este raportat autorităților și, ca urmare, nu au fost urmărite penal multe cazuri de viol conjugal.

289. GREVIO îndeamnă autoritățile române să modifice prevederile Codului Penal, care acoperă violul și agresiunea sexuală și să includă pe deplin în cod noțiunea de lipsă a consimțământului liber acordat, conform articolului 36 din Convenția de la Istanbul și să se asigure că astfel de prevederi sunt aplicate efectiv în practică, de organele de drept, procurori și justiție, inclusiv în absența dovezii de rezistență din partea victimei și în cazul în care circumstanțele cauzei exclud consimțământul valabil.

290. GREVIO îndeamnă, de asemenea, autoritățile române, să asigure sancțiuni corespunzătoare pentru toate actele sexuale fără consimțământul victimei, inclusiv în cazul în care circumstanțele cauzei împiedică consimțământul valabil.

291. GREVIO îndeamnă autoritățile române, să ia măsuri pentru eradicarea stereotipurilor de gen dăunătoare și discriminatorii în jurul violenței sexuale, inclusiv în cadrul sistemelor de justiție penală, care au dus adesea la impunitate pentru autori. În acest scop, ar trebui oferita pregătire, tuturor profesioniștilor relevanți, în special sistemului judiciar, iar pe langa asta, trebuie elaborate și implementate orientări adecvate.

102. De exemplu, în MGC împotriva României, Cererea nr. 61485/11, 15 martie 2016, caz care privea o fetiță de 11 ani care a fost abuzată sexual de mai mulți autori, dintre care unii erau semnificativ mai în vârstă (chiar de cinci ori) mai în vârstă decât ea, instanțele naționale i-au respins plângerea de viol și i-au condamnat pe unii dintre autori sub acuzația de act sexual cu un minor. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a obligațiilor pozitive ale României în temeiul articolelor 3 și 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, întrucât investigațiile nu au aplicat efectiv legislația internă care pedepsește violul și abuzul sexual asupra copiilor (§ 74). Într-o altă cauză, IC împotriva României, Cererea nr. 36934/08, 24 mai 2016,

103. Consultați rapoartele de evaluare de referință pentru Franța, pagina 56 și Finlanda, pagina 44.

104. A se vedea, de asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului cauza EB c. România, Cererea nr. 49089/10, 19 martie 2019.

4. Căsătoria forțată (articolul 37)

292. În România, căsătorii timpurii și forțate, căsătorii neînregistrate¹⁰⁵ și căsătoriile ilegale ale copiilor sunt obișnuite, în special în unele comunități tradiționale de romi conservatoare și în zonele rurale. Potrivit unui raport recent, România are una dintre cele mai mari rate de căsătorii timpurii din Europa, având loc în principal în comunitățile rurale de romi ca uniuni neînregistrate, fenomen care este legat de numărul mare de sarcini la adolescenți.¹⁰⁶ Un alt raport privind căsătoriile timpurii și forțate în comunitățile de romi, publicat în 2015, subliniază următorul aspect: „căsătoria timpurie se manifestă într-un număr de comunități de romi și ne-romi; adolescentele de 15-19 ani reprezintă aproximativ 10% din nașterile anuale din România; în comunitățile investigate, se estimează că 25-30% dintre femeile române de 15-19 ani, sunt căsătorite”.¹⁰⁷

293. În multe cazuri de căsătorii timpurii aranjate, care fac parte din dreptul cutumiar al romilor, este dificil să se stabilească utilizarea efectivă a forței sau a amenințării, dar vârsta fragedă a majorității miresei ar indica o probabilă lipsă de consimțământ la o uniune conjugală. Cu toate acestea, GREVIO dorește să facă o distincție clară între căsătoriile aranjate și căsătoriile forțate. În timp ce prima categorie nu intră în domeniul de aplicare al articolului 37 din Convenția de la Istanbul, din cauza existenței unei acceptări „implicite”, a doua parte.

294. Căsătoriile timpurii și forțate ale romilor din România, sunt de obicei aranjate de părinți și comunitate și sunt încheiate ca și căsătorii neînregistrate și neoficiale. GREVIO notează ca acest caracter neoficial al unor astfel de sindicate, nu este un impediment în calea incriminării lor în sensul articolului 37 din Convenția de la Istanbul. Întrucât căsătoriile au fost încheiate conform principiilor tradiționale, la care una dintre părți nu și-a consimțit în mod voluntar, acestea au asupra tinerelor și fetelor aceleași consecințe negative pe care le-ar avea orice căsătorie înregistrată (abandon școlar, sarcini timpurii/nedorite etc.). Consecințele dăunătoare atât ale căsătoriilor forțate, cât și ale căsătoriilor copiilor, au fost amplu ilustrate de organismele internaționale pentru drepturile omului.¹⁰⁸ Căsătoria copiilor, căsătoriile timpurii și forțate sunt recunoscute pe scară largă ca o practică dăunătoare care încalcă, abuzează sau aduce încălcarea drepturilor omului și este legată și perpetuează alte practici dăunătoare și încălcări ale drepturilor omului. O astfel de practică dăunătoare are un impact negativ disproporționat asupra femeilor și fetelor și constituie o amenințare serioasă la adresa multiplelor aspecte ale sănătății lor fizice și psihologice.

295. GREVIO constată că vârsta legală de căsătorie în România pentru fete, a fost majorată pentru a se potrivi cu vârsta legală de căsătorie pentru băieți, care conform Codului civil român este de 18 ani, dar din motive justificate, o autorizație de căsătorie poate fi acordată de către judecător persoane cu vârsta de cel puțin 16 ani.¹⁰⁹ Potrivit recentelor modificări aduse Codului penal, vârsta consimțământului sexual este de 16 ani, dar nu există răspundere penală pentru activități sexuale liber consimțite în rândul minorilor atunci când diferența de vârstă este mai mică de trei ani. Totuși, atunci când activități sexuale sunt săvârșite de o persoană majoră cu un minor cu vârsta cuprinsă între 13 și 18 ani, atunci când primul a abuzat de autoritatea sau influența lor asupra victimei, atunci astfel de activități sunt incriminate (abuz sexual asupra minorului, art. 220, alin. din Codul penal).

296. În ciuda prevalenței semnificative a acestui fenomen, sistemul juridic românesc nu pare să fie bine echipat pentru a-l aborda. Căsătoria forțată nu este catalogată drept infracțiune în România, dar autoritățile au indicat că infracțiunile de privare ilegală de libertate, viol, raport sexual cu un minor, rele tratamente a minorilor și trafic de persoane, se aplică la comportamentul care cuprinde infracțiunea de forțare, căsătorie. Niciuna dintre cele trei prevederi penale existente nu a fost aplicată până în prezent

105. A se vedea CEDAW/C/ROU/CO/7-8, care se referă, de asemenea, la căsătoriile neînregistrate în paragraful 38.

106. A se vedea, de asemenea, Comisia Europeană, Eurostat, Mamele tinere și mai în vârstă în UE:

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20190801-1>.

107. Eugen Crai, „Căsătoriile timpurii și forțate în comunitățile de romi Raport de țară: România”, 2015, a 9-a ședință plenară CAHROM, pagina 5.

108. Vezi Rezoluția 175 a Adunării Generale a Națiunilor Unite și Recomandarea generală comună nr. 31 a Comitetului CEDAW și Comitetul pentru Drepturile Copilului și Comentariul General 18 al Comitetului pentru Drepturile Copilului.

109. A se vedea secțiunea privind consecințele civile ale căsătoriei forțate, articolul 32.

pentru a urmări în justiție cazurile de căsătorie forțată. GREVIO subliniază, prin urmare, necesitatea evaluării motivelor. Acest lucru este cu atât mai important în contextul reticenței generale a autorităților de a interveni, cu cât actele de violență comise împotriva fetelor rome sunt în mod obișnuit atribuite „practicilor culturale” specifice comunităților lor și ignorate pe acest motiv.¹¹⁰

297. În plus, lipsa unei infracțiuni specifice acestei forme de violență împotriva femeilor, reprezintă un obstacol în calea culegerii datelor și întunecă și mai mult adevărata amploare a căsătoriilor forțate în România.

298. Deși problema nu poate fi abordată doar prin sancțiuni penale, sunt necesare îmbunătățiri suplimentare în urmărirea penală a cauzelor relevante; acestea includ incriminarea căsătoriilor forțate și aplicarea altor prevederi relevante, cum ar fi cele împotriva traficului sau a privării ilegale de libertate. De asemenea, trebuie efectuată instruirea agenților de aplicare a legii și a altor oficiali relevanți. Mai mult, ar trebui luate măsuri educaționale, socio-economice și de altă natură pentru a ajunge la fetele și comunitățile unde această practică persistă, în colaborare cu liderii locali, inclusiv liderii religioși și ONG-urile.

299. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să ia în considerare introducerea unei infracțiuni specifice de căsătorie forțată, pentru a acoperi caracterul special al acestei infracțiuni și pentru a le face operaționale pentru autoritățile de drept, parchete și instanțe.

300. De asemenea, GREVIO încurajează autoritățile române să incrimineze comportamentul intenționat de ademenire a unui adult sau a unui copil pe teritoriul altui stat cu scopul de a forța această persoană să se căsătorească, așa cum prevede articolul 37, paragraful 2, din Convenția de la Istanbul.

301. Având în vedere cerința de a adopta o abordare cuprinzătoare, GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române să se asigure că orice măsuri de drept penal să fie însoțite de o strategie cuprinzătoare care să asigure prevenirea și identificarea căsătoriilor forțate, precum și sprijinirea femeilor și fetelor expuse la această formă de violență.

5. Mutilarea genitală feminină (articolul 38)

302. În România, nu există o infracțiune specifică sau altă legislație care să incrimineze în mod expres mutilarea genitală feminină (MGF). Potrivit autorităților, conduita descrisă la articolul 38a din Convenția de la Istanbul, poate fi urmărită penal în temeiul acelor prevederi ale Codului penal care sancționează violența și alte violențe sau vătămări corporale și, dacă victima este o persoană minoră, maltratarea minorilor (articolele 193, 194 și 197 din Codul penal).

303. Cu toate acestea, comportamentul de constrângere, procurare sau incitare a unei persoane la mutilarea genitală feminină, descris la articolul 38b și c, rămâne în afara domeniului de aplicare a acestor dispoziții și nu pare a fi incriminat în temeiul niciunei alte infracțiuni existente. Potrivit autorităților, conduita sus-menționată, este sancționată în dreptul intern ca instigare sau complicitate la infracțiunile prevăzute la articolele 193, 194 și 197 din Codul penal. GREVIO observă, totuși, că aceste prevederi nu ar acoperi actul de incitare, constrângere și procurare, așa cum este cerut de articolul 38b și c din Convenția de la Istanbul. Aceste două subparagrafe, impun incriminarea comportamentului care implică exercitarea intenționată a influenței sau constrângerii asupra unei fete care ea însăși nu găzduiește intenția de a suferi MGF. Aceștia urmăresc să se asigure că răspunderea penală implică, de exemplu, în cazul în care rudele sau membrii comunității incită, constrâng sau provoacă o fată să se supună MGF, dar nu participă activ la asigurarea efectuării procedurii. Această conduită diferă de cea de complice atât în ceea ce privește elementele constitutive ale infracțiunii, cât și domeniul de aplicare a intenției de a incrimina actul de a ajuta MGF, este stabilit în articolul 41 din Convenția de la Istanbul și stabilește răspunderea penală pentru cineva care ajută sau încurajează o altă persoană în comiterea oricăruia dintre actele prevăzute la articolul 38a (excizia, infibularea sau orice altă mutilare a labiilor mari, a labiilor minore sau a clitorisului unei femei).

110. Declarația Grupului de lucru al OHCHR al ONU privind discriminarea împotriva femeilor și fetelor care reflectă concluziile sale preliminare la finalul vizitei sale oficiale în România, 24 februarie - 6 martie 2020.

38b) implică un comportament care este sub pragul de complice și indiferent de comiterea finală a actului de excizie, infibulare sau orice altă mutilare.¹¹¹

304. În timp ce mutilarea genitală feminină pare în mare parte străină de practicile și tradițiile României, afluxul de solicitanți de azil în țară, inclusiv din părți ale lumii unde această practică este răspândită, ar putea duce la expunerea femeilor din România la această formă specială de violență.

305. **GREVIO încurajează autoritățile române să:**

- a. **să ia în considerare introducerea în legislația lor penală a unei infracțiuni care vizează în mod specific toate formele de mutilare genitală feminină, astfel cum sunt definite la articolul 38 din Convenția de la Istanbul;**
- b. **sensibilizarea și cunoașterea profesioniștilor implicați și a societății în general cu privire la această formă specifică de violență împotriva femeilor.**

6. **Avortul forțat și sterilizarea forțată (Articolul 39)**

306. În România, efectuarea unui avort fără acordul prealabil și deplin în cunoștință de cauză al fetei sau femeii însărcinate, constituie infracțiune. Avortul forțat este urmărit și sancționat în conformitate cu articolul 201 alineatul (2) din Codul penal.

307. Sterilizarea forțată nu a fost considerată infracțiune specifică, dar efectuarea unei intervenții chirurgicale fără acordul femeii, care are ca efect încetarea capacității acesteia de a se reproduce natural, se pedepsește cu vătămare corporală (art. 194 din Codul penal) sau vătămare corporală gravă. (Articolul 195).

308. În lipsa statisticilor judiciare, GREVIO nu poate evalua eficacitatea răspunsului României la aceste forme de violență împotriva femeilor.

7. **Hărțuirea sexuală (articolul 40)**

309. Hărțuirea sexuală a fost incriminată în România în anul 2003. Codul Penal, care a intrat în vigoare în 2014, conține o infracțiune de hărțuire sexuală în temeiul articolului 223, care constă în fapte de solicitare în mod repetat de favoruri sexuale în contextul unei angajări care intimidează victima sau o pune pe ea într-o situație umiltoare. GREVIO notează despre conduita descrisă la articolul 223, ca își limitează sfera de aplicare la solicitarea de favoruri de natură sexuală, în timp ce aceea din Convenția de la Istanbul, se referă la orice comportament verbal, non-verbal sau fizic nedorit de natură sexuală. Mai mult, definiția hărțuirii sexuale prevăzută la articolul 223 din Codul penal, limitează hărțuirea sexuală la locul de muncă. O plângere prealabilă din partea victimei este necesară pentru a începe o urmărire penală.

310. În timp ce articolul 223, incriminează ceea ce se numește „hărțuire orizontală”, între persoane care se află în principiu la același nivel al ierarhiei profesionale sau aparținând altor departamente sau secțiuni, Codul penal cuprinde o altă infracțiune de hărțuire sexuală, ceea ce se numește „hărțuire verticală” (articolul 299). Această infracțiune este săvârșită de un făptuitor care cere sau obține favoruri de natură sexuală, profitând de o situație de autoritate asupra victimei. Mai mult, s-a lărgit sfera relațiilor vizate de hărțuirea sexuală, iar infracțiunea prevăzută la articolul 299, alin.2, din noul Cod penal, poate fi săvârșită nu numai de funcționarii publici de orice fel, ci și de demnitari, cadre didactice, medici, magistrați etc. Faptele incriminate în temeiul art. 299 nu trebuie să aibă caracter repetitiv, o singură faptă fiind suficientă pentru săvârșirea infracțiunii.

311. Articolul 4 lit. d) din Legea egalității de gen sancționează, de asemenea, ca hărțuire sexuală, orice comportament nedorit de natură sexuală, manifestat fizic, verbal sau non-verbal, cu scopul sau efectul de a submina demnitatea persoanei și, în special, de a crea un mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator. Mai mult, GREVIO notează cu satisfacție o recenta

111. A se vedea, de asemenea, raportul privind Spania, punctul 231.

modificare adusă în lege în 2018, care interzice în mod expres orice comportament de hărțuire, hărțuire sexuală sau hărțuire psihologică, manifestat fie în public, fie în privat. Înainte de aceasta, nu existase nicio prevedere care să sancționeze hărțuirea în spațiile publice din România. Permite sancționarea efectivă a hărțuirii, sub toate formele ei, manifestată în special în spațiile publice, prin impunerea de amenzi civile între 3.000 și 10.000 lei de către poliția română sau jandarmeria.

312. Un studiu bazat pe sondaje privind hărțuirea stradală în București, a relevat că aproximativ 80% dintre femei au fost victime ale hărțuirii stradale, ceea ce este foarte mare.¹¹² Majoritatea femeilor victime își ignoră hărțuitorul, în timp ce doar 2,9% sună la poliție. Motivele pentru care nu depune plângerile de hărțuire la poliție, variază de la lipsa de încredere în autorități, exacerbată de blamarea victimelor, până la lipsa de conștientizare a tipului de conduită care constituie hărțuire. Potrivit experților în traumă, există o tendință socială larg răspândită de a minimiza impactul hărțuirii sexuale în public, deoarece nu este neapărat percepută ca un comportament abuziv, spre deosebire de viol sau violență fizică. Totuși, hărțuirea stradală poate fi traumatizantă, iar pentru cei care au suferit deja violență sexuală sau o relație abuzivă, poate fi un declanșator care întărește sentimentul de a nu fi în siguranță nicăieri – nici acasă, nici pe stradă. Date solide despre prevalența hărțuirii sexuale stradale în România, sunt aproape inexistente,¹¹³ Mai mult, un studiu realizat în 2015 privind nivelurile hărțuirii sexuale în universități¹¹⁴ a arătat că una din două femei a fost hărțuită sexual la universitate.

313. În România, hărțuirea sexuală este încă subraportată și numărul cazurilor examinate de instanțe este foarte scăzută.¹¹⁵ O inspecție dispusă de procurorul general de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție din martie 2021, cu privire la modul în care au fost urmărite penale cazurile de hărțuire sexuală în anul 2020, au evidențiat dificultăți care decurg din interpretarea definiției infracțiunii de hărțuire sexuală conform articolului 223 din Codul penal, în special în ceea ce privește expresia „favoruri sexuale” și consecințele unui astfel de comportament, constând în „întimidare sau punerea victimei într-o poziție umiltoare”.

314. În lipsa de sens, cu privire la amenzi aplicate de poliția română pentru infracțiunea minoră de hărțuire sexuală în temeiul Legii egalității de gen, s-ar părea că prevederile relevante ale acestei legi sunt rar aplicate.

315. GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române să ia măsurile corespunzătoare pentru investigarea, urmărirea penală și pedepsirea tuturor actelor de hărțuire sexuală și pentru a asigura aplicarea practică a Codului penal și a Legii egalității de gen prin creșterea gradului de conștientizare a acestei infracțiuni în rândul tuturor profesioniștilor relevanți și al publicului larg. .

8. Sancțiuni și măsuri (articolul 45)

316. În timp ce GREVIO susține prevederea în legislația penală românească pentru sancțiuni adecvate pentru actele de violență împotriva femeilor, constată cu îngrijorare că există o mare discrepanță între sancțiunile disponibile și cele care sunt impuse în practică, în special în ceea ce privește clemența sancțiunilor impuse și utilizarea propozițiilor condiționate. În multe cazuri, amenzi¹¹⁶ și

112. Chirciu, S. (2014), „Hărțuirea străzii în București. Studii de caz”, Școala Națională de Studii Politice și Administrative („Hărțuirea stradală în București. Studii de caz”, Școala Națională de Studii Politice și Administrative).

113. Cristian IC, (2018), „Fenomenul hărțuirii sexuale: o analiză comparativă de gen și vârstă a hărțuirii stradale și a fenomenului #metoo”, Journal of Applied Anthropology, voi. 2, nr. 1, p. 1-36. [“Fenomenul hărțuirii sexuale: analiză comparativă din perspectiva genului și a vârstei asupra hărțuirii stradale și a fenomenului #metoo”, Revista de antropologie aplicată].

114. Studiul a fost realizat în 2015, de către centrul FILIA (ONG). Mai multe informații despre acest studiu găsiți la <http://centrulfilia.ro/hartuirea-sexuala-in-universitati/>.

115. Potrivit informațiilor furnizate de Ministerul Justiției, niciun caz de hărțuire sexuală nu a fost examinat de instanțe în 2019 și 2020. Într-un caz, procedurile erau pe rol. Mai mult, între 2014 și 2020 au fost depuse doar nouă plângeri pentru hărțuire sexuală la Ministerul Apărării Naționale. Doar patru dintre acestea au fost înaintate Procuraturii Militare și toți au fost demiși (vezi https://economie.hotnews.ro/stiri-finante_banci-24860677-business-report-armata-vorbeste-premiera-despre-.plangerile-hartuire-sexuala-din-randurile-armatei).

116. A se vedea, de exemplu, Sentința 900/2021 pronunțată de Judecătoria Brăila – a fost aplicată o amendă de 1 350 lei pentru violență fizică asupra soțului/soției (art. 199 coroborat cu art. 193, alin. 2, Cod penal). Nu au fost furnizate motive pentru aplicarea unei astfel de sentințe blânde.

pedepsele cu suspendare¹¹⁷, sunt preferate pedepsele cu închisoarea; iar când se aplică amenzi¹¹⁸, acestea nu sunt combinate cu monitorizarea și supravegherea făptuitorului prin probațiune sau alte mijloace. Pe lângă faptul că aplicarea unei amenzi ca pedeapsă poate avea efect potențial de a împovăra victima, nu este o formă suficientă de pedeapsă pentru a schimba comportamentul făptuitorului și, prin urmare, nu este suficient de descurajatoare.

317. Potrivit datelor disponibile furnizate de Ministerul Justiției, în anul 2017, din numărul total de cazuri de acte sexuale cu un minor tratate de instanțe, doar 42,17% s-au încheiat în condamnări definitive. Dintre acestea, 50% au fost pedepse cu suspendare și doar 25,77% din cazuri s-au încheiat cu detenție. Dintre cei condamnați la închisoare, aproximativ 78% au primit pedepse mai mici de cinci ani. Mai mult, un alt set de date furnizat de Direcția de Probațiune a Ministerului Justiției arată că, din 2014, au existat peste 4 500 de cazuri în care persoane condamnate pentru infracțiuni sexuale împotriva minorilor, au fost condamnate la muncă în folosul comunității, mai ales în școli, centre educaționale, sau alte locuri în care ar putea interacționa cu persoane vulnerabile.

318. În acest context, GREVIO subliniază că deciziile privind suspendarea unei pedepse, condițiile de închisoare și eliberarea condiționată, nu trebuie luate fără a lua în considerare rezultatele unei evaluări a riscului de violență viitoare asupra victimei sau asupra altora. În cazurile de violență domestică, deși o evaluare a riscurilor ar fi putut fi efectuată de poliție într-un stadiu incipient al procedurii, este vital ca autoritățile judiciare să efectueze evaluări ale riscurilor pentru a determina nivelul riscului de escaladare a violenței și, în consecință, să impună sancțiuni eficiente și disuasive care iau în considerare nivelul de pericol pe care îl prezintă făptuitorul pentru victimă. Acest lucru, însă, pare să se facă rar în practică.

319. GREVIO susține, de asemenea, faptul că în Codul Penal, prevede măsuri de protecție a victimelor care ar putea fi aplicate ca pedepse suplimentare pentru infractori.¹¹⁹ Judecătorii pot pronunța o interdicție de contact în favoarea victimei pe o perioadă de la unu până la cinci ani, interzicând astfel făptuitorului să comunice cu victima și cu membrii familiei acesteia și să se apropie de domiciliul victimei, locul de muncă, școala sau alte locuri în care acesta /ea poate desfășura activități sociale. De asemenea, judecătorii pot retrage făptuitorului, drepturile părintești. O pedeapsă de la trei luni la doi ani de închisoare sau o amendă penală,¹²⁰ poate fi impusă în cazurile de încălcare de către contravenienți a obligațiilor dispuse de judecător. Cu toate acestea, conform informațiilor disponibile, autoritățile judiciare, instituie rareori aceste măsuri de protecție în practică.

320. GREVIO a fost alertat că, deși sancțiunile pentru încălcarea ordinelor de protecție au fost înăsprite și din 2020 se poate dispune închisoarea de la unu la cinci ani în astfel de cazuri, judecătorii tind să aplice amenzi sau pedepse cu suspendare, pe motiv că făptuitorul este un infractor pentru prima dată sau pericolul social al faptelor penale nu sunt suficient de mari pentru a se impune o pedeapsă cu închisoarea. Atunci când decid cu privire la sancțiunea aplicată, judecătorii ar trebui să fie conștienți de faptul că, în special, în contextul violenței domestice, mulți infractori care au infaptuit o infracțiune pentru prima dată, au folosit violența în trecut, dar este posibil să nu fi fost acuzați niciodată. Mai mult, consultarea istoricului de abuz al făptuitorului din alte surse, este crucială. GREVIO constată că în 2020, 30% din ordinele de protecție emise de instanțe, au fost încălcate;

321. În acest context, GREVIO ia act cu interes de introducerea unui registru național al persoanelor care au săvârșit infracțiuni sexuale sau care au exploatat persoane sau minori, pe care

117. Potrivit datelor furnizate de Ministerul Justiției pentru anul 2020, 96 din 227 de condamnări pentru infracțiunea de violență domestică au fost suspendate, iar în 26 de cazuri executarea pedepsei a fost amânată. A se vedea, de exemplu, Sentința 598/2020 pronunțată de Judecătoria sectorului 6 – a fost aplicată o condamnare cu suspendare pentru violență fizică care a dus la 9-10 zile de concediu medical pentru victimă.

118. Potrivit datelor furnizate în timpul vizitei, în 2019 și 2020, aproape un sfert din sancțiunile pentru infracțiunile de violență domestică (47 din 219 condamnări în 2019 și 46 din 227 în 2020) au constat în amenzi.

119. Articolul 66 din Codul penal.

120. Articolul 288 din Codul penal – Neexecutarea sancțiunilor penale: „(1) Scoaterea de la executare sau neexecutarea, potrivit legii, a unei pedepse complementare ori a măsurii de siguranță prevăzute la [art. 108b și c] de către naturala persoana împotriva căreia s-au dispus aceste sancțiuni, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă”.

autoritățile din Romania, le consideră ca sprijin a eforturilor lor de prevenire și combatere a violenței și exploatații sexuale, astfel cum sunt sancționate de legea penală, și pentru a evita recidiva. Potrivit informațiilor furnizate de GREVIO, registrul a devenit operațional la sfârșitul lunii iunie 2021.

322. Mai mult, o lege promulgată la 1 iulie 2021, a modificat Codul Penal prin adăugarea unor prevederi care vizează creșterea protecției minorilor împotriva violenței sexuale. Modificarea a eliminat termenul de prescripție pentru viol și abuz sexual asupra minorilor și a mărit pedepsele pentru mai multe infracțiuni, inclusiv pornografia infantilă.

323. **Respectând principiul independenței justiției, GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române să ia măsuri pentru a se asigura că sancțiunile judiciare în cazurile de violență împotriva femeilor și violență domestică, sunt eficiente, proporționale și disuasive. În stabilirea sancțiunilor judiciare, ar trebui luate măsuri pentru a evita revictimizarea victimelor prin impunerea de amenzi soților sau partenerilor actuali sau foștilor lor de care pot depinde financiar.**

324. **În plus, GREVIO încurajează ferm autoritățile române să:**

- a. **să se asigure că acuzarea și condamnarea în cazurile de violență împotriva femeilor și violență domestică, este proporțională cu gravitatea infracțiunii și păstrează funcția disuasivă a pedepselor;**
- b. **să îmbunătățească colectarea de date cu privire la sancțiunile impuse pentru diferitele forme de violență împotriva femeilor, reglementate de Convenția de la Istanbul, în special prin dezagregarea acestor date în funcție de sexul făptuitorului și al victimei, precum și relația lor.**

9. Circumstanțele agravante (articolul 46)

325. Unele dintre circumstanțele agravante cerute de articolul 46 din Convenția de la Istanbul, fac parte din elementele infracțiunii din Codul penal român, calificându-le astfel drept infracțiuni mai grave pedepsite cu pedepse mai aspre. În plus, articolul 77 din Codul penal, conține o listă de circumstanțe agravante generice care ar putea fi luate în considerare de judecători la impunerea unei pedepse penale. Această listă conține majoritatea circumstanțelor prevăzute de articolul 46 din convenție, cu excepția unor circumstanțe precum „infracțiunea a fost comisă împotriva unui fost sau actual soț sau partener” sau „împotriva sau în prezența unui copil”, sau „infracțiunea a fost comisă cu folosirea sau amenințarea unei arme”.¹²¹

326. Circumstanțele agravante ale unei infracțiuni săvârșite „împotriva unui fost sau actual soț sau partener, așa cum este recunoscută de dreptul intern, de către un membru al familiei, o persoană care conviețuiește cu victima sau o persoană care a abuzat de autoritatea acesteia”, nu a fost pe deplin implementată, astfel încât să acopere toate categoriile de victime enumerate la articolul 46 și toate formele de violență acoperite de Convenția de la Istanbul. Infracțiunile de omor, omor calificat, agresiune și alte acte de violență, vătămare corporală, agresiune sau alte vătămări cauzatoare de moarte și vătămare corporală din neglijență, atrage doar o sancțiune agravată în cazul în care sunt comise împotriva unui membru de familie. Cu toate acestea, definiția membrului de familie din Codul penal, nu include foștii soți sau parteneri sau actualii parteneri care nu conviețuiesc.

327. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să ia măsurile corespunzătoare pentru a se asigura, prin instruire și orientări adecvate, că toate circumstanțele enumerate la articolul 46 ale Convenției de la Istanbul sunt, în practică, considerate circumstanțe agravante de către sistemul judiciar și să adopte măsuri legislative cu scopul de a umple golurile rămase în legislația penală a acestora, astfel încât să se conformeze pe deplin cerințelor articolului 46 din Convenția de la Istanbul privind circumstanțele agravante.**

121. Codul penal român incriminează ca infracțiune specifică, folosirea neautorizată a unei arme în temeiul art. 343.

10. Interzicerea proceselor alternative obligatorii de soluționare a litigiilor sau a condamnării (articolul 48)

328. Legea română nu prevede procese obligatorii de soluționare alternativă a litigiilor (ADR). Legea nr. 192/2006 privind medierea, prevede în mod expres că procedurile SAL (medierea) sunt facultative și se desfășoară „în condiții de neutralitate, confidențialitate și pe baza liberului consimțământ al părților”.¹²²

329. În ceea ce privește concilierea în procedurile de divorț, articolul 66 din Legea nr. 192/2006 privind medierea, care evidențiază procedurile SAL, legate de problemele familiale, impune verificarea unui posibil istoric de violență între soți și sfătuiește trimiterea cazurilor la mediere, în caz de abuz, sau se cunoaște violența.

330. Pe baza informațiilor disponibile, nu este clar dacă este asigurată depistarea sistematică a violenței domestice de către profesioniștii implicați în mediere. Prin urmare, este important ca judecătorii de familie să trimită la mediere, cazurile care implică violență domestică, numai atunci când există anumite garanții și criterii pentru a asigura demnitatea și protecția victimelor inclusiv, de exemplu, evaluarea dacă victimele au intrat în procedură sub presiune directă sau indirectă. În acest context, GREVIO subliniază, de asemenea, importanța unor mediatori special pregătiți, capabili să înțeleagă și să intervină adecvat în cazurile de violență domestică, asigurând o intervenție fără stereotipuri sau revictimizări ale femeilor.

331. Potrivit articolelor 67-70 din Legea nr. 192/2006, părțile la mediere trebuie să fie informate cu privire la drepturile lor în procedură. Legea acordă părților dreptul de a fi asistate de un avocat sau de o persoană la alegerea lor, precum și de a fi reprezentate de o persoană desemnată de acestea, în timpul medierii.¹²³ Cu toate acestea, reprezentanții societății civile, au indicat că, în practică, victimele infracțiunilor sunt rareori însoțite de altcineva decât avocatul lor și sunt puse în aplicare puține măsuri pentru a garanta că victimele infracțiunilor nu sunt victimizate în continuare ca urmare a procesului de mediere.

332. În materie penală, medierea este permisă, dar rămâne în orice situație opțională. Au fost exprimate îngrijorări cu privire la tipul de infracțiuni care pot fi supuse medierii. Codul penal roman, permite medierea pentru 28 de infracțiuni, inclusiv pentru violența domestică, vătămare corporală, viol, agresiune sexuală, agresiune, urmărire și hărțuire sexuală.¹²⁴ Mai mult, printr-un acord de mediere, se elimină răspunderea penală pentru infracțiunile mai sus menționate, acestea fiind infracțiuni pentru care retragerea plângerii înlătură răspunderea penală. Având în vedere că aceste infracțiuni implică violență și/sau intimidare, utilizarea medierii, ridică multe probleme legate de siguranța victimelor și de dezechilibrele de putere dintre părți. De asemenea, transmite mesajul că violența poate fi mediată în loc de sancționată. GREVIO reține însă că articolul 67, alin.2, din Legea nr. 211/2004, prevede că medierea în cauzele penale este posibilă cu condiția ca făptuitorul să-și fi acceptat în mod expres răspunderea pentru faptele violente.

333. GREVIO susține modificarea Legii nr. 217/2003¹²⁵ în 2018, care interzice procedurile de conciliere/mediere în legătură cu infracțiunea de nerespectare a unui ordin de protecție.

334. GREVIO nu are cunoștință de nicio măsură specială luată de stat pentru a se asigura că obligarea unui făptuitor la plata unei amenzi nu are ca rezultat indirect, dificultăți financiare pentru victimă, dar constată că, potrivit articolului 61 alineatul (3) din Codul penal, Cuantumul amenzii penale se stabilește luând în considerare, printre altele, obligațiile legale ale făptuitorului de a asigura persoanele aflate în grija sa.

122. Articolul 1 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator.

123. Articolul 52 din Legea nr.192/2006.

124. Vărgan V. (2016), „Infracțiunile pretabile la mediere și avantajele medierii în materie penală”.

125. Prin Legea nr.174/2018.

335. **GREVIO încurajează autoritățile române să:**

- a. să ia măsuri pentru a se asigura că, în cazurile de mediere familială în contextul divorțului în baza Legii nr. 192/2006 privind medierea, sunt instituite procese eficiente de screening și garanții care să permită judecătorilor și mediatorilor, să identifice și să remedieze dezechilibrele de putere dintre cele două părți rezultate din antecedente de violență domestică a unui soț împotriva celuilalt, în vederea asigurării consimțământului liber și deplin la procesul de mediere al ambelor părți;
- b. să se asigure că toate femeile victime ale formelor de violență reglementate de Convenția de la Istanbul, sunt informate cu privire la caracterul neobligatoriu al medierii în cadrul procedurilor penale;
- c. instruirea judecătorilor, mediatorilor și profesioniștilor din domeniul juridic cu privire la necesitatea de a se asigura că victimele își dau liber consimțământul la mediere și nu sunt expuse la revictimizare ulterioară.

VI. Cercetare, urmărire penală, drept procesual și măsuri de protecție

336. Responsabilitatea deplină pentru toate actele de violență împotriva femeilor, necesită un răspuns adecvat din partea agențiilor de aplicare a legii și a sectorului justiției penale. Capitolul VI al Convenției de la Istanbul, stabilește un set de măsuri pentru a asigura cercetări penale, urmăriri penale și condamnări ale diferitelor forme de violență acoperite de aceasta.

A. Obligații generale, răspuns imediat, prevenire și protecție (articolele 49 și 50)

337. Un principiu cheie al unui răspuns adecvat la violența împotriva femeilor, este acela al anchetelor și procedurilor judiciare rapide și eficiente, care se bazează pe o înțelegere de gen a acestor tipuri de infracțiuni și care iau în considerare drepturile victimei în toate etapele.

1. Raportare, răspuns imediat și investigații de către agențiile de aplicare a legii

338. În urma ratificării convenției în 2016, autoritățile române au depus eforturi importante pentru consolidarea cadrului legislativ și instituțional existent pentru investigarea și urmărirea penală a violenței domestice. GREVIO susține în special faptul că au fost adoptate orientări specifice care conturează procedura de intervenție a poliției în cazurile de violență domestică, cooperarea cu alte instituții cu responsabilități în prevenirea și combaterea violenței domestice, precum și procedura pentru emiterea și executarea ordinelor provizorii de protecție.¹²⁶ Ei permit polițiștilor să intre în orice locuință sau reședință fără nicio aprobare prealabilă și chiar să folosească forța sau echipamentul acestora, într-o manieră adecvată și proporțională, pentru a intra în încăperi în cazul plângerilor de violență domestică. Orientările se referă, de asemenea, la înregistrări audio sau video, fotografiile, indiferent de originea acestora și la orice documente, inclusiv mesaje și postări online și/sau pe telefonul mobil ca dovezi care ar putea fi adunate în astfel de situații.

339. Un alt set de orientări adoptate recent, se referă la procedura de intervenție de urgență în cazurile de violență domestică, cu accent deosebit pe violența împotriva copiilor.¹²⁷ Aceste orientări au completat metodologia-cadru pentru prevenire și intervenție multidisciplinară, crearea de rețele în situații de violență împotriva copiilor și violență domestică, care asigură un răspuns eficient și cuprinzător, o coordonare adecvată a intervenției autorităților într-un caz de violență împotriva unui copil, cuprinse într-o anexă la Hotărârea Guvernului nr. 49/2021.

340. GREVIO remarcă totuși că nu au fost depuse eforturi similare pentru standardizarea procedurilor poliției în legătură cu alte forme de violență împotriva femeilor și subliniază necesitatea unor linii directoare similare, în special pentru violența sexuală, urmărirea și căsătoria forțată, din cauza prevalenței lor ridicate în România.

341. În ciuda eforturilor recente depuse, GREVIO constată cu îngrijorare că violența împotriva femeilor și violența domestică, continuă să fie subraportate. A fost observat un nivel deosebit de scăzut de raportare în legătură cu infracțiunile de violență sexuală, inclusiv violul. Pe lângă rușinea și teama de stigmatizarea socială pe care o fac femeile reticente în a raporta violența, un alt motiv pentru a nu căuta ajutor, în special atunci când făptuitorul este un partener intim, este neîncrederea în sistemul de justiție penală, în special în agențiile de aplicare a legii.¹²⁸ În acest context, GREVIO subliniază că ofițerii de poliție, sunt deseori primii care intră în contact cu o victimă, iar atitudinea și acțiunile lor sunt cruciale pentru a determina dacă o victimă decide să raporteze și alege să participe la acțiunile judiciare ulterioare sau o abandonează.

126. Ordinul comun MAI/MMJS nr. 146 /2578/2018 privind gestionarea situațiilor de violență domestică de către polițiști.

127. Ordinul nr. 2525/2018 privind aprobarea procedurii de intervenție de urgență în situații de violență domestică.

128. În perioada iulie 2018 – mai 2019, centrul FILIA a organizat mai multe întâlniri în 27 de orașe și sate din România despre violența împotriva femeilor și alte probleme legate de drepturile femeii cu peste 2 000 de femei și fete. Majoritatea victimelor violenței și-au exprimat neîncrederea față de autorități, în special de agențiile de aplicare a legii.

342. Au fost exprimate îngrijorări că, în urma prejudecăților și a atitudinilor discriminatorii care decurg dintr-o cultură patriarhală, victimele care sunt tratate cu insensibilitate sau lipsă de compasiune, decid adesea să nu continue procesul. Reprezentantii societății civile, au adus în atenția GREVIO, preocupări cu privire la răspândirea miturilor și a stereotipurilor negative asupra femeilor victime în rândul autorităților de aplicare a legii, care uneori ar putea merge până la a manifesta reticență sau refuzul de a-și înregistra sau procesa plângerea.¹²⁹ În acest context, GREVIO susține amendamentul la Legea nr. 211/2004 prin Legea nr. 97/2018, care stabilește obligația de a furniza victimei care depune plângere o confirmare scrisă, numărul acesteia de înregistrare și informații referitoare la infracțiunea semnalată (art. 4, alin. 7). În timp ce legea și procedurile sunt în general respectate în caz de plângeri scrise, GREVIO constată că există încă, unele cazuri în care plângerile orale nu sunt înregistrate oficial și, astfel, victima nu are nicio garanție că va avea loc o anchetă. Mai mult, conform indicațiilor ONG-urilor de femei, în unele cazuri, polițiștii locali descurajează femeile să sune la numărul național de urgență (112), deoarece apelurile sunt înregistrate, iar ancheta trebuie să continue.¹³⁰

343. În plus, au fost ridicate îngrijorări cu privire la revictimizarea practicilor de investigație, cum ar fi interogarea îndelungată, comentariile și presupunerile înjositoare și chiar presiunea de a se reconcilia cu autorul violenței. Astfel de atitudini minimizează relatările victimelor despre violență, împiedică recunoașterea gravității și specificității violenței și împiedică aplicarea deplină a prevederilor și măsurilor menite să protejeze victimele și să le ofere măsuri de remediere.

344. Victimele violenței domestice sau sexuale, se confruntă adesea cu atitudini de învinovățire. Informațiile furnizate de GREVIO, în timpul vizitei de evaluare, sugerează că ofițerii de poliție ignoră adesea victimele violenței domestice care vin la secțiile de poliție pentru a raporta un abuz, spunându-le să revină atunci când situația s-a deteriorat; considerarea victimelor ca fiind parțial responsabile pentru situația în care se află; descurajarea victimelor să depună acuzații cu justificarea că este probabil să-și retragă plângerea, sau tratarea superficială a cazului dacă victimele par mai puțin educate sau provin dintr-un mediu socio-economic inferior, în special din comunitățile de romi. Uneori, victimele violenței se confruntă cu atitudini similare de învinovățire a victimelor, care pare să reflecte convingerile comune în societate.¹³¹

345. Mai mult, rapoartele societății civile, relevă situații în care victimele nu sunt informate că au dreptul de a solicita un ordin de protecție chiar dacă nu sunt căsătorite cu partenerul lor abuziv, nu primesc explicații cu privire la ceea ce urmează după ce depun o plângere penală, sau că uneori sunt chemați să facă o declarație cu privire la infracțiune, în ciuda faptului că aceste informații au fost deja consemnate în plângerea lor inițială.

346. GREVIO susține indicația din raportul de stat, conform căreia tot mai multe femei se înscriu în poliție, crescând astfel posibilitatea ca femeile victime să fie audiate de polițiști. GREVIO reamintește în acest sens că, conform Raportului explicativ la Convenția de la Istanbul, respectarea obligației prevăzute la articolul 50 din convenție, necesită printre altele, asigurarea unui număr adecvat de femei ofițeri de aplicare a legii, inclusiv la niveluri înalte de responsabilitate.¹³² GREVIO susține, de asemenea, adoptarea în 2016 a unor prevederi legale care prevăd că victimele violenței domestice, violenței sexuale, hărțuirii și hărțuirii sexuale pot fi audiate de o persoană de același sex, la cerere (articolul 111, paragraful 7, din Codul penal; Procedură). Acest lucru se aplică și victimelor în alte tipuri de cazuri în care, din cauza circumstanțelor infracțiunii, acest lucru este considerat necesar. Cu toate acestea, în practică, se pare că puține victime sunt conștiente de acest drept, chiar dacă organele judiciare au obligația de a le informa și, prin urmare, multe nu solicită audierea unei persoane de același sex.

129. Depunere scrisă ONG, pagina 2.

130. Depunere scrisă ONG, pagina 9.

131. De exemplu, 55% dintre români – cel mai mare procent din UE (media fiind de 27%) – consideră că violul este uneori justificabil; cu alte cuvinte, că există cel puțin o situație, cum ar fi victima să fie beată, să aibă mai mulți parteneri sexuali sau să poarte haine care dezvăluie, care pot face acceptabile actul sexual fără consimțământ. Comisia Europeană (2016), Raport special Eurobarometru 449: Violența bazată pe gen, p. 65.

132. A se vedea Raportul explicativ la Convenția de la Istanbul, punctul 258.

347. În ceea ce privește cerința unor investigații prompte și eficiente, GREVIO a fost alertat de îngrijorări cu privire la capacitatea agențiilor de aplicare a legii și a procurorilor de a se angaja să răspundă prompt la incidentele raportate de violență domestică și viol. Răspunsul autorităților statului la mai multe cazuri în care victimele au raportat acte de violență care pun viața în pericol, a fost întârziat, ineficient și inadecvat.¹³³ Asemenea atitudini au fost ilustrate de cazuri în care femeile au depus plângeri sau au cerut ajutor, dar nu au fost luate măsuri de protecție.¹³⁴

348. Răspunsurile întârziate sau insuficiente ale poliției, au fost atribuite, printre altele, lipsei de personal a poliției¹³⁵ și lipsa de pregătire a forțelor de ordine în ceea ce privește violența împotriva femeilor și violența domestică, ceea ce permite persistența stereotipurilor înrădăcinate și a atitudinilor patriarhale.

349. Din cele de mai sus, GREVIO observă cu îngrijorare că trebuie făcut mai mult pentru a asigura un răspuns prompt și adecvat din partea agențiilor responsabile de aplicare a legii în legătură cu toate formele de violență acoperite de Convenția de la Istanbul. Acest lucru ar necesita o varietate de măsuri, inclusiv formare direcționată și o specializare mai mare în cadrul poliției, precum și creșterea numărului de polițiști și înființarea de echipe mixte de poliție care să se ocupe de astfel de cazuri.

350. **GREVIO îndeamnă autoritățile române să:**

- a. **Intensifice eforturile pentru a asigura răspunsuri prompte și adecvate din partea agențiilor de aplicare a legii în legătură cu toate formele de violență împotriva femeilor, reglementate de Convenția de la Istanbul, oferindu-le resursele, cunoștințele și mijloacele necesare;**
- b. **să ia măsuri pentru a încuraja raportarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor, inclusiv violența partenerului intim, violența sexuală și violul, asigurând în același timp îmbunătățiri paralele în investigarea și urmărirea penală, inclusiv prin reducerea victimizării secundare în timpul procesului juridic;**
- c. **să elaboreze proceduri operaționale standard pentru aplicarea legii cu privire la toate formele de violență împotriva femeilor care intră sub incidența Convenției de la Istanbul, pe baza unei evaluări a punerii în aplicare în practică a orientărilor deja adoptate privind violența domestică.**

2. Anchetă și urmărire penală eficiente

351. Cercetarea preliminară a infracțiunii în domeniul violenței domestice și violenței sexuale, este efectuată de obicei de poliție. Procurorii supraveghează ancheta și pot efectua orice act de anchetă, bazându-se pe principiile și regulile generale ale PCC, deoarece nu există linii directe speciale pentru procurori cu privire la modul de gestionare a diferitelor tipuri de violență împotriva femeilor. Ei iau deciziile de inițiere sau continuare a urmăririi penale în cazurile de violență împotriva femeilor și fetelor, privind evaluarea probelor strânse de oamenii legii. Prin urmare, este important ca procurorii să aibă o apreciere deplină a naturii de gen a violenței împotriva femeilor și a modului în care violența împotriva femeilor este o expresie a inegalității de putere și a discriminării împotriva femeilor.

352. GREVIO a fost informat de autorități, că în România există indicatori specifici care să asigure urmărirea fără întârziere a cazurilor de violență asupra femeilor – în principiu, urmărirea penală trebuie finalizată în termen de șase luni de la sesizarea poliției sau de la începerea

133. În 2019, s-a raportat pe scară largă, uciderea Alexandrei Maceșeanu, care a sunat la Linia Națională de Urgență (112) pentru a raporta că a fost răpită și violată și care a cerut ajutor, dar a fost întâmpinată cu o lipsă de intervenție promptă din partea autorităților competente.

134. În 2020, alte două cazuri de violență împotriva femeilor au fost acoperite de mass-media în care polițiștii care erau conștienți de infracțiuni, nu au luat nicio măsură. La Viseu de Sus, județul Maramureș, o tanara de 18 ani, care avea o relație de cinci ani cu un barbat cu șase ani mai mare decât ea, și cu care avea deja doi copii, a fost ucisă de acesta. Bianca Ticala, victima, a depus plângere înainte de crima, în care a declarat că a fost amenințată de acesta. În Darvari, județul Mehedinți, o tanara de 17 ani a fost incendiată și a suferit arsuri pe 90% din corp de către un barbat, împotriva caruia a depus plângere pentru viol și agresiune sexuală. Bărbatul fusese recent eliberat din închisoare pentru uciderea a cinci persoane.

135. Potrivit informațiilor furnizate de autorități în timpul vizitei, doar 80% din posturile din cadrul poliției române sunt ocupate în prezent.

anchetei în orice alt mod. Audierea fără întârziere a victimei și a martorilor, se numără printre prioritățile anchetei.

353. Potrivit autorităților, se depun eforturi pentru a asigura colectarea sistematică a probelor de la locul crimei (dovezi fotografice ale rănilor sau alte semne de violență, declarații ale vecinilor etc.) pe lângă mărturia victimei. Potrivit art. 111, alin. 9, din CPP, organul judiciar care consemnează plângerea, trebuie să procedeze de îndată la audierea victimei care a depus plângerea. Prima declarație a victimei luată chiar înainte de începerea urmăririi penale în temeiul acestor condiții, este considerat un mijloc de probă. Potrivit autorităților române, refuzul victimei de a da declarație, nu are ca rezultat abandonarea cauzei, ci instanța poate avea în vedere ca probe numai declarațiile din urmărirea penală care sunt imposibil de readministrat în cursul judecății. Atunci când ancheta este declanșată din oficiu, dacă victima nu dorește să participe la procesul penal în calitate de persoană vătămată, aceasta poate fi audiată ca martor. În conformitate cu articolul 308 din CPP, declarațiile martorilor pot fi înregistrate audio-vizual pe parcursul urmăririi penale la cererea martorului, sau dacă organul de urmărire penală consideră necesar. Declarația consemnată în cursul urmăririi penale, este luată în considerare de instanță în cazul în care martorul nu poate fi audiat din nou.

354. S-a adus la cunoștința GREVIO că, deși articolul 113 din CPP prevede clar că audierile repetate ale victimelor ar trebui efectuate numai dacă este strict necesar pentru desfășurarea procedurii penale și, dacă este posibil, de aceeași persoană (articolul 111 din CPP). PCC), sistemul juridic din România nu acordă o atenție deosebită atenuării traumei victimelor infracțiunilor prin reducerea numărului de audieri ale acestora; în practică, victimele sunt nevoite să relateze experiența în mai multe rânduri, de cel puțin două sau trei ori: o dată la sediul de poliție sau la parchet și o dată sau de două ori în instanță, în funcție de infractor, dacă acesta face apel împotriva sentinței. GREVIO este îngrijorat de faptul că acest lucru poate avea un impact negativ asupra victimei, în special în cazurile de viol și violență sexuală.

355. GREVIO susține, totuși, alte prevederi legale speciale adoptate de autoritățile române pentru a asigura procedurile sensibile la gen și la copil. Amendamentele aduse CPC în 2016, au consolidat garanțiile în ceea ce privește audierea, reprezentarea și protecția victimelor vulnerabile ale infracțiunilor, în special a copiilor, a persoanelor cu dizabilități și a victimelor violenței sexuale. Victimele vulnerabile pot fi audiate în spații amenajate sau adaptate în acest scop, prin sau în prezența unui psiholog sau a altui specialist în consilierea victimelor, și de aceeași persoană în cazurile în care are loc o a doua audiere. Victimele abuzului sexual, în special copiii, trebuie să fie audiate de o persoană de același sex, cu excepția cazului în care autoritățile competente consideră că acest lucru ar prejudicia buna desfășurare a procedurilor sau drepturile și interesele altor părți. Dacă victima este un copil, interviurile trebuie înregistrate atunci când este posibil. Copiii sub 14 ani pot fi intervievați numai în prezența unui părinte, tutore sau îngrijitor principal. Pot fi luate măsuri speciale pentru a proteja identitatea și siguranța victimelor vulnerabile. În orice caz, din informațiile disponibile nu este clar dacă practica a evoluat în întreaga țară, iar abordarea parchetului și a autorităților judiciare este acum pe deplin stabilită și aliniată la cerințele convenției. În plus, întrucât autoritățile de anchetă și de urmărire penală au putere de apreciere în ceea ce privește multe dintre aceste măsuri, este esențial să se asigure că toți funcționarii sunt instruiți corespunzător pentru a evalua nevoile copiilor, adulților vulnerabili și ale victimelor infracțiunilor sexuale.

356. În ceea ce privește modul în care acuzarea prezintă în instanță probe referitoare la istoricul sexual și comportamentul sexual al unei victime în cazuri de viol, GREVIO a fost informat de autoritățile române că acestea, conform unui ordin intern al Procurorului General, orice probe care privesc dreptul la intimitate al victimei, este colectat într-un volum confidențial al dosarului la care au acces doar părțile la proces și organele judiciare.

357. GREVIO, a fost informat că nu există protocoale de colaborare între parchete și organizațiile de sprijinire a victimelor și serviciile sociale prestate de stat. În plus, procedurile de trimitere, nu sunt formalizate și instituționalizate.

358. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să se asigure că parchetele recurg la toate măsurile posibile pentru a oferi justiție penală, victimelor tuturor formelor de violență împotriva femeilor reglementate de Convenția de la Istanbul.**

3. Ratele de condamnare

359. GREVIO subliniază că lipsa de coordonare și comparabilitate a datelor colectate de autoritățile relevante, face imposibilă urmărirea cazurilor în toate etapele procedurilor de aplicare a legii și, mai precis, împiedică evaluarea condamnării, uzării și recidivei, precum și identificarea lacunelor în răspunsul instituțiilor. Cu toate acestea, deși datele furnizate de autorități nu includ rata condamnărilor ca atare, datele disponibile indică în mod clar un număr redus de condamnări.

360. Având în vedere cele de mai sus, GREVIO reiterează necesitatea urgentă ca autoritățile române să instituie un sistem de colectare a datelor judiciare adecvate, susținut de evaluări relevante ale jurisprudenței și ale procesării cauzelor penale de către organele de drept, procuraturi și instanțele pentru măsurarea performanței sistemului judiciar și pentru identificarea oricărui lacune în răspunsul instituțional la violența împotriva femeilor.

361. **GREVIO îndeamnă autoritățile române ca, pe baza datelor, cercetării și evaluării legislației, să identifice și să abordeze rapid orice/toți factorii care pot contribui la uzura în cazurile de viol, violență domestică și orice alte forme de violență împotriva femeilor.**

B. Evaluarea și gestionarea riscurilor (articolul 51)

362. Preocuparea pentru siguranța, victimei trebuie să se afle în centrul oricărei intervenții în cazurile tuturor formelor de violență reglementate de Convenția de la Istanbul. Astfel, articolul 51 stabilește obligația de a se asigura că toate autoritățile relevante, nu doar autoritățile de aplicare a legii, evaluează și elaborează în mod eficient un plan de gestionare a riscurilor de siguranță cu care se confruntă o victimă de la caz la caz, conform procedurilor standardizate și în cooperare între ele.

363. Evaluarea riscurilor pentru victimele violenței, este prevăzută nu numai prin Legea nr. 174/2018 care a modificat Legea violenței domestice, ci și prin Strategia națională de egalitate și violență domestică 2018-2021 și planul operațional însoțitor pentru 2018-2021.

364. În România, evaluarea și gestionarea riscurilor, sunt efectuate în principal de agențiile de aplicare a legii, PSAS și serviciile de probațiune.

365. Agențiile de aplicare a legii, efectuează de obicei o evaluare inițială a nevoilor individuale, având în vedere că de obicei sunt primul contact al victimelor cu autoritățile. GREVIO susține modificările recente aduse Legii violenței domestice,¹³⁶ care introduc pentru polițiști obligația efectuării unei evaluări a riscurilor în cazurile de violență domestică atunci când evaluează dacă este necesară emiterea unui ordin de protecție provizoriu. Pentru a asigura aplicarea acestor prevederi, un ordin privind gestionarea cazurilor de violență domestică de către poliție, Ordinul MAI nr. 146/2018 al Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Muncii,¹³⁷ a fost adoptat ulterior.¹³⁸ Ordinul prevede o procedură standardizată și obligatorie pentru tratarea unor astfel de cazuri, inclusiv un formular de evaluare a riscurilor. La evaluarea riscurilor se ia în considerare deținerea de arme de foc de către făptuitor. Nivelul de risc este evaluat de polițist pe baza răspunsurilor victimei la 21 de întrebări. În cazul în care concluziile evaluării riscurilor indică faptul că există un risc iminent de

136. Articolul 22, alin.3, din Legea violenței domestice, modificată prin Legea nr. 174/2018 la 21 iulie 2018, prevede următoarele: „Polițiștii evaluează situația de fapt, pe baza formularului de evaluare a riscului și conform metodologiei de utilizare a acestuia, stabilită potrivit art. 22 alin. 10”.

137. Anexa 1: Formular de evaluare a riscurilor, Ordinul nr. 146/2578/2018 din 11 decembrie 2018, privind gestionarea cazurilor de violență domestică de către poliție (Ordin 146/2578/2018 din 11 decembrie 2018 privind modalitatea de gestionare a cazurilor de violență domestică), de către polițiști).

138. Potrivit Institutului European pentru Egalitatea de Gen (EIGE), în România, instrumentele standardizate de evaluare a riscurilor, sunt la început. Instrumentele de evaluare a riscurilor sunt dezvoltate special pentru uz național – nu sunt validate la nivel internațional.

pericol pentru viața, integritatea fizică sau libertatea victimei, polițistul care a întocmit fișa de evaluare a riscului, emite un ordin de protecție provizoriu.

366. Potrivit informațiilor furnizate de autorități, parchetul poate efectua o evaluare individuală a victimelor prezumate a fi vulnerabile în vederea stabilirii măsurilor de protecție specială, dacă instanța consideră că este necesar. Cu toate acestea, se pare că autoritățile judiciare fac rar astfel de evaluări.¹³⁹ De asemenea, procurorul examinează formularul de evaluare a riscului transmis de poliție, împreună cu cererea de confirmare a ordinului de protecție provizoriu (a se vedea mai jos la articolul 52). Nu există linii directoare specifice pentru evaluarea riscului de către procurori.

367. GREVIO constată că Ordinul nr. 2525/2018, pentru aprobarea unei proceduri de intervenție de urgență în cazuri de violență domestică, include un alt model de evaluare a riscului precum și o metodologie de intervenție în astfel de cazuri de către o echipă mobilă de personal în principal din PSAS (Public. Serviciile de Asistență Socială) sau GDASPC. Similar modelului pentru polițiști, acest formular are ca rezultat, un scor care reflectă riscul (scăzut, mediu sau mare) și implică obligația serviciilor sociale de a îndruma victimele către servicii de sprijin și instituții care le pot oferi protecție și/sau informează victimele cu privire la drepturile lor.

368. Deși constată cu satisfacție că, în conformitate cu ordinele nou adoptate, evaluarea riscului și a nevoilor victimelor se bazează pe modele formale, cum ar fi șabloane, îndrumări și proceduri scrise, și ia în considerare dorința de protecție a victimei, având în vedere cât de noi sunt aceste instrumente legale, pentru GREVIO este dificil să evalueze eficiența lor în evaluarea nevoilor victimelor. În plus, existența mai multor ordine al căror scop și metodologie par să se suprapună, ar putea îngreuna și mai mult evaluarea.

369. O evaluare individuală a riscului, este efectuată și de operatorii liniilor naționale de asistență pentru victimele violenței domestice (0800 500 333), precum și a liniei de asistență pentru copiii expuși riscului de violență, abuz și neglijare (116 111). Operatorii care sunt asistenți sociali instruiți, informează autoritățile și/sau trimit victimele violenței sau abuzului către servicii specializate de asistență pe baza unui model de evaluare a riscurilor, care ia în considerare și nevoile victimei.

370. GREVIO reiterează că obligația de a asigura evaluarea riscurilor se extinde la toate formele de violență împotriva femeilor. Cu toate acestea, observă că nu există informații dacă evaluările riscurilor sunt luate în considerare în mod corespunzător în toate etapele investigației și în aplicarea măsurilor de protecție. Nu este clar dacă toate autoritățile competente care intră în contact cu victimele, evaluează în mod eficient riscul pentru siguranța victimei, de la caz la caz. În acest context, GREVIO subliniază că evaluarea riscurilor ar trebui abordată ca un proces dinamic, în care riscurile sunt reevaluate în mod continuu.¹⁴⁰

371. Autoritățile române nu au furnizat informații cu privire la modul și în ce detaliu se realizează evaluarea riscurilor pentru femeile sau fetele expuse la alte forme de violență în afara violenței domestice. Mai mult, GREVIO notează că nu există linii directoare pentru evaluarea formelor de violență, altele decât violența domestică. GREVIO întrebă, de asemenea, în ce măsură implementarea planurilor individuale de protecție este monitorizată pentru a asigura eficacitatea acestora, deoarece au fost puse la dispoziție puține informații, sau chiar deloc.

372. GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române să se asigure că evaluările riscurilor sunt repetate în toate etapele relevante ale procedurilor penale cu implicarea serviciilor specializate pentru femei și că evaluările sistematice și sensibile la gen și managementul siguranței devin proceduri standard în toate cazurile de violență împotriva femeilor. acoperite de Convenția de la Istanbul.

139. Raport privind cele mai bune practici în sprijinirea victimelor: trimiteri, informații, evaluare individuală (VICToRIIA), pagina 19

140. Raport explicativ la Convenția de la Istanbul, paragraful 260.

C. Ordine de interdicție de urgență (articolul 52)

373. După intrarea în vigoare a Convenției de la Istanbul în România, în 2018 a fost introdus în legislația română, un ordin provizoriu de protecție (OPP), care servește ca ordin de interdicție de urgență, conform prevederilor convenției. În temeiul articolului 28 din Legea violenței domestice, modificată prin Legea nr. 174/2018, în situațiile de risc iminent pentru viața, integritatea fizică sau libertatea unei persoane printr-un act de violență domestică, organele de drept au competența de a obliga făptuitorul să părăsească locuința victimei sau persoanei aflate în pericol, indiferent dacă acesta este proprietarul bunului, pentru o anumită perioadă de timp și să interzică făptuitorului intrarea în locuință.

374. Existența unui risc iminent, se stabilește pe baza unei evaluări la fața locului a dovezilor și a unui formular de evaluare a riscului. În cazul în care nu sunt îndeplinite cerințele pentru emiterea unui ordin de protecție provizorie, agenții de poliție au obligația de a informa persoanele aflate în situație de risc, că au posibilitatea de a depune la instanță o cerere de ordin de protecție.

375. GREVIO notează că OPP intră în vigoare imediat, deși trebuie confirmat de un procuror în termen de 48 de ore pe baza formularului de evaluare a riscului și a probelor colectate de polițist. OPP-urile confirmate de un procuror, împreună cu toate probele din dosar, trebuie apoi depuse la judecător, care va decide asupra emiterii ordinului de protecție (OP), printr-o procedură de urgență.

376. GREVIO susține abordarea consecventă a autorităților române care asigură continuitatea între OPP și OP în protecția victimelor. În temeiul art. 34, alin. 7, din Legea nr. 217/2003 – durata inițială a OPP poate fi prelungită până la finalizarea procedurii judiciare a ordinului de protecție, pentru a se asigura că nu există nicio lacună în protecția persoanelor aflate în situație de risc.

377. OPP poate fi atacat, însă contestația nu împiedică executarea lui și are o valabilitate de cinci zile (calculat pe ore – 120 ore), cu posibilitate de prelungire până la emiterea OP.

378. Pe baza informațiilor și datelor furnizate de autorități, GREVIO constată cu satisfacție că, deși au fost recent adoptate, OPP-urile sunt frecvent utilizate în practică. Primele OPP au fost emise în ianuarie 2019, iar numărul de ordine confirmate de parchet și instanțe este în continuă creștere. În timp ce în 2019, numărul ordinelor confirmate a fost de 2 958 – din 7 986 OPP emise de poliție – procentul ordinelor confirmate a fost mult mai mare în 2020. Din 8 456 OPP, un total de 7 191 au fost confirmate de procurori și ulterior trimise instanțelor de judecată, care ulterior au acordat ordine de protecție extinsă, pe termen mai lung, pentru 4 659 din cele 7 191 ordine de protecție provizorie.

379. GREVIO susține emiterea către poliție și procurori a unor linii directe pentru a asigura aplicarea noilor prevederi privind OPP-urile. Un ordin comun adoptat de Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ordinul nr. 146/2578/2018, stabilește procedura de eliberare a OPP-urilor și conține un formular de evaluare a riscului și instrucțiuni privind modul pentru a o completa.

380. Respectarea OPP și OP este monitorizată de polițiști; nerespectarea măsurilor dispuse prin cele două instrumente, constituie o infracțiune pedepsită cu închisoare de la o lună la un an, dar aceasta a fost majorată în 2020 la o pedeapsă cu închisoarea de la șase luni la cinci ani. Conform informațiilor disponibile, în 2020 au fost încălcate 479 de OPP.

381. În plus, conform prevederilor legale recent adoptate,¹⁴¹ unui presupus autor de violență domestică servit cu un OPP sau OP, poate fi obligat să aibă permanent un sistem de supraveghere electronică, implementarea acestei noi măsuri începând din martie 2022.

382. GREVIO constată că Parchetul General asigură colectarea periodică a datelor statistice cu privire la numărul de OPP emise.

D. Ordine de restricție sau de protecție (articolul 53)

383. Ordinele de protecție (OP), au fost introduse pentru prima dată în România în 2012. În temeiul articolului 23 din Legea violenței domestice, modificată prin Legea nr. 25/2012, ordinul de protecție, este o măsură de protecție acordată la cererea unei persoane a cărei viață, fizică sau integritatea mintală sau libertatea, sunt puse în pericol de un act de violență domestică (incluzând nu numai violența fizică și verbală, ci și violența cibernetică, violența psihologică și violența sexuală, economică, socială sau spirituală).

384. Solicitarea ordinului de protecție poate fi formulată nu numai de către victimă (personal sau de către reprezentant), ci și de către procuror sau reprezentantul autorității sau structurii competente, la nivelul unității administrativ-teritoriale, cu atribuții în domeniul protecției victimelor violenței domestice sau de către reprezentantul oricărui furnizor de servicii sociale în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice, acreditat potrivit legii, cu acordul victimei.

385. În conformitate cu prevederile art. 28 din Legea violenței domestice, victima violenței domestice, poate renunța la examinarea cererii de ordin de protecție în cazurile în care cererea a fost depusă în numele acesteia de către un procuror sau alte persoane legitime.¹⁴² GREVIO constată cu îngrijorare că în cazurile în care persoana protejată prin ordinul de protecție încalcă prevederile ordinului, aceasta va fi obligată să acopere cheltuielile efectuate cu emiterea și executarea ordinului, ceea ce poate avea un efect descurajant pentru victime. De asemenea, una dintre măsurile de protecție reglementate de lege și anume obligarea presupusului făptuitor la o distanță minimă față de victimă și, dacă este cazul, față de membrii familiei, poate fi pusă în practică numai dacă persoanele protejate își exprimă consimțământul pentru un sistem electronic de supraveghere care permite verificarea dacă făptuitorul își respectă obligațiile.

386. Articolul 27 din Legea violenței domestice, prevede o procedură accelerată pentru emiterea ordinilor de protecție. Ordinele de protecție se emit de judecători în termen de 72 de ore de la înregistrarea cererii solicitantului, pe o perioadă de maximum șase luni. Ordinul de protecție este executoriu de îndată de organul de poliție căruia i se comunică ordinul și în termen de maximum cinci ore. După expirarea OP, se poate depune o nouă cerere în acest sens, dacă sunt încă îndeplinite condițiile legale pentru eliberarea OP.

387. Prin ordinul de protecție se pot lua (la cererea victimei) una sau mai multe dintre următoarele măsuri: evacuarea temporară a făptuitorului din locuința familiei, indiferent dacă acesta este proprietarul imobilului; limitarea dreptului făptuitorului de a folosi doar o parte din locuința comună atunci când aceasta poate fi împărțită în așa fel încât făptuitorul să nu intre în contact cu victima; cazarea/plasarea victimei, cu acordul acesteia, și, după caz, a copiilor, într-un centru de îngrijire; obligarea făptuitorului să păstreze distanța minimă prescrisă față de victimă, de membrii familiei acesteia sau de reședința, locul de muncă sau instituția de învățământ a persoanei protejate; interzicerea făptuitorului de a intra în anumite locuri sau zone desemnate pe care persoana protejată le frecventează sau le vizitează în mod regulat; obligarea făptuitorului să poarte un sistem electronic de supraveghere; interzicerea oricărui contact, inclusiv prin telefon, prin poștă sau în orice alt mod, cu victima; solicitarea făptuitorului să predea orice arma către poliție; custodia copiilor minori sau stabilirea reședinței acestora. Instanța mai poate dispune ca făptuitorul să suporte chiria și/sau cheltuielile de întreținere pentru locuința temporară în care victima,

141. În Monitorul Oficial nr. 515 din 18 mai 2021.

142. În 2020, 1 758 de victime nu au continuat procedura inițiată de procurori.

copiii minori sau alți membri ai familiei trăiesc sau vor trăi din cauza incapacității de a rămâne în casa familiei.

388. Nu se menționează în lege pragul probatoriu pentru emiterea unui ordin de protecție, cu excepția faptului că probele a căror administrare ar necesita un timp îndelungat, nu sunt admisibile.

389. Respectarea OP este monitorizată de polițiști; nerespectarea măsurilor dispuse de OP, constituie infracțiune, care se pedepsește cu închisoare de la șase luni la cinci ani.¹⁴³ Potrivit observațiilor ONG-urilor, încălcarea ordinului de protecție înainte de modificarea legii în 2020, a fost rareori sancționată sau sancțiunile au fost minore, rezultând amenzi administrative sau pedepse cu suspendare.¹⁴⁴ GREVIO notează că, în ciuda măsurilor legale luate în 2020, 30% din ordinele de protecție emise, au fost încă încălcate. În schimb, nu au fost furnizate informații cu privire la numărul și tipul sancțiunilor impuse ca urmare a încălcărilor, inclusiv cu închisoarea.

390. GREVIO susține faptul că o cerere de ordin de protecție este gratuită. De asemenea, notează cu satisfacție, modificările introduse în august 2020 la Legea violenței domestice, oferirea asistenței juridice obligatorie pentru victimele care solicită ordine de protecție, ce va fi acordată gratuit de către consilierii desemnați de instanță, dacă victimele nu sunt asistate de un ales.

391. De asemenea, menționează că, în conformitate cu legislația română, OP-urile sunt emise numai în cazuri de violență domestică; în consecință, victimele formelor de violență precum violența sexuală sau căsătoria forțată, nu pot obține un ordin de protecție.

392. **GREVIO încurajează autoritățile române să:**

- a. să se asigure că sunt disponibile ordine de protecție pentru victimele tuturor formelor de violență împotriva femeilor, reglementate de Convenția de la Istanbul;
- b. să identifice cauzele numărului mare de încălcări ale ordinelor de protecție de către făptuitori și să furnizeze periodic date privind încălcările și sancțiunile impuse ca urmare a încălcărilor;
- c. asigura implementarea eficientă și promptă a sistemului de monitorizare electronică a respectării ordinelor provizorii de protecție și ordinelor de protecție.

E. Ex parte și procedurile din oficiu (articolul 55)

1. Ex parte și procedurile din oficiu

393. Articolul 55, paragraful 1, din Convenția de la Istanbul, impune părților obligația de a se asigura că investigațiile asupra unui număr de categorii de infracțiuni nu depind în totalitate de raportul sau plângerea depusă de o victimă și că orice procedură în curs, poate continua chiar și după ce victima și-a retras declarația de plângere.

394. România și-a rezervat dreptul de a nu aplica articolul 55, paragraful 1, cu privire la articolul 35 din Convenția de la Istanbul, privind infracțiunile minore, scutindu-l de obligația de a supune actele minore de violență fizică împotriva femeilor, cercetării și urmăririi penale din oficiu. Motivele furnizate de autoritățile române, au indicat că această rezervă este înrădăcinată în convingerea că decizia de a depune sau nu, plângere în astfel de cazuri, ar trebui să aparțină victimei. În consecință, GREVIO nu a fost în măsură să examineze punerea în aplicare a articolului 55 din Convenția de la Istanbul, în legătură cu actele minore de violență fizică.

143. Legea nr. 183/2020, publicată în Monitorul Oficial nr. 758 din 19 august 2020, pentru modificarea Legii nr. 217/2003.

144. Nemeș C. și Crișan G. (2017), „Violența domestică

145. „An Analysis of Judicial Practices” („Violența domestică. Practică judiciară comentată”), Universul Juridic, București, p. 12.

395. GREVIO este îngrijorat de faptul că în cazul violului în forme neagravante (articolul 218), agresiunii sexuale în forme neagravante (articolul 219) și hărțuirii sexuale (articolul 223), Codul penal roman, impune plângerea victimei pentru deschiderea unei urmăriri penale.

396. Deși România a formulat în temeiul articolului 78 o rezervă la articolul 55, paragraful 1, cu privire la articolul 35 din Convenția de la Istanbul privind violența fizică, pentru infracțiuni minore de violență fizică, articolul 199, paragraful 2, din Codul penal, prevede că pentru infracțiunile de agresiune și alte violențe prevăzute la art. 193 și vătămare corporală din neglijență în temeiul art. 196 săvârșită de un membru al familiei, urmărirea penală poate fi pusă în mișcare nu numai pe baza plângerii prealabile depuse de victimă, ci și din oficiu. Mai mult, potrivit unei modificări aduse articolului 199 din noiembrie 2020, procesul penal pentru infracțiunile prevăzute la articolele 193 și 196, săvârșite de un membru al familiei, poate fi încetat doar ca urmare a retragerii plângerii prealabile și nu ca urmare a reconcilierii.

397. GREVIO susține faptul că potrivit art. 157, alin. 4, din Codul penal, în cazurile infracțiunilor pentru care acțiunea penală este pusă în mișcare la o plângere prealabilă, precum în cazul minorilor sau persoanelor cu capacitate juridică limitată, acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, dacă victimele violenței nu au competență juridică sau au competența juridică diminuată.

398. Astfel, pentru unele forme de violență sexuală, cum ar fi violul și agresiunea sexuală (articolele 218 și 219), dacă nu există circumstanțe agravante și atacul nu a dus la moarte, poliția și procurorii pot să nu urmărească un caz pe cont propriu, dar necesită plângerea victimei, chiar dacă există dovezi fizice independente.

399. GREVIO constată, de asemenea, cu îngrijorare, intervalul scurt de timp disponibil în care victimele sunt așteptate să ia o decizie. O plângere prealabilă se depune în termen de trei luni din ziua în care persoana vătămată a suferit violența. Atunci când persoana vătămată este minoră sau invalidă, se oferă un termen de trei luni de la data la care reprezentantul legal a aflat despre fapta de violență. Dacă făptuitorul este reprezentantul legal al minorului sau al persoanei incapabile, se oferă un termen de trei luni, de la data numirii unui nou reprezentant legal.

400. GREVIO îndeamnă autoritățile competente să își modifice legislația națională pentru a se conforma cu regulile privind urmărirea penală ex parte și din oficiu, în ceea ce privește infracțiunile de viol și agresiune sexuală.

401. GREVIO invită autoritățile române să ridice rezerva fata de articolul 55, alineatul 1, din Convenția de la Istanbul.

2. Sprijinul victimelor în procedurile judiciare

402. În ceea ce privește însoțirea unei persoane în timpul audierilor, legislația română acordă victimelor, dreptul de a fi însoțite de tutorele legal în cazul minorilor și al unei persoane la alegerea acestora (art. 113, alin. 5, din Codul de procedură penală). De asemenea, în mai 2018, Parlamentul României, a adoptat Legea nr. 98/2018 pentru modificarea Legii nr. 211/2004 privind unele măsuri de protecție a victimelor infracțiunilor, al cărui scop este transpunerea Directivei 2012/29/UE, privind drepturile victimelor infracțiunilor (Victimele UE Directivă). Unul dintre articolele nou introduce, se referă la dreptul victimei de a fi însoțită de o persoană la alegere, încă de la primul contact cu o autoritate competentă, pentru a facilita comunicarea.¹⁴⁵

F. Măsuri de protecție (articolul 56)

403. Legea nr.211/2004 asupra măsurilor de asigurare și furnizare de informații, sprijin pentru și protecția victimelor infracțiunilor și Codul de procedură penală (CCP), ambele modificate recent și completate, prevăd o gamă largă de măsuri de protecție pentru victimele infracțiunilor.

145. Articolul 1(2), Legea nr. 97/2018 pentru modificarea Legii nr. 211/2004 privind unele măsuri de protecție a victimelor infracțiunilor.

404. Asigurarea transpunerii Directivei 2012/29/UE, privind drepturile victimelor infracțiunilor în Legislația română, Legea nr. 211/2004 prevede o serie de măsuri pentru furnizarea de informații cu privire la drepturile victimelor infracțiunilor, încă de la primul contact cu autoritățile, dar și proceduri de acces la instrumentele de exercitare a acestor drepturi. Victimele trebuie informate, printre altele, cu privire la dreptul lor la consiliere psihologică, asistență juridică gratuită și compensare financiară de către stat (articolul 4, paragraful 1), precum și dreptul lor de a fi sesizat dacă contravenientul este condamnat, este eliberat sau scapă. GREVIO susține prevederea de noile prevederi legale că victimele trebuie să fie informate într-un limbaj accesibil, astfel încât să poată înțelege informațiile transmise (Articolul 4, alin.2, din Legea nr. 211/2004). Cercetările au arătat că barierele de comunicare apar de obicei, în special în timpul primului contact între victime și agențiile de aplicare a legii, când drepturile victimelor și aspectele procedurale legate de cazul lor sunt prezentate într-un limbaj tehnic juridic.

405. CPC completează drepturile victimelor de a fi informate, obligând autoritățile judiciare să informeze victima cu privire la locul și momentul judecății, natura acuzațiilor împotriva infractorului, hotărârea judecătorească definitivă și orice decizie de a nu urmări.¹⁴⁶ În cazul în care făptuitorii au fost condamnați la o pedeapsă cu închisoarea, victimele trebuie înștiințate cu privire la eliberarea sau evadarea făptuitorului (articolul 111 al PCC). În ciuda vulnerabilității și fricii majorității victimelor, în practică însă, nu li se oferă întotdeauna această protecție. Deși în cazurile în care infractorul evadează din închisoare, Administrația Națională a Penitenciarelor are obligația de a sesiza jandarmeria, care se ocupă de sechestrarea persoanei, nu există niciun protocol sau regulament care să permită o astfel de sesizare. Mai mult, GREVIO constată cu îngrijorare că victimele fără un avocat care să le asiste, întâmpină și mai multe dificultăți în accesarea informațiilor, în special în timpul urmăririi penale, care nu este publică.

406. În temeiul articolului 113 din CPP, anumite categorii de victime, inclusiv victimele violenței și copiii, sunt prezumate a fi vulnerabile – pe baza unei evaluări individuale de către organele de drept și procuratura, dacă instanța consideră că este necesar. Aceștia pot beneficia de măsuri speciale precum protecția identității, protecția poliției și audierea în compania unui psiholog (pentru copiii victime) (articolul 111 și articolele 125-130 din Codul de procedură penală). Cu toate acestea, conform informațiilor disponibile, în practică, aceste măsuri sunt rareori aplicate sau gestionate inegal în toată țara.¹⁴⁷ Potrivit unui raport privind accesul la justiție al victimelor violenței domestice, măsurile de protecție a victimelor sunt insuficiente.¹⁴⁸

407. GREVIO susține modificarea CPC din 2016 care a introdus prevederi specifice în legătură cu audierea victimelor. Audierea victimelor care au nevoie de protecție specială, poate avea loc în locuri special amenajate sau adaptate în acest scop; și, dacă este posibil, cu ajutorul unui psiholog sau consilier calificat al cărui scop este asigurarea bunăstării emoționale a victimelor prin interviuarea acestora sau prin medierea comunicării cu autoritățile judiciare (art. 111 al PCC). În plus, audierea persoanei poate fi înregistrată prin mijloace tehnice audio sau audiovizuale atunci când organul de urmărire penală consideră că este necesar, sau când persoana a solicitat în mod expres și este posibilă efectuarea înregistrării. Cu toate acestea, utilizarea acestor măsuri de protecție este lăsată la aprecierea organelor judiciare, deoarece acestea pot fi luate numai atunci când este posibil și „când organul judiciar consideră că acest lucru nu afectează buna desfășurare a procesului sau drepturile și interesele partilor”. În plus, dificultățile care decurg din lipsa sălilor special amenajate și mijloacele insuficiente pentru înregistrarea audiovizuală, precum și lipsa de încredere a victimelor în eficacitatea acestor măsuri, par să prezinte bariere în calea utilizării acestora.¹⁴⁹

408. GREVIO ia act cu satisfacție de măsurile existente pentru asigurarea protecției vieții private a victimei în timpul și după procedura penală, care includ izolează proceselor de judecată pentru

146. 81 din CPP, victima are dreptul de a fi informată, într-un termen rezonabil, asupra stadiului urmăririi penale, la cererea explicită, cu condiția să indice o adresă pe teritoriul României, o adresă de e-mail, sau o adresă de mesagerie electronică, la care pot fi comunicate astfel de informații.

147. Raport VICTORIA, pag. 20.

148. Centrul de Resurse Juridice, VICATIS: „Abordare centrată pe victimă pentru îmbunătățirea serviciilor de asistență. Raport național de cercetare – România”, februarie 2019, pp. 24-25.

149. Raport național „Drepturile victimelor infracțiunilor în România”, mai 2020, redactat de avocatul Berbec Silvia Antoaneta, Președintele Asociației Pro Refugiu, pag. 8.

infracțiuni ce implică violență și excluderea presei sau a mass-media din sălile de judecată.¹⁵⁰ De asemenea, sunt luate măsuri pentru anonimizarea datelor victimelor incluse în citațiile sau hotărârile judecătorești, atunci când informațiile sunt replicate pe portalul instanțelor, astfel încât acestea să nu poată fi identificate ca victime ale traficului de persoane sau violului. Cu toate acestea, măsurile nu sunt aplicabile victimelor altor forme de violență (cum ar fi violența domestică). Măsuri suplimentare pentru asigurarea vieții private a victimelor sunt prevăzute în Regulamentul de procedură al instanțelor¹⁵¹, care prevede că documentele medicale și medico-legale, probele obținute în urma metodelor de supraveghere tehnică, stenogramele convorbirilor de orice fel, fotografiile și probele care conțin imagini furnizate în cauze penale, precum și fotografiile și probele furnizate în cauzele civile, trebuie păstrate în volume separate; marcate cu „date confidențiale”, dacă se referă la informații legate de confidențialitate.

409. GREVIO remarcă, de asemenea, că dreptul la interpretare și traducere în timpul procesului penal este garantat de CPC¹⁵² și Legea nr.211/2004.¹⁵³ În toate etapele procesului penal, inclusiv audierile, comunicarea cu avocații în pregătirea unui caz și consultarea dosarelor acestora, victimelor li se poate asigura gratuit un interpret. Mai mult, de la modificarea Legii nr. 211/2004 în 2018, instanțele nou construite, trebuie să fie dotate cu săli de așteptare separate pentru victime și infractori și că spații similare ar trebui amenajate în instanțele existente, începând cu ianuarie 2019. Până în prezent însă, majoritatea instanțelor nu au implementat această măsură și, ulterior, nu au intrările separate sau sălile de așteptare necesare pentru victime și făptuitori, ceea ce înseamnă că de obicei așteaptă împreună cu avocații lor și procurorii în hol înainte de începerea ședinței de judecată. În instanță, victimele depun mărturie în fața infractorului și a echipei de avocați ai acestora, deseori la doar câțiva metri distanță.

410. GREVIO susține măsurile speciale disponibile pentru a oferi protecție copiilor victime și copiilor martori ai violenței. Articolul 111, paragraful 8, din CPP, cu modificările 2016, prevede că înregistrarea interviurilor prin mijloace video și/sau audio este obligatorie, cu excepția cazului în care acest lucru nu este posibil. Cu toate acestea, autoritățile judiciare trebuie să includă în declarația victimei, motivele neînregistrării interviului.

411. GREVIO constată cu interes că, în contextul proiectului „Model multidisciplinar și intersectorial de intervenție pentru un răspuns coordonat și eficient la nevoile copiilor victime ale violenței domestice”,¹⁵⁴ inițiativele au condus la înființarea de săli de interviu special concepute pentru minori, care urmăresc reducerea riscului de victimizare secundară, intervievând copilul o singură dată și înregistrând declarația acestuia pentru a fi folosită ca dovadă în cadrul procedurilor penale. În prezent, există doar șase săli de interviu special amenajate, prietenoase pentru copii, pentru copiii care au fost victime ale violenței, situate în parchete și în GDASPC și 25 de spații în diferite instanțe din România. Există, totuși, necesitatea creării unor astfel de camere în toate instituțiile care se ocupă cu victimele vulnerabile.

412. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să asigure utilizarea sistematică a tuturor măsurilor disponibile de protecție a victimelor violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, inclusiv a copiilor victime și martori, așa cum este prevăzut de legislația română, în special în timpul investigațiilor și procedurilor judiciare, inclusiv asigurarea audierilor prin mijloace audiovizuale, folosind camere sigure, informarea victimelor cu privire la eliberarea făptuitorilor și instalarea de zone separate de intrare și așteptare în instanțe pentru victime și autori.

150. Potrivit articolului 322 CPP, la cererea victimei sau din oficiu, audierea poate fi declarată nepublică dacă se consideră că o ședință publică ar putea afecta interesele statului sau morala, demnitatea sau viața intimă a unei persoane, interesele minorilor sau justiția.

151. Regulamentul de procedură al instanțelor judecătorești se aprobă prin Decizia Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1375/2015.

152. Articolele 12 și 81 din CPC.

153. Articolul 1, alin.2, din Legea nr. 211/2004 cu modificările ulterioare prin Legea nr. 97/2018.

154. Cofinanțat printr-un grant oferit de Elveția, ca parte a contribuției Elveției la UE extinsă, în parteneriat cu Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Cluj, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, Fundația Terre des hommes, Fundația Internațională pentru Copil și Familie Dr Alexandra Zugravescu și Asociația Femei Împotriva Violenței – Artemis. Proiectul a fost susținut ulterior de Parchetul de pe lângă Tribunalul București, Direcția Generală a Poliției București și, financiar, de Ambasada Franței în România și Ambasada Canadei în România.

G. Asistență judiciară (articolul 57)

413. În România, asistența juridică gratuită este disponibilă în temeiul Legii nr. 211/2004, dar este limitată la victimele infracțiunilor grave (articolul 14). Cu toate acestea, conform aceleiași legi, victimele unor infracțiuni mai puțin grave, pot avea acces la asistență juridică gratuită pe baza unui test de resurse financiare. Astfel, asistența judiciară gratuită se poate acorda la cerere și victimelor altor infracțiuni, dacă venitul lunar pe membru de familie al victimei este cel mult egal cu salariul de bază minim brut al țării pentru anul în care victima a depus cererea de asistență juridică gratuită. (Articolul 15).

414. CPC stabilește, de asemenea, cazuri speciale în care asistența juridică gratuită pentru victimele diferitelor infracțiuni este obligatorie. Articolul 93, paragraful 5, CPP prevede, ca regulă generală, că ori de câte ori instanța judecătorească consideră că persoana vătămată nu se poate apăra, dacă nu și-a ales un avocat, instanța va trebui să numească un avocat ex. officio. De asemenea, potrivit art. 93, alin. 4, CPP, asistența juridică este obligatorie atunci când persoana vătămată sau partea civilă este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu limitată. În astfel de cazuri, asistența juridică este gratuită.

415. Asistența juridică sponsorizată de stat în procedurile civile, este disponibilă victimelor violenței domestice în conformitate cu Legea violenței domestice, cu modificările ulterioare.¹⁵⁵ Legea prevede că oamenii legii și procurorii sunt obligați să informeze victimele violenței domestice, cu privire la dreptul lor de a avea acces la asistență juridică. Cu toate acestea, GREVIO a fost alertat cu privire la faptul că un număr semnificativ de potențiali solicitanți nu cunosc existența unui sistem de asistență juridică.

416. GREVIO susține o modificare a Legii violenței domestice în 2020, prin care asistența juridică pentru cererile de ordine de protecție este acum obligatorie (articolul 27, alineatul 2).¹⁵⁶

417. În anul 2008, Ordonanța de Urgență nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, cu modificările ulterioare, a adăugat un mecanism general de acordare a asistenței juridice de stat pentru toate cauzele civile, extinzând astfel criteriile de eligibilitate. Potrivit ordonanței, asistența judiciară se acordă la cererea unui solicitant pentru orice chestiune sau procedură civilă, comercială, administrativă, de muncă sau de securitate socială, precum și pentru anumite alte chestiuni și proceduri, la cerere, dacă solicitantul: (a) este o persoană fizică; (b) are reședința în România sau într-un stat membru al Uniunii Europene; (c) a avut un venit lunar net pe membru al gospodăriei sub un anumit prag în cursul celor două luni premergătoare solicitării (sub rezerva anumitor excepții); și (d) costurile legate de procedurile judiciare sau de obținerea de consiliere juridică pentru a apăra un drept legitim, sunt suficient de mari pentru a pune în pericol capacitatea financiară a solicitantului de a-și întreține familia. Prin excepție, dacă un solicitant dovedește lipsa mijloacelor financiare și că drepturile sale ar fi prejudiciate prin întârziere, atunci cererea de asistență judiciară a solicitantului poate fi aprobată și de decanul baroului local în temeiul articolelor 71-75 din Legea nr. 51/1995 și articolele 156, 157 și 161 din Regulamentul-cadru de asistență juridică.

418. Articolul 14 din Ordonanța nr. 51/2008 prevede că cererea de asistență judiciară trebuie să cuprindă în anexă dovezi ale veniturilor și obligațiilor financiare ale solicitantului față de familia sa și să fie depusă la Serviciul de Asistență Judiciară (SAJ).) al baroului local pentru a fi aprobat de decanul baroului local respectiv. Dacă cererea este admisă, baroul desemnează apoi un avocat care să presteze serviciile juridice solicitate și o astfel de desemnare este obligatorie pentru avocatul în cauză.

419. Deși asistența judiciară finanțată de statul român pare să răspundă unui număr tot mai mare de cereri de asistență judiciară, GREVIO este îngrijorat de faptul că accesul la asistență judiciară rămâne limitat. Barierele administrative și procedurale în calea asistenței juridice gratuite sunt multiple, în special pentru grupurile de femei vulnerabile.

420. Printre acestea se numără principalul criteriu de eligibilitate pentru asistența judiciară care se referă la nivelul veniturilor, care trebuie să fie foarte scăzut pentru a obține un astfel de ajutor, precum și la personalul limitat și resursele financiare disponibile pentru a procesa cererile.

155. Articolul 6 și articolul 27 alin.2 din Legea violenței domestice.

156. A se vedea secțiunea privind ordinele de restricție sau de protecție, articolul 53.

421. GREVIO este îngrijorat și de pragul monetar scăzut impus de Legea nr. 211/2004 pentru acordarea de asistență și reprezentare judiciară gratuite. Asistența juridică gratuită acordată fiecărei victime pe parcursul procesului penal nu poate depăși valoarea a două salarii minime brute. Cazurile de omor, infracțiunile violente și infracțiunile sexuale, sunt de obicei caracterizate de procese îndelungate, în care taxele legale sunt susceptibile să depășească suma acoperită de stat. Acest lucru pune o povară financiară inutilă asupra victimei.

422. Fondurile pentru acordarea asistenței juridice gratuite sunt asigurate de bugetul de stat, respectiv bugetul Ministerului Justiției. Despăgubirea este stabilită într-un protocol între Ministerul Justiției și Uniunea Națională a Barourilor din România (UNBR), sub formă de onorariu forfetar pentru fiecare tip de serviciu de asistență juridică. Taxa forfetară nu este ajustată pentru a ține cont de timpul petrecut în caz sau de rezultatul cazului, ceea ce nu motivează reprezentarea angajată. Mai mult decât atât, onorariile sunt relativ mici, prin urmare descurajând mulți avocați cu experiență să urmărească aceste oportunități. Drept urmare, și pentru că misiunile de asistență juridică oferă o oportunitate de a câștiga experiență, tinerii avocați se oferă de obicei voluntari pentru a le prelua. Asistența juridică în materie civilă este acordată în primul rând tinerilor avocați.

423. Toate cele de mai sus ridică îngrijorări cu privire la calitatea serviciilor juridice oferite de avocații desemnați oficial în cazuri de violență împotriva femeilor și violență domestică, întrucât sistemul de asistență juridică nu dispune de suficienți avocați specializați, pregătiți sau cu experiență în interacțiunea cu femeile victime ale violenței, reglementată de Convenția de la Istanbul. În același timp, datele puse la dispoziția GREVIO privind utilizarea asistenței juridice de către femeile victime ale violenței, indică un nivel foarte scăzut de utilizare, numărul femeilor victime ale violenței care solicită și primesc asistență juridică fiind foarte scăzut.

424. Potrivit unui raport întocmit de Asociația Pro Refugiu privind cererile de asistență juridică gratuită în 20 de instanțe (doar 15 instanțe au furnizat informații) în perioada ianuarie 2019 – decembrie 2019, 12 instanțe nu au înregistrat cereri de asistență juridică gratuită din partea victimelor infracțiunilor și trei instanțe au înregistrat opt cereri; pentru șase dintre ele a fost aprobată acordarea de asistență juridică gratuită pentru victime, iar aceste cazuri au fost legate de infracțiuni împotriva persoanei, tentativă de omor, încălcare și violență domestică.

425. **GREVIO încurajează ferm autoritățile române să ia măsurile legislative și de altă natură necesare pentru:**

- a. **asigurarea că victimele sunt informate în mod corespunzător cu privire la dreptul lor de a avea acces la asistență juridică;**
- b. **eliminarea oricăror bariere administrative sau procedurale în calea obținerii asistenței juridice pentru victimele care sunt lipsite de mijloace financiare și nu pot plăti pentru reprezentarea juridică.**

VII. Migrație și azil

426. În domeniul migrației și azilului, principala cerință a Convenției de la Istanbul, este să se asigure că legile privind statutul de rezidență și procedurile de azil, nu închid ochii la realitățile femeilor care trăiesc în relații abuzive sau sunt supuse violenței și exploatării sexuale și altor forme a violenței de gen. Legile privind statutul de rezidență, prevăd posibilitatea de a obține permise de ședere autonome pentru femei în circumstanțe specifice (articolul 59). Procedurile de azil, pe de altă parte, trebuie să țină cont de gen și să permită femeilor să-și dezvăluie poveștile în întregime, iar motivele de persecuție, trebuie interpretate într-o manieră sensibilă la gen. Acest lucru poate fi realizat numai dacă, la rândul lor, procedurile de primire și serviciile de sprijin pentru solicitanții de azil, sunt sensibile la nevoile femeilor victime sau ale celor expuse riscului de violență (articolul 60).

A. Statutul de rezidență (articolul 59)

427. În conformitate cu articolul 78, alineatul 3, din Convenția de la Istanbul, România și-a rezervat dreptul de a nu aplica articolul 59 din convenție. Întrucât Guvernul României nu a furnizat o explicație a motivelor care justifică continuarea rezervei, așa cum este cerută de articolul 79, paragraful 3, din convenție, GREVIO nu a fost în măsură să examineze punerea în aplicare a dispozițiilor articolului 59 din Convenția de la Istanbul, de către autoritățile române.

B. Cereri de azil bazate pe gen (articolul 60)

1. Procedura de determinare a azilului care ține cont de gen

428. Datorită poziției sale geografice, România se află la confluența rutelor de migrație din zonele sudice și este în mare parte o țară de tranzit pentru migranți. Numărul cererilor de azil depuse în România, a variat în ultimii ani, dar a rămas relativ mic în comparație cu câteva țări vecine din Europa Centrală. Anul 2019 a înregistrat 2 586 de cereri de azil depuse pentru prima dată în România (din care aproximativ 20% erau femei și fete), în timp ce 2017 a fost un vârf pentru numărul de cereri de protecție internațională, cu peste 4 820 înregistrate în cursul anului. Principalele naționalități ale solicitanților de azil care sosesc în țară sunt siriene, irakiene, afgane, iraniene și turce.

429. România a aderat la Convenția ONU din 1951 privind statutul refugiaților (Convenția din 1951) și la Protocolul acesteia din 1967 în 1991. Procesul de azil în România, este guvernat de Legea nr. 122/2006 privind azilul („Legea privind azilul”) și suplimentar de Codul de procedură civilă, de prevederile aplicabile ale Ordonanței de urgență a Guvernului privind regimul străinilor în România din 2002, cu modificările și completările aferente.

430. Persoanele care au nevoie de protecție internațională, au acces la procedura de azil. Autoritatea de primă instanță pentru azil din România, este Inspectoratul General pentru Imigrări (GII). Direcția Azil și Integrare (DAI) a GII este responsabilă de stabilirea cererilor de azil, depuse la o autoritate de stat competentă (unul dintre cele șase centre regionale de proceduri de azil DAI, unități ale Poliției de Frontieră, anumite unități de poliție română sau unități ale Naționalului). Administrația Penitenciarelor din subordinea Ministerului Justiției).

431. Potrivit articolului 5¹, alin.3, din Legea azilului, persoanele care au fost supuse torturii, violului sau altor forme grave de violență psihologică, psihică sau sexuală sau persoanele aflate în alte situații deosebite similare, se încadrează în categoria persoanelor vulnerabile, alături de minori, minori neînsoțiți, persoanele cu dizabilități, persoanele în vârstă, femeile însărcinate, părinții singuri cu copii minori, persoanele cu tulburări mintale și victimele traficului. Lista persoanelor vulnerabile este neexhaustivă.

432. Personalul GII, cu participarea altor părți interesate competente, trebuie să identifice persoanele cu nevoi speciale, inclusiv femeile care sunt victime ale violenței de gen sau domestice, pe baza unei evaluări individuale. Potrivit articolului 5, paragraful 4, din Legea cu privire la azil, răspunsul

nevoilor lor speciale este asigurată pe baza cooperării dintre GII și orice entități relevante, inclusiv autoritățile centrale și locale, ONG-urile și ICNUR.¹⁵⁷

433. GII-DAI are un total de 23 de ofițeri de caz și 16 ofițeri responsabili de interviurire preliminară. Potrivit GII-DAI, ofițerii de caz beneficiază de instruire internă și externă.¹⁵⁸

434. În 2013, ca parte a proiectului finanțat de UNHCR-Comisia Europeană „Response to Vulnerability in Asylum”,¹⁵⁹ GII a colaborat cu ICNUR România, pentru a pune în aplicare un mecanism la nivelul autorității de azil, DAI, pentru identificarea timpurie a solicitanților de azil vulnerabili – inclusiv femeile care sunt victime ale violenței de gen/domestice. Mecanismul a fost testat în 2014 și este încă în uz. Se bazează pe mai multe formulare care se completează în diferite etape ale procedurii de azil, pe baza profilului, situației și declarațiilor fiecărui solicitant de azil.

435. Cu toate acestea, conform informațiilor furnizate de GREVIO în timpul vizitei, eficacitatea acestui mecanism pare să fie îngreunată de fluctuația personalului și de nevoia constantă de formare a personalului din cadrul autorităților de azil, un accent limitat pe referire și gestionare a cazurilor și o înțelegere limitată la violența împotriva femeilor și violența domestică și importanța prevenirii, identificării și răspunsului.

436. GREVIO notează că nu există o bază de date care să înregistreze sau să țină evidența cazurilor identificate de violență împotriva femeilor sau violență domestică. Cu toate acestea, conform informațiilor disponibile,¹⁶⁰ între 1 ianuarie 2019 și 31 septembrie 2019, GII-DAI a identificat 213 solicitanți de azil ca fiind vulnerabili, dintre care o femeie însărcinată și alte patru au suferit torturi, viol sau alte forme grave de violență psihologică, fizică sau sexuală.

437. În funcție de nevoile specifice ale fiecărui solicitant de azil identificat ca persoană vulnerabilă, GII-DAI sesizează și cooperează cu autoritățile și agențiile specializate pentru a oferi asistența necesară. Remarcând aceste eforturi, GREVIO este îngrijorat de cooperarea limitată, în practică, între părțile interesate implicate în lucrul cu solicitanții de azil și alte părți interesate relevante, cum ar fi Agenția pentru Egalitatea de Șanse sau ONG-urile care se ocupă de obicei cu violența bazată pe gen.

438. În ceea ce privește procedurile de azil care țin cont de gen, GREVIO susține faptul că, potrivit articolului 45, paragraful 2, din Legea cu privire la azil, un solicitant de protecție internațională și femeile care solicită azil, pot solicita să fie intervievați de funcționari și interprete de sex feminin. Cu toate acestea, implementarea sa în practică, este mai dificilă din cauza numărului limitat de femei interprete și ofițeri de caz. Mai mult, a fost adus la cunoștința GREVIO, că interpreții pentru unele limbi nu sunt disponibili și că uneori calitatea interpretării acestora nu corespunde standardelor cerute.

439. În ciuda existenței unor prevederi legale cuprinzătoare care implementează cerințele articolului 60, paragraful 1, din Convenția de la Istanbul, GREVIO este îngrijorat de eficacitatea mecanismului de identificare și trimitere în practică. Conform informațiilor disponibile, problemele legate de violența de gen, nu sunt abordate în mod sistematic și adecvat. Identificarea vulnerabilității reclamantei se bazează pe declarațiile ei din timpul interviului și, prin urmare, depinde în mare măsură de capacitatea oficialilor care conduc interviurile, de a detecta nevoile speciale ale reclamantei. Au fost observate întrebări inadecvate sau lipsă de sensibilitate atunci când se discută subiecte precum violența sexuală sau violența domestică și atitudinile și tonul de judecată în timpul interviurilor, atunci când sunt ridicate probleme legate de discriminarea de gen și violența domestică;

157. Hotărârea Guvernului nr. 1251/2006 privind normele metodologice de aplicare a legii azilului [Hotărârea de Guvern nr. 1251/2006 pentru aprobarea normelor metodologice pentru aplicarea Legii nr. 122/2006 privind azilul în România], Articolul 5.

158. Potrivit GII-DAI, unii ofițeri de caz au participat la modulul de instruire privind interviuarea persoanelor vulnerabile și au, de asemenea, acces la materialele UNHCR. Acești ofițeri de caz sunt responsabili pentru a decide cu privire la cererile depuse de persoanele vulnerabile.

159. Înalțul Comisar al ONU pentru Refugiați (UNHCR), Răspuns la vulnerabilitatea în azil – Raport de proiect, decembrie 2013.

160. Baza de date de informații privind azilul (AIDA), raport de țară România – actualizare 2020, pagina 72.

În plus, judecătorii care se ocupă de cazuri de azil, nu primesc instruire specializată în procedurile de azil și violența de gen.

440. În plus, în timp ce Legea cu privire la azil se referă în mod specific la cererile de azil, fiind decise pe baza unui interviu și analiză individuală pentru fiecare membru al familiei, GREVIO remarcă cu îngrijorare informațiile furnizate de experții în acest domeniu care sugerează că uneori, în cazul familiilor, soțul este considerat reclamantul principal, iar evaluarea plangerii femeii, este adesea superficială și se bazează aproape exclusiv pe motivele soțului.

2. Cazare

441. Direcția pentru Azil și Integrare, gestionează sistemul de primire, care cuprinde șase unități de primire – Centre Regionale de Cazare și Proceduri pentru Solicitanți de Azil. Acestea au un regim deschis. Detenția pentru azil, deși posibilă prin lege, nu se aplică, cu excepția cazurilor specifice (de exemplu, cazurile care implică securitatea națională).

442. Solicitanții de azil din România, au dreptul de a rămâne în aceste unități în timpul procedurii de stabilire a azilului, cu excepția cazului în care au mijloace financiare pentru a-și asigura o cazare privată (articolul 17, alin., 1k din Legea cu privire la azil). Capacitatea totală a centrelor regionale este de 900 de locuri și până în prezent nu au lipsit locurile.¹⁶¹ Mai mult, ONG-ul AIDRom conduce două centre de cazare pentru grupuri vulnerabile.

443. Legea privind azilul, prevede o gamă largă de drepturi și obligații pentru solicitanții de azil, inclusiv dreptul de a fi asistați de ICNUR și ONG-uri, dreptul de a primi asistență financiară (pentru cei cu mijloace limitate), asistență socială și psihologică și asistență primară și de urgență, îngrijire medicală. Persoanele care sunt identificate ca fiind vulnerabile (inclusiv femeile care ar fi putut fi victime ale torturii, violului sau altor forme grave de violență psihologică, mentală sau sexuală) au dreptul la asistență suplimentară „adaptată nevoilor lor” și la o procedură și o primire specială.

444. Conform informațiilor disponibile, în practică, accesul la astfel de servicii al solicitanților de azil și al refugiaților, nu este asigurat în mod sistematic. Principalele deficiențe se referă la lipsa de cooperare între părțile interesate, în special între autoritățile de imigrare și serviciile sociale, finanțarea redusă alocată acestor servicii de către autoritățile locale. În plus, accesul solicitanților de azil la aceste servicii, este împiedicat de informațiile disponibile limitate în mai multe limbi și de un număr insuficient de interpreți.¹⁶² Asistența medicală de specialitate și asistența psihologică, sunt adesea oferite de ONG-uri.¹⁶³

445. La repartizarea solicitanților de azil în camere diferite, GII-DAI ia în considerare sexul acestora. Cu toate acestea, facilitățile de cazare nu sunt adaptate nevoilor solicitanților de azil vulnerabili. Clădirile nu sunt dotate cu rampe sau spații de spălat pentru persoanele cu dizabilități și cinci din șase centre, au toalete mixte.¹⁶⁴ Condițiile din centrele regionale sunt monitorizate și de Ombudsmanul care vizitează centrele în mod regulat și emite rapoarte.

446. În lumina celor de mai sus, GREVIO consideră că trebuie făcut mai mult pentru a asigura proceduri de primire sensibile la gen și servicii de sprijin pentru femeile solicitante de azil și refugiate care au suferit sau ar putea fi expuse riscului de violență de gen, inclusiv violență sexuală.

161. La sfârșitul anului 2019, în centrele de primire se aflau 575 de persoane.

162. Informații furnizate în timpul vizitei de către reprezentanții societății civile.

163. Prin granturi finanțate din fonduri europene.

164. „O privire de ansamblu asupra politicilor românești de azil” de Oana Vasile și Armenia Androniceanu.

447. GREVIO îndeamnă autoritățile române să ia măsuri pentru:

- a. intensificarea cooperării și coordonării între părțile interesate implicate în azil, în ceea ce privește identificarea, prevenirea și răspunsul la nevoile victimelor violenței de gen și violenței domestice în unitățile de primire din România;**
- b. să se asigure că violența bazată pe gen, tehnicile de interviu care țin cont de gen și persecuția specifică bazată pe gen sunt incluse ca subiecte obligatorii atât în programele de formare inițială, cât și în cele continue pentru funcționarii în domeniul azilului și profesioniștii din domeniul juridic, în special judecătorii care se ocupă de cazurile de azil și interpreți.**

C. Nereturnarea(Articolul 61)

448. Măsurile de protecție împotriva returnării, sunt incluse în legislația privind azilul, precum și în Ordonanța Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, care prevede că nimeni nu va fi returnat într-o zonă în care poate risca vătămare și rele tratamente.

449. Potrivit informațiilor furnizate de GII-DAI, România nu are nicio listă cu țările de origine sigure, țările terțe europene sigure sau țările terțe sigure. Nicio cerere nu a fost respinsă pe baza conceptului de țară sigură de origine în 2020.

450. Potrivit articolului 35 din Legea cu privire la azil, autoritățile competente pentru cererea de azil, trebuie să furnizeze informații cu privire la posibilitatea depunerii unei cereri pentru persoanele care au nevoie de protecție internațională. Pliante în mai multe limbi de circulație internațională, precum și în arabă, kurdă, pașto și farsi, care acoperă informații despre drepturile și obligațiile solicitanților de azil și informații privind asistența oferită de ONG-uri, sunt disponibile la principalele puncte de trecere a frontierei și sunt în curs de desfășurare, distribuit migranților și solicitanților de azil. Furnizarea de informații pe cale orală, este mai dificilă din cauza lipsei de interpreți la punctele de trecere a frontierei.

451. Au fost exprimate îngrijorări cu privire la absența sistemelor de identificare timpurie a victimelor violenței împotriva femeilor care au sau ar putea avea nevoie de protecție, în special atunci când acestea se află într-o situație neregulată. Accesul întârziat la reprezentanții legali, ONG-uri și ICNUR al persoanelor reținute la frontieră,¹⁶⁵ împreună cu formarea limitată privind persecuția bazată pe gen și violența bazată pe gen disponibilă autorităților Poliției de Frontieră, împiedică accesul la teritoriu și la protecție și pot expune victimele violenței bazate pe gen la riscuri suplimentare. În acest context, GREVIO subliniază importanța asigurării furnizării efective de informații accesibile, ușor de înțeles și sensibile la gen, cu privire la măsurile de protecție a persoanelor reținute la frontiere, înainte de aplicarea acestora pentru procedurile de readmisie/repatriere.

452. În ciuda garanțiilor legale împotriva returnării, GREVIO este îngrijorat de rapoartele privind cazurile de respingere din România în Serbia.¹⁶⁶ Rețeaua de monitorizare a violenței la frontieră (BVMN), care colectează și mărturii de la străini, publică rapoarte lunare și a evidențiat nu numai respingeri din România către Serbia, ci și o utilizare sporită a violenței de către ofițerii români față de migranți, bărbați și femei.¹⁶⁷

165. În unele cazuri, ONG-urile, avocații și ICNUR au primit informații despre persoane reținute la frontieră care ar putea avea nevoie de protecție internațională, numai după ce astfel de persoane au fost readmise în țările vecine sau li s-a refuzat accesul pe teritoriul României.

166. UNHCR, „UNHCR Serbia Update”, disponibil la: <https://data2.unhcr.org/en/search>; vezi și: AIDA, Country Update Serbia pentru anul 2020, martie 2021, disponibil la: <https://bit.ly/3c7FB8n>. Aproximativ 13 459 de persoane au fost expulzate colectiv din România în Serbia în 2020.

167. Raportul Regiunii Balcanice – aprilie 2021, Rețeaua de monitorizare a violenței la frontieră, Doors Wide Shut – Consiliul Danez pentru Refugiați,

15 iulie 2021

453. În vederea reducerii riscului de returnare pentru femeile solicitante de azil din România, GREVIO încurajează ferm autoritățile române să:

- a. își susțină obligația de a respecta principiul nereturnării victimelor violenței împotriva femeilor, în special la punctele de trecere a frontierei;
- b. să se asigure că victimele violenței împotriva femeilor care au nevoie de protecție, indiferent de statutul sau reședința lor, nu vor fi returnate în nicio circumstanță în nicio țară în care viața lor ar fi în pericol sau unde ar putea fi supuse torturii sau tratamentelor inumane/degradante.

Concluzii finale

454. După intrarea în vigoare a Convenției de la Istanbul, România a luat diferite măsuri legislative și politice pentru a asigura respectarea convenției, ceea ce demonstrează angajamentul țării în combaterea violenței împotriva femeilor, în special a violenței domestice. Astfel de măsuri includ câteva modificări ale Legii violenței domestice și ale Legii egalității de gen și adoptarea Strategiei naționale de promovare a egalității de șanse și tratament pentru femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței pentru perioada 2018-2021, urmată recent de Legea națională. Strategia de Prevenire și Combatere a Violenței Sexuale „SYNERGY” pentru perioada 2020-2030.

455. Legea privind violența domestică, modificată, conține o definiție largă a violenței domestice, care include violența cibernetică, violența socială și spirituală și o categorie largă de persoane protejate, în conformitate cu Convenția de la Istanbul. Acesta stabilește un sistem robust de sprijin și protecție, integrată pentru victimele violenței domestice și introduce ordine de protecție temporară, pe lângă ordinele de protecție, care sunt un instrument important pentru a oferi protecție imediată victimelor violenței și copiilor acestora, ce au fost larg răspândite și folosite încă de la introducerea lor. Modificările legislative au fost urmate de adoptarea legislației secundare și terțiare, care oferă linii directoare pentru implementarea legilor modificate; acestea prevăd, de exemplu, infiintarea de echipe mobile de intervenție integrată, care ofera servicii sociale in cazuri de urgenta, sau proceduri de combatere a violentei domestic, de catre politie, in special cu privire la modul de completare a unui formular de evaluare a riscurilor sau de acordare a protectiei provizorii.

456. Pe acest fundal de schimbări promițătoare, acest raport identifică domeniile în care este încă nevoie de progres și oferă îndrumări și soluții concrete pentru a le depăși. Informațiile furnizate în timpul evaluării, demonstrează un accent puternic pe răspunsurile politice și alocarea de resurse pentru violența domestică, în comparație cu alte forme de violență acoperite de Convenția de la Istanbul. Astfel, mecanismele de justiție penală de combatere a violenței sexuale, care este foarte subraportată în România, se confruntă cu neajunsuri grave. Definiția violului din Codul penal nu este în conformitate cu Convenția de la Istanbul, iar victimele violului nu au acces la centre de referință pentru criza violului și/sau pentru violență sexuală pe deplin stabilite, distribuite în mod adecvat geografic. Centrul pilot integrat de criză a violului din cadrul Spitalului Universitar de Urgență București, precum și celelalte nouă centre similare din cadrul proiectului „Sprijin pentru implementarea Convenției de la Istanbul”, ar trebui să devină operaționale fără întârzieri nejustificate. Evaluarea a evidențiat, de asemenea, necesitatea de a extinde furnizarea de servicii specializate pentru victimele tuturor celorlalte forme de violență împotriva femeilor.

457. Trebuie depuse mai multe eforturi pentru implementarea legislației existente, inclusiv în ceea ce privește colectarea datelor și formarea sistematică a tuturor profesioniștilor care se ocupă de victimele violenței. Rămân provocări în legătură cu răspunsul agențiilor de aplicare a legii și al sistemului judiciar la toate formele de violență care intră sub incidența convenției, în special violența domestică și sexuală. În acest sens, există o mare nevoie de formare mai sistematică și mai sensibilă la gen a sistemului judiciar pentru a asigura o înțelegere mai largă a ciclului violenței domestice și a dinamicii sale de putere și pentru a elimina stereotipurile de gen în determinarea a ceea ce constituie infracțiuni sexuale și pentru a asigura că toate cazurile de sex neconsimțit, sunt urmărite penal ca viol. De asemenea, sunt necesare îmbunătățiri în urmărirea penală a cazurilor de căsătorie forțată și hărțuire sexuală și asigurarea faptului că incidentele de violență domestică sunt luate în considerare la stabilirea drepturilor de vizită. GREVIO este la fel de îngrijorat de pedepsele ușoare care sunt aplicate autorilor actelor de violență împotriva femeilor.

458. Prin prezentul raport, GREVIO dorește să sprijine autoritățile române în demersul lor de a implementa Convenția de la Istanbul și le invită să o țină la curent cu regularitate cu privire la evoluțiile în acest sens. GREVIO așteaptă cu nerăbdare să-și continue cooperarea fructuoasă cu autoritățile române.

459. În vederea facilitării punerii în aplicare a sugestiilor și propunerilor sale, GREVIO solicită autorităților naționale să traducă acest raport în limbile naționale oficiale și să se asigure că acesta este difuzat pe scară largă, nu numai către instituțiile relevante ale statului la toate nivelurile (naționale, regionale și locale), în special guvernului, ministerelor și justiției, dar și ONG-urilor și altor organizații ale societății civile care lucrează în domeniul violenței împotriva femeilor.

Anexa I

Lista propunerilor și sugestiilor GREVIO

I. Scopuri, definiții, egalitate și nediscriminare, obligații generale

B. Domeniul de aplicare al convenției și definițiile (articolele 2 și 3)

1. GREVIO îndeamnă autoritățile să intensifice punerea în aplicare a Convenției de la Istanbul, în legătură cu toate formele de violență împotriva femeilor, dincolo de violența domestică, care în prezent sunt mai puțin abordate de politici, programe și servicii, cum ar fi hărțuirea sexuală, MGF, căsătoria forțată, avortul forțat, sterilizare forțată și urmărire. (paragraful 12)

2. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să ia toate măsurile legislative pentru a-și armoniza definiția „membrilor de familie” din Codul penal, cu definiția violenței domestice cuprinsă în articolul 3 din Convenția de la Istanbul și pentru a asigura aplicarea efectivă a unei astfel de definiții armonizate în practică. (paragraful 13)

C. Drepturi fundamentale, egalitate și nediscriminare (articolul 4)

1. Egalitatea de gen și nediscriminarea

3. GREVIO încurajează autoritățile române să-și continue eforturile de implementare a legislației și politicilor publice, privind egalitatea între femei și bărbați, prin asigurarea realizării practice a principiului egalității de gen. (paragraful 19)

2. Discriminarea intersecțională

4. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să continue să abordeze multiplele forme de discriminare cu care se confruntă în special femeile și fetele din comunitățile de romi și să ia măsuri pentru a se asigura că prevederile Convenției de la Istanbul, sunt puse în aplicare fără discriminare din oricare dintre celelalte motive enumerate în Articolul 4, alineatul 3. (paragraful 29)

5. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să integreze perspectiva acestor femei în proiectarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor, prin sprijinirea, finanțarea și cooperarea strânsă cu ONG-urile de femei care le reprezintă. (punctul 30)

D. Politici sensibile la gen (articolul 6)

6. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să introducă o perspectivă de gen în Strategia națională de promovare a egalității de șanse și tratament pentru femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2021-2027 și în Legea violenței domestice, prin legarea clară a violenței împotriva femeilor cu inegalitate de gen și luând în considerare experiențele specifice ale femeilor și fetelor, pe baza recunoașterii faptului că violența domestică afectează predominant femeile și fetele. (punctul 35)

II. Politici integrate și colectare de date

A. Politici cuprinzătoare și coordonate (articolul 7)

7. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să asigure un set de politici eficace, cuprinzător și coordonat la nivel de stat, pentru prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență reglementate de Convenția de la Istanbul, în special prin promovarea unei coordonări sporite și a unei mai mari coerențe în politici și măsuri la diferitele niveluri de autoritate. În acest scop, autoritățile ar trebui să planifice remedierea fragmentării actuale în coordonarea mai multor agenții și să elaboreze măsuri menite să armonizeze și să monitorizeze implementarea planurilor locale de prevenire și combatere a violenței domestice și a violenței împotriva femeilor. Astfel de eforturi ar trebui sprijinite prin alocarea de resurse financiare adecvate și promovarea celor mai bune practici. (punctul 45)

B. Resurse financiare (articolul 8)

8. GREVIO îndeamnă autoritățile române să-și continue eforturile pentru (paragraful 55):

- a. majorarea bugetului dedicat atât la nivel central, cât și descentralizat prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor, consolidând totodată evaluarea resurselor financiare necesare în acest scop;
- b. intensifică eforturile de monitorizare a cheltuielilor reale și de evaluare a progresului, inclusiv prin bugetarea de gen.

De asemenea, GREVIO invită autoritățile române să reducă treptat dependența de finanțarea externă pentru activitățile de combatere a violenței împotriva femeilor și să asigure o pondere mai mare a finanțării de la bugetul de stat al României pentru a-și demonstra responsabilitatea financiară pentru implementarea Convenției de la Istanbul. (punctul 56)

C. Organizațiile neguvernamentale și societatea civilă (articolul 9)

9. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să ofere un sprijin mai mare pentru activitatea organizațiilor de femei specializate în prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor, oferindu-le oportunități de finanțare stabile și durabile, proporționale cu nevoile lor estimate. În acest scop, autoritățile române ar trebui să instituie o procedură publică dedicată, transparentă și responsabilă în cadrul căreia toate ONG-urile care oferă servicii specializate de sprijin victimelor tuturor formelor de violență împotriva femeilor și copiilor acestora, să poată solicita finanțare. (punctul 63)

D. Organismul de coordonare (articolul 10)

10. În vederea asigurării stabilirii continue a politicilor și implementării, monitorizării și evaluării efective a măsurilor luate pentru prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență împotriva femeilor, GREVIO încurajează ferm autoritățile române să (paragraful 74):

- a. Să se asigure, pe de o parte, că mandatul organismului de coordonare existent, cuprinde puterea de a asigura coordonarea și punerea în aplicare a politicilor și măsurilor de prevenire și combatere a tuturor formelor de violență reglementate de Convenția de la Istanbul și de a asigura pe de altă parte, ca monitorizarea și evaluarea independentă a acestor politici și măsuri să fie efectuată pe baza unor indicatori predefiniți stabiliți pentru a măsura succesul;
- b. să se asigure că funcțiile organismului de coordonare, sunt exercitate în strânsă consultare cu ONG-urile relevante și cu actorii societății civile, inclusiv cu ONG-urile independente de femei, și că acestea sunt susținute de date adecvate.

E. Colectarea și cercetarea datelor (Articolul 11)

1. Colectarea datelor administrative

A. Agențiile de aplicare a legii și sectorul justiției

11. GREVIO îndeamnă autoritățile române să introducă un sistem de colectare a datelor administrative de către organele de drept și organele judiciare, bazat pe categorii armonizate care să permită urmărirea evoluției cauzelor pe parcursul procesului penal, acoperind toate formele de violență împotriva femeilor, reglementate de Convenția de la Istanbul și defalcate pe sex, vârstă, tip de infracțiune și tip de relație a făptuitorului cu victima. (punctul 85)

b. Sectorul de sănătate

12. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să extindă colectarea de date privind contactul furnizorilor de asistență medicală cu pacienții din motive legate de experiențele de violență de gen. Aceste date ar trebui să fie dezagregate, cel puțin, după sex, vârstă și relația făptuitorului cu victima. (punctul 87)

c. Servicii sociale

13. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să extindă colectarea de date cu privire la rapoartele făcute și intervențiile propuse de serviciile sociale, în legătură cu toate formele de violență acoperite de Convenția de la Istanbul. (punctul 91)

d. Date despre procedura de azil

14. GREVIO încurajează autoritățile române să introducă un sistem de colectare a datelor care să permită înregistrarea rezultatelor cererilor de azil, formulate pe baza persecuției legate de gen, inclusiv mutilarea genitală feminină și căsătoria forțată. (punctul 93)

2. Anchete bazate pe populație

15. GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române să efectueze anchete pe populație cu privire la diferitele forme de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul. GREVIO încurajează în continuare autoritățile române să se asigure că proiectarea acestor sondaje, permite ca rezultatele sondajului să arate expunerea femeilor la diferitele forme de violență acoperite de Convenția de la Istanbul, inclusiv violența domestică. (punctul 97)

3. Cercetare

16. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să (paragraful 101):

- a. abordeze, prin cercetare, toate formele de violență împotriva femeilor, cum ar fi violența sexuală, hărțuirea sexuală și căsătoria forțată sau alte practici tradiționale dăunătoare femeilor, precum și violența care afectează grupuri vulnerabile de femei, cum ar fi femeile și fetele rome, femeile migrante, femeile LGBTI. și femeile cu dizabilități.
- b. sprijinirea cercetării pentru a studia efectele asupra copiilor ce asistă la violență domestică și accesul femeilor victime la sprijin, protecție și justiție.

III. Prevenirea

A. Creșterea gradului de conștientizare (articolul 13)

17. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să-și intensifice eforturile de a desfășura campanii de conștientizare, în mod regulat și la toate nivelurile, în vederea abordării diferitelor aspecte ale prevenirii și combaterii tuturor formelor de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul, pentru a ajunge la grupuri specifice de femei și fete, în special femeile rome. În plus, GREVIO încurajează ferm autoritățile române să asigure o finanțare de stat adecvată și durabilă pentru campaniile de conștientizare și să implice toate părțile interesate, relevante în astfel de eforturi, inclusiv organizațiile societății civile. GREVIO încurajează, de asemenea, autoritățile române, să analizeze eficacitatea campaniilor de conștientizare desfășurate și, pe baza acestei analize, să conceapă pași suplimentari. (punctul 112)

B. Educație (articolul 14)

18. GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române să își intensifice eforturile pentru a promova, adaptarea capacității în evoluție a cursanților, principiile egalității între femei și bărbați, rolurile de gen nestereotipate, respectul reciproc, soluționarea nonviolentă a conflictelor în relațiile interpersonale și dreptul la integritate personală, de a asigura informarea cu privire la diferitele forme de violență de gen împotriva femeilor, în programele formale și la toate nivelurile de învățământ. Aceasta include necesitatea de a aborda în special căsătoriile forțate și violența sexuală, concentrându-se pe dreptul la integritate personală și la relațiile de putere inegale între femei și bărbați. (punctul 122)

C. Formarea profesioniștilor (articolul 15)

19. GREVIO îndeamnă autoritățile române să asigure formarea inițială și continuă sistematică și obligatorie privind prevenirea și depistarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor reglementate de Convenția de la Istanbul, privind egalitatea între femei și bărbați, nevoile și drepturile victimelor, privind prevenirea victimizării secundare pentru toate grupurile profesionale, în special forțele de ordine, sectorul sănătății și sistemul judiciar. Toată formarea trebuie să fie susținută și consolidată prin protocoale și linii directoare clare care stabilesc standardele pe care personalul trebuie să le respecte și prin finanțare adecvată și durabilă pentru sesiunile de formare. (punctul 135)

D. Programe de intervenție preventivă și tratament (articolul 16)

1. Programe pentru autorii violenței domestice

20. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să (paragraful 141):

- a. să dezvolte programe pentru făptuitori, bazate pe standarde minime comune care (1) se concentrează pe realizarea schimbării comportamentale a făptuitorului, pentru a adopta un comportament non-violent; (2) să se asigure că siguranța victimelor, sprijinul acestora și drepturile lor, reprezintă o preocupare primordială; (3) să lucreze în strânsă coordonare cu serviciile specializate de sprijin pentru victime, cum ar fi adăposturile pentru femei și centrele de consiliere, pe baza cooperării între mai multe agenții;
- b. să se asigure că personalul care administrează astfel de programe, primește o formare adecvată, care încorporează o înțelegere de gen a violenței și necesitatea de a deconstrui stereotipurile de gen dăunătoare;
- c. să ia măsuri de monitorizare a programelor pentru făptuitori și de evaluare a impactului acestora, pe baza unui set de indicatori predefiniți care vizează măsurarea eficacității

unor astfel de programe pentru a preveni alte acte de violență, luând în considerare, inter alia, feedbackul din partea victimei.

2. Programe pentru infractori sexuali

21. GREVIO încurajează autoritățile să dezvolte programe de tratament pentru infractorii sexuali care să țină seama în mod corespunzător de cele mai bune practici dezvoltate la nivel internațional, garantând în același timp o abordare bazată pe drepturile omului. (punctul 143)

E. Participarea sectorului privat și a mass-media (articolul 17)

22. GREVIO invită autoritățile române să caute implicarea angajatorilor în prevenirea violenței împotriva femeilor. În acest scop, angajatorii ar trebui încurajați să adopte măsuri și să stabilească standarde de autoreglementare pentru prevenirea și combaterea violenței de gen împotriva femeilor la locul de muncă. (punctul 151)

IV. Protecție și sprijin

A. Obligații generale (articolul 18)

23. GREVIO îndeamnă autoritățile române să înființeze structuri instituționalizate de coordonare și cooperare între diferitele agenții guvernamentale și neguvernamentale și furnizori de servicii pentru a asigura o cooperare multi-agenție adaptată nevoilor specifice ale victimelor tuturor formelor de violență împotriva femeilor, reglementate de Convenția de la Istanbul, în special violul și violența sexuală, căsătoria forțată, urmărirea și hărțuirea sexuală. (punctul 160)

B. Informații (articolul 19)

24. GREVIO încurajează cu tărie, autoritățile române să se asigure că profesioniștii tuturor instituțiilor relevante, adoptă o abordare mai proactivă în ceea ce privește informarea victimelor și să asigure o difuzare mai largă a informațiilor despre serviciile de sprijin existente și măsurile legale disponibile victimelor violenței domestice și a altor forme de violență împotriva femeilor într-o limbă pe care o înțeleg. (punctul 167)

C. Servicii generale de asistență (articolul 20)

1. Servicii sociale

25. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să asigure resurse umane și financiare adecvate pentru serviciile sociale, inclusiv cele furnizate de autoritățile locale în sprijinul victimelor tuturor formelor de violență împotriva femeilor. (punctul 179)

26. GREVIO încurajează, de asemenea, autoritățile române să asigure înființarea de programe dedicate, care vizează împuternicirea femeilor victime ale violenței domestice, inclusiv independența lor economică prin asistență financiară, educație, formare, asistență în găsirea unui loc de muncă și soluții locative pe termen lung. (punctul 180)

2. Servicii pentru sanătate

27. GREVIO încurajează cu fermitate autoritățile române, să asigure femeilor victime ale violenței acoperite de Convenția de la Istanbul, acces la servicii de sănătate cu resurse adecvate, instruite pentru a ajuta victimele, în special prin (paragraful 183):

- a. Ținând cont de formele de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul, răspunzând nevoilor medicale ale victimelor într-o manieră sensibilă și asigurând trimeri către servicii de asistență relevante și de preferință specializate.

- b. dezvoltarea și implementarea eficientă a protocoalelor și a liniilor directe care să asigure că toți profesioniștii din domeniul sănătății răspund în mod adecvat femeilor victime ale tuturor formelor de violență, inclusiv prin recunoașterea faptului că femeile expuse discriminării intersecționale, în special femeile cu dizabilități, femeile migrante și femeile rome, se pot confrunta cu bariere semnificative în căutarea ajutorului;
- c. furnizarea de documentație gratuită a probelor criminalistice adecvate pentru utilizarea de către sectorul justiției penale.

D. Servicii de asistență de specialitate (articolul 22)

28. GREVIO îndeamnă autoritățile române, să asigure servicii de sprijin specializate, adecvate pentru femei, susținute de finanțare durabilă și adecvată în toată țara, pentru toate formele de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul. (paragraful 192)

E. Adăposturi (articolul 23)

29. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să (paragraful 205):

- a. extinda numărul și/sau capacitățile adăposturilor specializate, dedicate femeilor și copiilor acestora, în toată țara, cu monitorizarea calității și sustenabilității financiare a furnizării serviciilor;
- b. să asigure accesul echitabil la astfel de servicii specializate de adăpost, pentru toate femeile victime ale tuturor formelor de violență, acoperite de Convenția de la Istanbul, în special femeile cu dizabilități, femeile care locuiesc în zonele rurale, femeile în vârstă, femeile rome și femeile migrante (inclusiv cele cu un statutul de migrație neregulamentară), inclusiv prin revizuirea criteriilor actuale de acces la adăposturile GDASPC și prin asigurarea faptului că procedurile de acces nu contribuie la victimizarea secundară.

F. Linii de asistență telefonică (articolul 24)

30. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să extindă oferta de consiliere telefonică disponibilă în prezent, asigurând consiliere și trimiteri în legătură cu toate formele de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul, dincolo de violența domestică și într-o varietate mai largă de limbi, inclusiv limbile minorităților, prin personal instruit în toate formele de violență și să facă publicitate pe scară largă a liniei de asistență existentă. (punctul 213)

G. Sprijin pentru victimele violenței sexuale (articolul 25)

31. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să-și continue eforturile de a înființa centre de referință pentru violența sexuală și/sau centre de criză pentru viol și de a le asigura finanțarea de stat sustenabilă dincolo de faza inițială a proiectului, reamintind că un astfel de centru ar trebui să fie disponibil pentru fiecare 200 000 de locuitori și că răspândirea lor geografică, ar trebui să le fie accesibile victimelor, atât în zonele rurale, cât și în cele urbane. Colectarea probelor criminalistice și eliberarea certificatelor criminalistice, nu trebuie să facă obiectul unei taxe. (punctul 219)

H. Protecția și sprijinul copiilor martori (articolul 26)

32. GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române să intensifice măsurile pentru a da un sens mai practic recunoașterii oferite de lege a efectelor nocive ale asistării la violență domestică asupra copiilor și să ofere acestor copii, servicii de sprijin adecvate, adaptate nevoilor lor specifice. (punctul 226)

V. Drept material

A. Drept civil

1. Căi de atac civile împotriva statului – asigurarea diligenței necesare (articolul 29)

33. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să (paragraful 238):

- a. să ia măsuri practice pentru a se asigura că femeile victime ale violenței, primesc informații adecvate cu privire la răspunderea civilă a funcționarilor publici pentru a putea folosi în practică căile de atac existente;
- b. să se asigure că sunt colectate și actualizate în mod regulat, date adecvate privind utilizarea remediilor disponibile

2. Compensație (articolul 30)

34. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să ia măsuri suplimentare pentru (paragraful 246):

- a. a facilita accesul victimelor la despăgubiri, în cadrul procedurilor civile și penale și să se asigure că o astfel de reparație, este atribuită prompt și proporțională cu gravitatea prejudiciului suferit.
- b. colectarea datelor, privind numărul de cazuri în care femeile victime ale violenței, au solicitat și au obținut despăgubiri de la autor, pentru infracțiunile prevăzute de Convenția de la Istanbul.

35. GREVIO invită în continuare autoritățile române să-și ridice rezerva la articolul 30, paragraful 2 din Convenția de la Istanbul. (punctul 247)

3. Custodia, drepturi de vizită și siguranță (articolul 31)

36. GREVIO îndeamnă autoritățile române, să ia măsurile necesare pentru (paragraful 261):

- a. a se asigura că instanțele de familie își respectă datoria de a lua în considerare toate aspectele legate de violența împotriva femeilor, atunci când stabilesc drepturile de custodie și de vizită și de a evalua dacă o astfel de violență ar justifica restrângerea drepturilor de custodie și de vizită.
- b. să includă un proces sistematic de examinare a cazurilor legate de stabilirea drepturilor de custodie și de vizită pentru a determina dacă violența a fost o problemă în relație și dacă a fost raportată.

Astfel de măsuri ar trebui să fie însoțite de furnizarea de formare obligatorie și direcționată pentru ofițerii judiciari și de aplicare a legii, precum și pentru toți profesioniștii care se ocupă de cazuri de violență bazată pe gen și abuz asupra copiilor, inclusiv practicienii juridici care se ocupă de cazuri de separare și custodie. Această instruire, ar trebui să acopere toate formele de violență domestică și mecanismele acesteia, inclusiv constrângerea, manipularea și violența psihologică, precum și efectele dăunătoare ale asistării la violență domestică asupra bunăstării copiilor.

4. Consecințele civile ale căsătoriilor forțate (articolul 32)

37. GREVIO invită autoritățile române, să ia măsuri pentru întărirea căilor de atac pentru femeile aflate în situații de căsătorie forțată, în vederea redobândirii stării civile necăsătorite, în special prin eliminarea termenului de anulare și prin oferirea dreptului legal de a anula sau desface căsătoria.

GREVIO invită, de asemenea, autoritățile, să înlăture orice povară financiară sau administrativă nejustificată, impusă femeilor și fetelor care doresc să-și recapete statutul de necăsătorit. (punctul 269):

B. Drept penal

1. Violența psihologică și urmărirea (articolele 33 și 34)

38. GREVIO invită autoritățile române să ridice rezervele cu privire la articolele 33 și 34 din Convenția de la Istanbul. (punctul 271)

2. Violența fizică (articolul 35)

39. GREVIO încurajează autoritățile române, să asigure aplicarea efectivă a întregii game de infracțiuni relevante pentru violența fizică, angajată de un partener intim împotriva celuilalt. (punctul 277)

3. Violența sexuală, inclusiv violul (articolul 36)

40. GREVIO îndeamnă autoritățile române, să modifice prevederile Codului Penal, care acoperă violul și agresiunea sexuală și să încorporeze pe deplin noțiunea de lipsă a consimțământului liber acordat, conform articolului 36 din Convenția de la Istanbul și să se asigure că astfel de prevederi sunt aplicate efectiv în practica, de către organele de drept, procuratura și sistemul judiciar, inclusiv în absența rezistenței victimei și în cazul în care circumstanțele cauzei împiedică acordul valid. (punctul 289)

41. GREVIO îndeamnă, de asemenea, autoritățile române, să asigure sancțiuni corespunzătoare pentru toate actele sexuale fără consimțământul victimei, inclusiv în cazul în care circumstanțele cauzei împiedică consimțământul valabil. (punctul 290):

42. GREVIO îndeamnă autoritățile române, să ia măsuri pentru eradicarea stereotipurilor de gen, dăunătoare și discriminatorii în jurul violenței sexuale, inclusiv în cadrul sistemelor de justiție penală, care au dus adesea la impunitate pentru autori. În acest scop, ar trebui desfășurate instruirii pentru toți profesioniștii relevanți, în special pentru sistemul judiciar, și ar trebui dezvoltate și implementate linii directoare adecvate. (punctul 291)

4. Căsătoria forțată (articolul 37)

43. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să ia în considerare introducerea unei infracțiuni specifice de căsătorie forțată, pentru a acoperi natura specială a acestor infracțiuni și pentru a le face operaționale pentru autoritățile de aplicare a legii, parchete și instanțe. (punctul 299)

44. Mai mult, GREVIO încurajează autoritățile române să incrimineze comportamentul intenționat de atragere a unui adult sau a unui copil pe teritoriul altui stat, cu scopul de a forța această persoană la căsătorie, așa cum prevede articolul 37, paragraful 2 din Convenția de la Istanbul. (punctul 300)

45. Având în vedere cerința de a adopta o abordare cuprinzătoare, GREVIO încurajează ferm autoritățile române să se asigure că orice măsuri de drept penal, să fie însoțite de o strategie cuprinzătoare care să asigure prevenirea și identificarea acestei forme de violență, precum și sprijinul pentru femei și fetele expuse căsătoriilor forțate. (punctul 301)

5. Mutilarea genitală feminină (articolul 38)

46. GREVIO încurajează autoritățile române să (paragraful 305):

- a. să ia în considerare introducerea în legislația lor penală, a unei infracțiuni care vizează în mod specific toate formele de mutilare genitală feminină, astfel cum sunt definite la articolul 38 din Convenția de la Istanbul;
- b. sensibilizarea și cunoașterea profesioniștilor implicați și a societății în general, cu privire la această formă specifică de violență împotriva femeilor.

7. Hărțuirea sexuală (articolul 40)

47. GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române să ia măsuri corespunzătoare pentru a investiga, urmări și pedepsi toate actele de hărțuire sexuală și pentru a asigura aplicarea practică a Codului Penal și a Legii egalității de gen prin creșterea gradului de conștientizare a tuturor profesioniștilor relevanți și a publicului larg. (punctul 315)

8. Sancțiuni și măsuri (articolul 45)

48. Respectând principiul independenței justiției, GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române să ia măsuri pentru a se asigura că sancțiunile judiciare în cazurile de violență împotriva femeilor și violență domestică sunt eficiente, proporționale și disuasive. În stabilirea sancțiunilor judiciare, ar trebui luate măsuri pentru a evita revictimizarea victimelor prin impunerea de amenzi soților sau partenerilor actuali, sau foștilor lor de care pot depinde financiar. (punctul 323)

49. În plus, GREVIO încurajează ferm autoritățile române să (paragraful 324):

- a. să se asigure că toate condamnările în cazurile de violență împotriva femeilor și violență domestică, sunt proporționale cu gravitatea infracțiunii și păstrează funcția disuasivă a pedepselor;
- b. să îmbunătățească colectarea de date cu privire la sancțiunile impuse pentru diferitele forme de violență împotriva femeilor, reglementate de Convenția de la Istanbul, în special prin dezagregarea acestor date în funcție de sexul făptuitorului și al victimei, precum și de relația lor;

9. Circumstanțele agravante (articolul 46)

50. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să ia măsurile adecvate pentru a se asigura, prin instruire și orientări adecvate, că toate circumstanțele enumerate la articolul 46 din Convenția de la Istanbul sunt, în practică, considerate circumstanțe agravante de către sistemul judiciar și să adopte măsuri legislative ce urmăresc să umple golurile rămase în legislația lor penală, astfel încât să respecte pe deplin cerințele articolului 46 din Convenția de la Istanbul, privind circumstanțele agravante. (punctul 327)

10. Interzicerea proceselor alternative obligatorii de soluționare a litigiilor sau a condamnării (articolul 48)

51. GREVIO încurajează autoritățile române să (paragraful 335):

- a. ia măsuri pentru a se asigura că în cazurile de mediere familială în contextul divorțului în baza Legii nr. 192/2006 privind medierea, procesele eficiente de screening și garanțiile, sunt stabilite pentru a permite judecătorilor și mediatorilor să identifice și să remedieze dezechilibrele de putere dintre cele două părți, rezultate din antecedentele de violență domestică, de către un soț față de celălalt, în vederea asigurării liberului arbitru și consimțământul complet, la procesul de mediere al ambelor părți;
- b. să se asigure că toate femeile victime ale formelor de violență, reglementate de Convenția de la Istanbul, sunt informate cu privire la caracterul neobligatoriu al medierii în cadrul procedurilor penale;
- c. să instruiască judecătorii, mediatorii și profesioniștii din domeniul juridic cu privire la necesitatea de a se asigura că victimele își dau consimțământul liber la mediere și nu sunt expuse la o revictimizare ulterioară;

VI. Cercetare, urmărire penală, drept procesual și măsuri de protecție

A. Obligații generale, răspuns imediat, prevenire și protecție (articolele 49 și 50)

1. Raportare, răspuns imediat și investigații de către agențiile de aplicare a legii

52. GREVIO îndeamnă autoritățile române să (paragraful 350):

- a. intensifice eforturile pentru a asigura răspunsuri prompte și adecvate din partea agențiilor de aplicare a legii, în legătură cu toate formele de violență împotriva femeilor, reglementate de Convenția de la Istanbul, oferindu-le resursele, cunoștințele și mijloacele necesare;
- b. să ia măsuri pentru a încuraja raportarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor, inclusiv violența partenerului intim, violența sexuală și violul, asigurând în același timp, îmbunătățiri paralele în investigarea și urmărirea penală, inclusiv prin reducerea victimizării secundare în timpul procesului juridic;
- c. să elaboreze proceduri standard de operare pentru aplicarea legii, cu privire la toate formele de violență împotriva femeilor care intră sub incidența Convenției, pe baza unei evaluări a implementării în practică a orientărilor deja adoptate, privind violența domestică.

2. Anchetă și urmărire penală eficiente

53. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să se asigure că parchetele recurg la toate măsurile posibile pentru a oferi justiție penală victimelor tuturor formelor de violență împotriva femeilor, reglementate de Convenția de la Istanbul. (punctul 358)

3. Ratele de condamnare

54. GREVIO îndeamnă autoritățile române ca, pe baza datelor, cercetării și evaluării legislației, să identifice și să abordeze rapid orice/toți factorii care pot contribui la uzura în cazurile de viol, violență domestică și orice alte forme de violență împotriva femeilor. (punctul 361)

B. Evaluarea și gestionarea riscurilor (articolul 51)

55. GREVIO încurajează cu tărie autoritățile române să se asigure că evaluările riscurilor sunt repetate în toate etapele relevante ale procedurilor penale, cu implicarea serviciilor specializate pentru femei și că evaluările sistematice și sensibile la gen și managementul siguranței, devin proceduri standard în toate cazurile de violență împotriva femeilor, acoperite de Convenția de la Istanbul. (punctul 372)

D. Ordine de restricție sau de protecție (articolul 53)

56. GREVIO încurajează autoritățile române să (paragraful 392):

- a. să se asigure că ordinele de protecție pot fi disponibile pentru victimele tuturor formelor de violență împotriva femeilor, reglementate de Convenția de la Istanbul;
- b. identifice cauzele numărului mare de încălcări ale ordinelor de protecție de către făptuitori și furnizează periodic date privind încălcările și sancțiunile impuse ca urmare a încălcărilor;
- c. asigura implementarea eficientă și promptă a sistemului de monitorizare electronică a respectării ordinelor provizorii de protecție și ordinelor de protecție.

E. Procedura ex parte și din oficiu (articolul 55)

1. Proceduri din oficiu și ex parte

57. GREVIO îndeamnă autoritățile competente să își modifice legislația națională, pentru a se conforma cu regulile privind urmărirea penală ex parte și din oficiu, în ceea ce privește infracțiunile de viol și agresiune sexuală. (punctul 400)

58. GREVIO invită autoritățile române să-și ridice rezerva la articolul 55, paragraful 1 din Convenția de la Istanbul. (punctul 401)

F. Măsuri de protecție (articolul 56)

59. GREVIO încurajează ferm autoritățile române să asigure utilizarea sistematică a tuturor măsurilor disponibile de protecție a victimelor violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, inclusiv a copiilor victime și martori, așa cum este prevăzut de legislația română, în special în timpul investigațiilor și procedurilor judiciare, posibilitatea de a asigura audieri prin mijloace audiovizuale, folosirea de camere sigure, informarea victimei cu privire la eliberarea făptuitorilor și zonele separate de intrare și așteptare pentru victime și făptuitori. (punctul 412)

G. Asistență judiciară (articolul 57)

60. GREVIO încurajează ferm autoritățile să ia măsurile legislative și de altă natură, necesare pentru (paragraful 425):

- a. a se asigura că victimele sunt informate în mod corespunzător cu privire la dreptul lor de a avea acces la asistență juridică;
- b. eliminarea oricăror bariere administrative sau procedurale în calea obținerii asistenței juridice, pentru victimele care sunt lipsite de mijloace financiare și nu pot plăti pentru reprezentarea juridică;

VII. Migrație și azil

B. Cereri de azil bazate pe gen (articolul 60)

2. Cazare

61. GREVIO îndeamnă autoritățile române să ia măsuri pentru (paragraful 447):

- a. intensificarea cooperării și coordonării între părțile interesate, implicate în azil, în ceea ce privește identificarea, prevenirea și răspunsul la nevoile victimelor violenței de gen și violenței domestice, în unitățile de primire din România;
- b. să se asigure că violența bazată pe gen, tehnicile de interviu care țin cont de gen și persecuția specifică bazată pe gen, sunt incluse ca subiecte obligatorii atât în programele de formare inițială, cât și în cele continue pentru funcționarii în domeniul azilului și profesioniștii din domeniul juridic, în special judecătorii care se ocupă de cazurile de azil și interpreți.

C. Nereturnarea (articolul 61)

62. În vederea reducerii riscului de returnare pentru femeile solicitante de azil din România, GREVIO încurajează ferm autoritățile române să (paragraful 453):

- a. își mențină obligația de a respecta principiul nereturnării victimelor violenței împotriva femeilor, în special la punctele de trecere a frontierei;
- b. să se asigure că victimele violenței împotriva femeilor care au nevoie de protecție, indiferent de statutul sau reședința lor, nu vor fi returnate în nicio circumstanță, în orice țară în care viața lor ar fi în pericol sau în care ar putea fi supuse torturii sau tratamentelor și pedepselor inumane sau degradante.

Anexa II

Lista autorităților naționale, a altor organisme publice, organizațiile neguvernamentale și organizații ale societății civile cu care GREVIO a avut consultări

Autoritățile naționale

Ministerul Educației
Ministerul Afacerilor Externe
Ministerul de Finanțe
Ministerul Sănătății
Ministerul Afacerilor Interne
Ministerul Justiției
Ministerul Muncii și Protecției Sociale
Ministerul Public

Organisme publice naționale

Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse pentru Femei și Bărbați
Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, Copiilor și Adoptiei
Agenția Națională pentru Romi
Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării
Institutul Național al Magistraturii
Institutul Național de Statistică
Institutul de Medicină Legală

Autoritățile publice regionale

Baroul București
Spitalul Universitar de Urgență București
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului - Slobozia
Sediul Poliției din Slobozia

Organizații neguvernamentale

ALEG – Asociația pentru Libertatea și Egalitatea de Gen
Asociația Anais
Asociația Necuvinte
FILIA
E-ROMNJA
CMSC Iași/Lobby-ul Femeilor Române
JRS (Societatea lezuită pentru Refugiați) România

GREVIO, Grupul de experți pentru acțiunea împotriva violenței împotriva *Femeilor și violența domestică*, este un organism de monitorizare a drepturilor omului independent, mandatat să monitorizeze implementarea

Convenției Consiliului Europei, privind prevenirea și combaterea violenței

împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul) de către părți.

Convenția de la Istanbul, este tratatul cel mai de anvergură, la nivel internațional, pentru combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. Este un set cuprinzător de prevederi, ce se întinde pe o gamă largă de măsuri preventive și măsuri de protecție, precum și o serie de obligații ce asigură un răspuns adecvat al justiției penale la astfel de încălcări grave ale drepturilor omului.

Acest raport conține o analiză generală a implementării prevederilor Convenției de la Istanbul. Evidențiază pozitiv inițiative în prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență împotriva femeilor, la nivel național și oferă sugestii și propuneri de îmbunătățire a situației femeilor care se confruntă cu astfel de violențe.

www.coe.int/conventionviolence

PREMS 08/022

ENG

www.coe.int

Consiliul Europei este liderul continentului

organizație pentru drepturile omului. Acesta cuprinde 46 de state membre, incluzând toți membrii Uniunii Europene.

Toate statele membre ale Consiliului Europei au aderat la

Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un tratat conceput

pentru a proteja drepturile omului, democrația și statul de drept.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, supraveghează

implementarea Convenției în statele membre.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE